

**Камянецкая цэнтральная раённая бібліятэка імя У. М. Ігнатоўскага
Адзел бібліятэчнага маркетынгу**

Літаратурная карта Камянецкага раёна

Электроннае выданне

г. Каменец, 2019г.

Змест:

☐ *Уступ*

☐ *Постаці мінулага, лёсам звязаныя з Камянеччынай*

І. Пацей

М. Матушэвіч

М. Карповіч

П. Янкоўскі

Э. Пузына

У. Ігнатоўскі

☐ *Спадчына, якой мы ганарымся*

Я. Грыгаровіч

І. Жытко

С. Курылёва

Г. Мусевіч

Н. Папова

У. Стэльмах

☐ *У творчай радасці жыцця*

Н. Гарагляд

І У. Гніламёдаў

Я. Дашына

В. Жуковіч

Н. Кандрашук

А. Нарэйка

В. Пракаповіч

М. Тур

С. Цыплюк

Заклучэнне

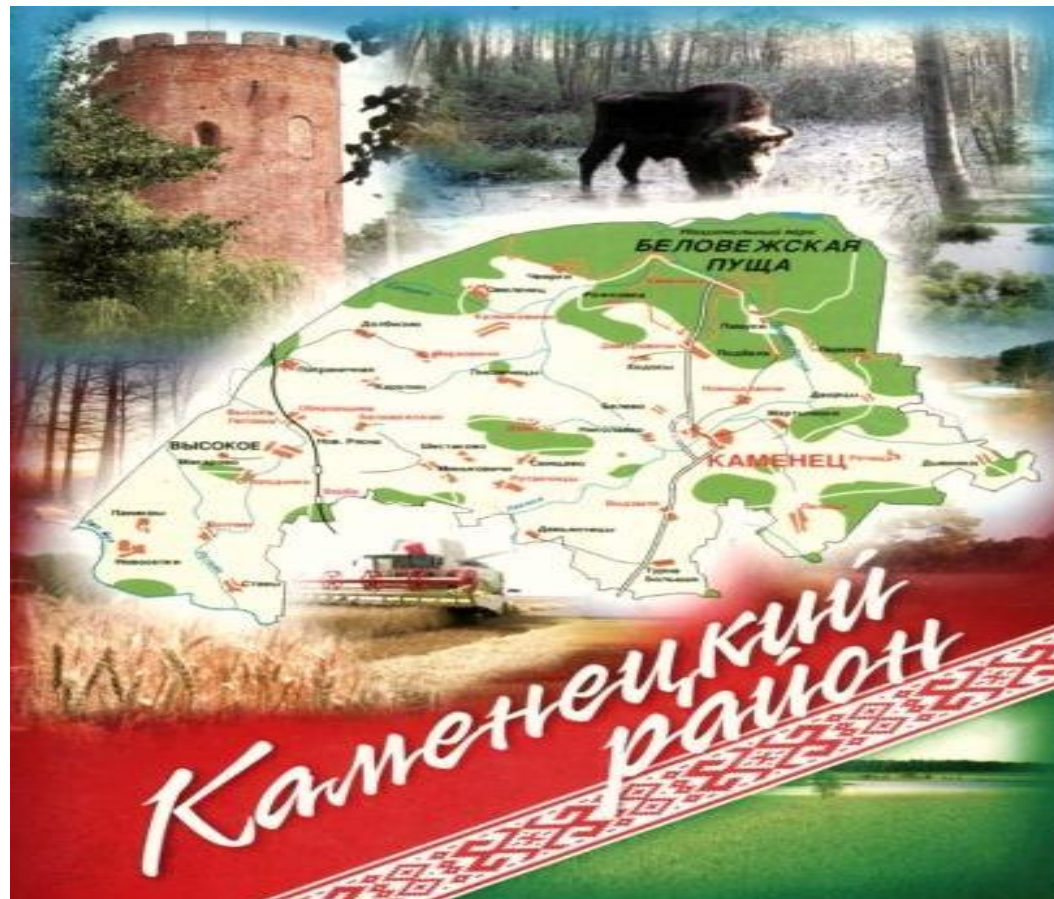
Паважаныя сябры!

Мы прاپануем вам пазнаёміцца з літаратурнай картай Камянецкага раёна. Назва яе гаворыць сама за сябе: тут сабраны матэрыял пра літаратуру і літаратараў нашага краю. “Карта” дае магчымасць убачыць цэласную і поўную карціну літаратурнага жыцця раёна ў разрэзе стагоддзяў, пазнаёміцца з пісьменнікамі Камянеччыны і іх творчасцю, пачынаючы з сярэднявечча і да сённяшняга часу, літаратурнымі мясцінамі.

...творить погосты...
...составить погосты...
...наказавши...
...всего...
...своею...
...судить...
...по...
...решить...

Калі мы згадваем пра Каменец, Камянеччыну, у нашым уяўленні ўзнікае найперш Белавежская пушча, зубрыны статак ды помнік дойлідства глыбокай даўніны – “слуп каменны”. Усё разам узятая сведчыць пра старажытнасць нашай культуры. Каменчукі збераглі, перадаючы з пакалення ў пакаленне і пушчу, і зуброў, і вежу, вядомы і невялічкі, утульны і дагледжаны гарадок на рацэ Лясной.

Няўмольна бяжыць час, аддаляючы ад нас даты, падзеі, але мы ўдзячны тым, хто пакінуў пасля сябе добрыя справы. Манах, які ў цеснай келлі старанна выводзіў літару да літары, каб пакінуць продкам сведчанне пра заснаванне Каменца, фактычна быў першым пісьменнікам Камянеччыны. Застаеўца толькі шкадаваць, што цяпер мы не ведаем, адкуль ён родам, ці быў прыпушчанскі край яго малой радзімай. Але ён напамніў нам у қаторы раз пра тое, што напісанае застаеўца, як і зберагаеўца навечна ў людскай памяці і аўтар, хоць і безыменны.

Старонка Іпацьеўскага летапісу

Постаці мінулага, лѐсам зв'язанія з Кам'яначчынай

Іпацій Пацей,
*мысляр і
пісьменнік,
царкоўны і
дзяржаўны дзеяч*

1541 - 1613

Іпацiй Пацей (1541 - 1613)

У нацыянальную гісторыю Іпацiй (Адам) Пацей увайшоў як царкоўны і дзяржаўны дзеяч, як мысляр і пісьменнік. На працягу некалькіх стагоддзяў яго асоба ў цэнтры ўвагі тэолагаў, даследчыкаў філасофскай думкі, грамадзянскай гісторыі і літаратуразнаўцаў. Гэта неардынарная асоба.

Іпацiй Пацей належыць двум народам – беларусам і ўкраінцам. Нарадзіўся ён ў 1541г. у праваслаўнай шляхецкай сям’і ў паселішчы Ражанка Камянецкага павета Падляшскага ваяводства, якое належала бацьку пісьменніка.

Бацька Адама служыў пры двары вялікіх князёў і каралёў, займаючы высокія пасады. Будучаму пісьменніку ішоў дзевяты год, калі памёр бацька. Маці паўторна выйшла замуж, а сына аддала пад апеку Мікалая Радзівіла Чорнага. Адам пачаў жыць і вучыцца пры княскім двары ў Нясвіжы. Перад падлеткам адкрылася бліскучая мажлівасць атрымаць выдатную адукацыю. Там ён скончыў кальвінскую школу, пасля навучаўся ў Кракаўскім універсітэце.

У хуткім часе ён пачынае працаваць сакратаром у свайго апекуна і пераходзіць у пратэстанцкую веру – кальвінізм, якой на той час прытрымліваліся такія ўплывовыя роды Вялікага Княства Літоўскага, як Сапегі, Вішнявіцкія, Хадкевічы, Войны і іншыя.

У 1574г. Іпацiй Пацей вяртаецца ў праваслаўе.

Аб яго дзяржаўнай дзейнасці і месцы ў тагачаснай палітыцы краіны сведчаць тыя факты, што імя нашага земляка значыцца ў ліку тых, хто падпісаў Люблінскую унію, а таксама і пад дакументам аб роўнасці веравызнанняў у Рэчы Паспалітай.

У 1592г. пасля смерці жонкі пастрыгаецца ў манахі і прымае імя Іпація. 10 траўня 1593г. стаў епіскапам Уладзімірскім і Берасцейскім. І. Пацей актыўна ўключаецца ў культурна-рэлігійнае жыццё на Беларусі і Украіне. Ён становіцца фундатарам Берасцейскага брацтва, апекуном яго школы. Уваходзіў у кола князя Канстанціна Астрожскага, прымаў удзел у паседжаннях і працы праваслаўных Сабораў, прыкладаў намаганні да аб’яднання праваслаўя і каталіцтва. Дзейнасць І. Пацея закончылася поспехам. У 1596г. у Брэсце была падпісана унія, якую зацвердзіў кароль. Уладыка пачынае яе ўкараняць у сваёй епархіі, не грэбуючы ніякімі спосабамі. Пры падтрымцы караля Берасцейска-Уладзімірскі ўладыка прызначаецца архімандрытам Кіева-Пячорскай Лаўры, а потым становіцца Кіеўскім мітрапалітам.

І. Пацей надзяляў шмат увагі адукацыі. Спрабаваў ператварыць берасцейскую праваслаўную школу ў духоўную семінарыю, прызначыўшы туды настаўнікам доктара багаслоўя Пятра Аркудзія. Запачаткаваў у 1599г. падрыхтоўку святароў пры Свята-Траецкім манастыры ў Вільні, у 1601г. заснаваў там семінарыю.

З сакавіка 1605 прызнаны адзіным законным кіраўніком Усходняе Царквы ў Рэчы Паспалітай.

У аснове дзейнасці уніяцкага мітрапаліта было імкненне да самастойнасці духоўнага жыцця на беларуска-ўкраінскіх землях. І. Пацей стаяў ля вытокаў уніяцкай адукацыі на Беларусі, шмат зрабіў для развіцця беларускага кнігадрукавання. Уніяцкі мітрапаліт апекаваўся знакамітай друкарняй Мамонічаў у Вільні.

І. Пацей з'яўляецца выдатным беларускім пісьменнікам-публіцыстам. Пісаў па-беларуску і па-польску. Ён дэбютаваў сваім палемічным творам “Унія”. Да літаратурных набыткаў пісьменніка варта аднесці і лісты да Канстанціна Астрожскага, Льва Сапегі і іншых. Другім выдатным яго творам з'яўляецца “Гармонія”. Таленавіты аратар Іпацій Пацей пакінуў вялікую колькасць казанняў, гутарак і павучэнняў у якіх таксама выявіўся яго пісьменніцкі дар. Першае выданне 74 ягоных казанняў было зроблена ў 1674г. на беларускай мове. Пісьменніцкія творы ўладыкі Іпація ўражваюць эрудыцыяй і адукаванасцю іх аўтара.

Для твораў пісьменніка характэрны прастата і яснасць выкладу думак, лагічнасць і адукаванасць выказвання і ў той самы час эмацыйнасць, палемічнасць, яркая вобразнасць. Яго творы характэрызуюцца багаццем інтанацый высокай культурай мовы. У творах пісьменніка суседнічае паэтыка з іроніяй, лагоднасць, памяркоўнасць з сарказмам і акадэмічнай строгасцю.

Памёр наш зямляк у 1613 годзе. Так склалася, што месцам вечнага спачыну І. Пацея стаў Уладзімір-Валынскі.

Іпацiй Пацей - аўтар палемічных твораў на старабеларускай і польскай мовах у абарону уніі:

«Унія...» (1595), «Справядлівае апісанне ўчынкаў і справы сiнодавае» (1597), «Размова берасцяніна з братчыкам» (1604), «Уваскрослы Налівайка» (1607), «Ерасі, невуцтва і палітыка папоў і мяшчан віленскага брацтва», «Гармонія...», «Рэляцыя» (1608), вялікай колькасці прамой, павучанняў і інш.

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Пацей Іпацій // Асветнікі зямлі Беларускай: энцыкл. даведнік / рэдкал.: Г.П. Пашкоў і інш.; маст. У. М. Жук. – Мн.: БелЭн, 2001. – С. 322.

Пацей Іпацій // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. – Т. 12. – С. 241.

Пацей Іпацій // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя: у 2 т. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў (гал.рэд.) і інш.; маст. З.Э. Герасімовіч. – 2-е выд. – Мн.: БелЭн, 2007. – Т. 2. – С. 421.

Пацей Іпацій // Рэлігія і царква на Беларусі : энцыкл. даведнік. Мінск, 2001. С. 243–244.

Пацей Іпацій // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў (гал.рэд.) і інш.; маст. Э. Э. Жакевіч. – Мн.: БелЭн, 1996. – Т. 5. – С. 454.

Пацей Іпацій // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. / Рэдкал.: І.П. Шамякін (гал.рэд.) і інш. – Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. Т. 4.– С. 229.

Іпацій Пацей: царкоўны дзеяч, мысліцель, пісьменнік на пераломе культурна-гістарычных эпох / С. А. Падокшын. — Мн.: Беларуская навука, 2001. — 118 с.

Пацей Іпацій // Літаратурная карта Берасцейшчыны / укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэсцкая друкарня», 2008.- С. 284-286.

Галенчанка, Г. Я. Невядомыя і малавядомыя помнікі духоўнай спадчыны і культурных сувязей Беларусі XV – сярэдзіны XVII ст. / Г. Я. Галенчанка. – Мінск : Беларуская навука, 2008. – 458 с. – Са зместу: Іпацій Пацей. Справядлівае апісанне Берасцейскага сабора 1596 г., 1597 г. – С. 131–137.

Киприанович, Г. Я. Исторический очерк православия, католичества и унии в Белоруссии и Литве / Г. Я. Киприанович. – Минск : Белорусский Экзархат, 2006. – 351 с. – Из содерж.: Ипатий Пате́й. – С. 114–119.

Саверченко, И. В. Вериги церковного сана / Иван Саверченко // Блеск короны : повесть-нарация / И. В. Саверченко. Минск, 2014. С. 203–232.

Саверчанка, І. Вярыгі царкоўнага сану / Іван Саверчанка // Полымя. 2014. № 11. С. 127–139.

Карлюкевіч, А. "...Дзе і раку завуць Лясною" : [пра знакамітых людзей Камянеччыны І. Пацея, М. Матушэвіча, М. Карповіча, У. Гніламедава,] / Алесь Карлюкевіч // Старонкі радзімазнаўства : Мясціны. Асобы / Алесь Карлюкевіч. - С.75-78.. - Мінск, 2013

Павловский, Б. Ипатий Патей: первый униат или вероотступник? / Борис Павловский // Вечерний Брест. 2013. 13 декабря. С. 8.

12 красавіка – 470 гадоў з дня нараджэння І. Пацея (1541–1613), царкоўнага і дзяржаўнага дзеяча Вялікага Княства Літоўскага, пісьменніка-палеміста // Новыя кнігі : па старонках беларускага друку. 2011. № 1. С. 5–7. Дадатак.

Саверчанка, І. Іпацій Пацей: гістарычная, культурная і літаратурная спадчына / І. Саверчанка // Гісторыя: праблемы выкладання. Серыя “У дапамогу педагогу”. 2008. № 11. С. 3–12.

Свістунова, М. Прыказкі ў старабеларускіх палемічных творах : [на прыкладзе твораў Іпація Пацея] / М. Свістунова // Фалькларыстычныя даследаванні : кантэкст, тыпалогія, сувязі: зб. артыкулаў. Мінск : Бестпринт, 2006. Вып. 3. С. 117–128.

Пацей, І. На свеце так водзіцца / Іпацій Пацей // Песні Белавежы : Камянеччына літаратурная : проза, паэзія, публіцыстыка / уклад. З. Дудзюк. Мінск, 2005. С. 8–14.

Лаўрык, Ю. Пачаткі ўніяцкае гамілетыкі : Прапаведніцкая спадчына мітрапаліта Іпація Пацея / Юры Лаўрык // Роднае слова. 2005. № 6. С. 15–17; № 7. С. 34–37.

Галенчанка, Г. Іпаці Пацей (1541–1613) / Г. Галенчанка // Славутыя імёны Бацькаўшчыны / [уклад.: У. Гілеп і інш.]. Мінск, 2003. Вып. 2. С. 119–127.

Марозава, С. В. Іпацій Пацей: царкоўны дзеяч, мысліцель, пісьменнік на пераломе культурна-гістарычных эпох / С. В. Марозава, С. А. Падокшын // Беларускі гістарычны зборнік. Беласток, 2002. Т. 17. С. 285–290.

Саверченко, И. Великий подвижник / Иван Саверченко // Из тьмы веков светлеющие лики / [сост.: Ю. Я. Гуртовенко, Т. И. Улевич]. Минск, 1994. С. 85–93.

Жыццяпіс Іпація Пацея / Кішка Л. // Спадчына. - 1988. - №4.

Марцін Матушэвіч
(1714 – 1773)

*грамадскі дзеяч Рэчы Паспалітай,
пісьменнік-мемуарыст, перакладчык*

Марцін Матушэвіч

(1714 - 1773)

Прырода надзяліла Марціна Матушэвіча талентам пісьменніка, невычэрпнай энергіяй, добрым веданнем псіхалогіі людзей.

Марцін Матушэвіч нарадзіўся ў Елінскім Бары (цяпер вёска Радасць) у 1714 г. у сям'і шляхціца. Атмасферу, якая панавала паміж сваякамі, цяжка назваць цёплай і сардэчнай. Маці вызначалася ўладарнасцю, жорсткасцю і саслоўнай пыхлівасцю. Дзеля дасягнення сваіх карыслівых метадаў не спынялася ні перад чым.

Марцін Матушэвіч атрымаў добрую адукацыю ў вучэльнях езуітаў спачатку ў Каменцы, затым у Брэсце, Драгічыне і Варшаве. Суровы рэжым гэтых навучальных устаноў фармаваў у юнака стойкасць, гатоўнасць да пераадолення цяжкасцей. Прыродны розум, узбагачаны адукацыяй, музычныя і вакальныя здольнасці, мэтаімкнёнасць, фізічная загартоўка спрыялі таму, што Марцін Матушэвіч паспяхова прасоўваўся па службовай лесвіцы, займаючы хоць не такія высокія, але надзвычай уплывовыя пасады. У 1739 годзе ён займеў у Брэсце пасаду пісара, затым быў брэска-літоўскім падсольнікам. Праслужыўшы на гэтай пасадзе больш дзесяці гадоў, становіцца сольнікам у горадзе над Бугам, а затым у 1756 г. – земскім суддзёй.

Поле дзейнасці брэст-літоўскага суддзі і кашталяна было шырокім. Яно ахоплівала Вільню, Наваградак, Пінск, але найчасцей – Брэст і яго ваколіцы: Каменец, Цярэспаль, Высокае, Расну, Чамяры, Чарнаўчыцы, Матыкалы, Воўчын, Трасцяніцу, Мінькавічы, Вярхі і інш.

З Раснай пісьменніка звязвалі не толькі службовыя абавязкі. Марцін тут асабліва часта любіў бываць, будучы шкаляраром. Наведваўся ён да бацькі і з сям'ёй. Брэст-Літоўскі суддзя, па яго сведчанні, ажаніўся калі не па каханні, то па сімпатыі да сваёй жонкі, меў вялікую сям'ю. Калі памёр бацька пісьменніка, то пакінуў Марціну ў спадчыну Расну, Войнаўку, Рагачы, Чамяры. Сюды і пераехала сям'я пісьменніка. Тут нарадзіўся сын Тадэвуш, які таксама меў літаратурны талент і вядомы як паэт, перакладчык, публіцыст.

Літаратурная спадчына Марціна Матушэвіча складаецца з мемуараў, перакладаў, вершаў на польскай і лацінскай мовах. Літаратурныя здольнасці ў Марціна выявіліся вельмі рана. Яшчэ дзіцём ён складаў панегірычныя вершы, прысвечаныя ўплывовым асобам. Адметнае месца ў гісторыі літаратуры, грамадскай думкі і грамадзянскай гісторыі належыць мемуарам Марціна Матушэвіча, у якіх выразна выявілася асоба аўтара.

Мемуары Марціна Матушэвіча ахопліваюць 1714-1764гг. і пісаліся на працягу доўгага часу. Польскай грамадскасці яны сталі вядомыя праз тры гады пасля смерці іх аўтара. Цяпер яго мемуары сталі часткова даступныя і беларускамоўнаму чытачу. Часопіс “Спадчына” (1996, №5 і 1997, №№ 1 і 2) апублікаваў іх ў перакладзе Вацлава Арэжкі пад назвай “Дыяруш майго жыцця”.

Мемуарам Марціна Матушэвіча характэрны выключная шчырасць, імкненне аўтара да справядлівасці і праўдзівасці.

Як прадстаўнік шляхецкага саслоўя, Марцін Матушэвіч расказвае найперш пра сацыяльныя вярхі Вялікага княства Літоўскага. Ён стварыў пераканальныя вобразы магнатаў Міхала і Караля Радзівілаў, Міхала Чартарыйскага, Людвіка Пацея і інш. Сацыяльнае і службовае становішча пісьменніка вымагала ўслаўлення тых, ад каго ён залежыў. Аўтар услаўляе шчодрасць, набожнасць, дабрыню сваіх мецэнатаў. У той самы час іх учынкi, іх патаемныя і ўяўныя намеры выразна сведчаць, што яго патроны вызначаліся самадурствам, эгаізмам, двурушніцтвам, маральнай разбэшчанасцю.

У канцы 60-х гг. Марцін Матушэвіч пакідае службу і стала жыве ў Расеі. У гэты перыяд ён займаецца перакладамі ці дакладней перастварэннем сатыраў рымскага паэта Антычнасці Гарацыя. Гэта актывізіравала і яго сатырычную творчасць. Марцін Матушэвіч напісаў тры арыгінальныя “Дадаткі”.

Творчасць нашага земляка з Радасці мае не толькі канкрэтна-гістарычнае, але і агульначалавечае значэнне. З мемуараў пісьменніка вынікае выснова пра трагічны лёс дзяржавы і народа, калі сацыяльныя вярхі ігнаруюць і грэбуюць спрадвечнымі духоўнымі набыткамі, у тым ліку і ў сферы грамадскага ўладкавання, калі няма ў кожным гарманічнага паяднання асабістых і грамадскіх інтарэсаў.

Марцін Матушэвіч – аўтар **«Успамінаў»**
(“Wspomnienia”, т. 1-4. Варшава (1876)).

Мемуары «Дыярыюш майго жыцця» перакладзены на беларускую мову і друкаваліся ў часопісе «Спадчына» 1996, № 5 і 1997, №№ 1 і 2.

Пераклаў на польскую мову «Сатыры» Гарацыя (1784).

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Матушэвіч Марцін // Асветнікі зямлі Беларускай: энцыкл. даведнік / [рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш.; маст У. М. Жук]. – Мн.: БелЭн, 2001. – С. 287.

Матушэвіч Марцін // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. – Т. 10 . – С. 208.

Матушэвіч Марцін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя: у 2 т. / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал.рэд.) і інш.; маст. З. Э. Герасімовіч. – 2-е выд. – Мн.БелЭн, 2007. – Т. 2. – С. 286.

Матушэвіч Марцін // Мысліцелі і асветнікі Беларусі: энцыкл. даведнік / Беларус. энцыкл.; гал. рэд. “Беларус. Энцыкл”: Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш.; маст. Э. Э. Жакевіч. – Мн.: БелЭн, 1995. – С. 257.

Матушэвіч Марцін // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. / Рэдкал.: І. П. Шамякін (гал.рэд.) і інш. – Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. Т. 3 – С. 484.

Мальдзіс, А. Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры XVIII стагоддзя : нарысы быту і звычаяў / Адам Мальдзіс. Мн.: Маст. літ., 1982. 256 с.

Дудзюк, З. І. Берасцейскі кашталян Марцін Матушэвіч / Зінаіда Дудзюк // Роднае слова. - 2017. — № 12. — С. 68-70

Матушевич Марцин (1714 – 1773) : биография // ПомниПро : электронный мемориал [Электронный ресурс]. 2011-2014. Режим поиска : [http : // pomnipro. ru / memopage 71140 / biography](http://pomnipro.ru/memopage/71140/biography). Дата доступа : 16.10.2014 г.

Карлюкевіч, А. “...Дзе і раку завуць Лясною” : [звесткі пра М. Матушэвіча] / Алесь Карлюкевіч // Карлюкевіч, А. Радзімазнаўства. Мясціны. Асобы / А. Карлюкевіч. Мінск, 2010. С. 78-79.

Матушэвіч, Марцін. Дыярыуш жыцця майго... : урыўкі / Марцін Матушэвіч ; пер. В. Арэшкі // Песні Белавежы : Камянеччына літаратурная : проза, паэзія, публіцыстыка / уклад. З. Дудзюк. Мінск, 2005. С. 15-18.

Рубашевский, Ю. Шляхтич переводил сонеты: [Мартин Матушевич родился недалеко от Каменца. Жил в Бресте. XVIII в.] // Веч. Брест. – 1996. – 1 нояб.

Рубашевский, Ю. Записки брестского каштеляна: [Писатель и общественный деятель М. Матушевич. Род. в д. Ельно под Каменцем в 1714г.] // Заря. - 1989. – 26 окт.

Міхал Карповіч,
*палітычны і
царкоўны дзеяч,
багаслоў-асветнік*

1744 - 1803

Міхал Карповіч

(1744 - 1803)

Жыццё і дзейнасць Міхала Карповіча прыпадае на другую палову XVIII ст., на час бурлівых палітычных падзей, якія прывялі да страты Вялікім княствам Літоўскім і Рэччу Паспалітай сваёй дзяржаўнасці. У гэтых падзеях прымаў непасрэдны ўдзел Міхал Карповіч. Ён нарадзіўся ў г. Каменцы ў 1744 г. у дробнашляхецкай сям'і. Дзіцём яго аддалі на вучобу ў Берасцейскую езуіцкую калегію. Гэтая навучальная ўстанова доўгі час была цэнтрам навучання і адукацыі ў краі. У сямігадовым узросце хлопчык з Каменца пераступіў парог гэтай навучальнай ўстановы і пакінуў яе сцены семнаццацігадовым юнаком. Тут ён атрымаў бліскучую адукацыю, тут сфармаваліся яго погляды, тут акрэслілася поле дзейнасці, якому прысвяціў свае сілы і талент.

Пасля заканчэння навучання ў Берасці юнак падаецца ў Варшаву, уступае ў аб'яднанне Крыжа Місіянерскага. У час навучання выявіў выключныя аратарскія здольнасці ў прамаўленні казанняў. Нашаму земляку дазваляюць праводзіць казанні ў якасці клірыка ў касцёле Святога Крыжа (1766г.), а ўжо праз год Міхал Карповіч змог заняць пасаду прафесара філасофіі ў Варшаўскай духоўнай семінарыі. Чатыры гады малады прафесар быў звязаны з гэтай навучальнай установай, у якой шліфаваўся яго талент прамоўцы. І ў 1771 г. пераехаў у Кракаў і там выкладаў багаслоўе.

У 1772г. адбыўся першы падзел Рэчы Паспалітай. Прафесар з Каменца пачынае выкладаць царкоўную гісторыю і багаслоўе ў Віленскай епархіяльнай семінарыі (1772 - 1774). Гэта ўжо быў чалавек з выразнымі дэмакратычнымі ідэаламі і цвёрдымі жыццёвымі прынцыпамі. Міхал Карповіч з'яўляецца шчырым прыхільнікам французскіх асветнікаў і прапагандыстам іхніх ідэяў. Ён выступае палкім абаронцам прыгоннага сялянства і бясстрашным абвінаваўцам шляхецка-магнацкай тыраніі.

Па вяртанні ў Вільню Міхал Карповіч актыўна ўключаецца ў грамадска-палітычную дзейнасць. У 1774г. ён выбіраецца дэлегатам правінцыйнага канвента ў Варшаве, які акрэсліваў падыходы да стварэння Канстытуцыі Рэчы Паспалітай.

Літаратурная творчасць Міхала Карповіча была скіравана на актывізацыю патрыятычных пачуццяў сучаснікаў, на іх маральнае ўдасканаленне.

Славу Міхалу Карповічу, як пісьменніку, прынеслі трыбунальскія і юбілейныя казанні, якія ён пачаў прамаўляць у Гародні ў рэзідэнцыі караля з 1775г. і аж да 1784 года. Яго казанні былі апублікаваны пад назовай “Грамадскія пропаведзі”, ў іх раскрываліся не тэалагічныя праблемы, а дзяржаўнае ўладкаванне, лёс Айчыны, набліжэнне яе да дзяржаўнай катастрофы. Штогадовай была яго пропаведзь “Аб любові да Айчыны”. Ён выступаў у абарону прыгонных, дабіваўся замены паншчыны чыншам, спрыяў адкрыццю парафіяльных школаў. Пафас большасці казанні пісьменніка з Каменца - пратэст супраць бяспраўя і беспарадкаў, свавол і амаральнасці сацыяльных вярхоў.

Казанні Міхала Карповіча мелі не толькі сваіх прыхільнікаў. Яны не прымаліся рэакцыйнай часткай шляхты і кліру. Выдатнага прамоўцу і патрыёта абвінавачвалі ў варожасці да рэлігіі. Абарону і падтрымку ён заўсёды знаходзіў у біскупа Масальскага і нават у самога караля. Яны высока цанілі талент нашага земляка, яго патрыятычную дзейнасць. За асобыя заслугі ў прапагандзе духоўных каштоўнасцяў яму былі нададзены званні архідыякана Смаленскага, каноніка Пазнанскага. Кароль узнагародзіў Міхала Карповіча медалём.

У 1783г. Міхал Карповіч пачаў працаваць прафесарам тэалогіі ў Галоўнай літоўскай школе Вільні. Свае казанні прафесар вымушаны быў даваць для азнаямлення каралю, якія тым былі ацэнены надзвычай высока. Кароль нават выдаў прывілей на іх друкаванне.

Міхал Карповіч вітаў Канстытуцыю ад 3 траўня 1791 года, верыў, што яе прынцыпы зліквідуюць магнацкую і шляхецкую анархію, будуць спрыяць палітычнаму і эканамічнаму ўмацаванню дзяржавы. Асветнік і рэлігійна-палітычны дзеяч XVIII ст. з Каменца належаў да ліку тых, у каго словы не разыходзяцца са справамі. Калі ўспыхнула паўстанне пад кіраўніцтвам другога нашага земляка Тадэвуша Касцюшкі, у яго шэрагі ў 1794 г. стаў і Міхал Карповіч. Ён быў аднадумцам кіраўніка змагання за аднаўленне дзяржаўнасці краіны ў межах да 1772г., па сялянскім пытанні, уваходзіў у паўстанцкі ўрад.

Расейскія ўлады не маглі дараваць Міхалу Карповічу яго патрыятычную дзейнасць. Быў выдадзены загад аб яго арышце. Нашаму земляку ўдалося патаемна пераправіцца ў Варшаву, а адтуль - у свае Грыжашкі. Пазней яму было вернута прафесарскае званне. Нягледзячы на свае сціплыя заробкі, заняўся рамонтам мясцовага касцёла, арганізаваў капітулу, заснаваў духоўную семінарыю, у якой сам выкладаў. Працаваў нястомна і з клопатам пра будучыню радзімы. Міхал Карповіч памёр у 1803 г. у Баржніках і пахаваны ў Віграх.

Міхал Карповіч – аўтар твора «Казанне на пяты чацвер
посту ў калегіуме Святога Яна ў Варшаве» (1775) і інш.

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Карповіч Міхаіл Францішак // Асветнікі зямлі Беларускай: энцыкл. даведнік / [рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш.; маст У.М. Жук]. – Мн.: БелЭн, 2001. – С. 211.

Карповіч Міхаіл Францішак // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя: у 2 т. / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал.рэд.) і інш.; маст. З.Э. Герасімовіч. – 2-е выд. – Мн.: БелЭн, 2007. – Т. 2. – С. 55.

Карповіч Міхаіл Францішак // Мысліцелі і асветнікі Беларусі: энцыкл. даведнік / Беларус. энцыкл.; гал. рэд. “Беларус. энцыкл”: Б.І. Сачанка (гал. рэд.) і інш.; маст. Э.Э. Жакевіч. – Мн.: БелЭн, 1995. – С. 224.

Карповіч Міхаіл Францішак // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў (гал.рэд.) і інш.; маст. Э.Э. Жакевіч. – Мн.: БелЭн, 1996. – Т. 4. - С. 126.

Міхал Карповіч // Літаратурная карта Берасцейшчыны / укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэсцкая друкарня», 2008.- С. 289 - 291.

Карлюкевіч, А. "...Дзе і раку завуць Лясною" : [пра знакамітых людзей Камянеччыны І.Пацея,М.Матушэвіча, М.Карповіча, У.Гніламедава,] / Алесь Карлюкевіч // Старонкі радзімазнаўства : Мясціны. Асобы / Алесь Карлюкевіч. - С.75-78.. - Мінск, 2013

Дубовік, С. Беларускі Радзішчаў : [Міхал Францішак Карповіч] / Сяргей Дубовік // Літаратура і мастацтва. 2005. 2 верасня. С.6.

Плакід Янкоўскі,
беларускі і польскі
пісьменнік

1810 - 1872

Плакід Янкоўскі

(1810 – 1872)

Плакід Янкоўскі паходзіў з беднай патрыятычна настроенай шляхецкай уніяцкай сям'і. Яго бацька прымаў удзел у паўстанні 1794 г. у атрадах Т. Касцюшкі. Пазней прыняў духоўны сан, атрымаў ад касцёла прыход у вёсцы Вайская. Тут у 1810г. і нарадзіўся пісьменнік.

Плакід Янкоўскі атрымаў добрую адукацыю. З 1818 па 1826гг. вучыўся спачатку ў Свіслацкай гімназіі, затым у Берасцейскай школе базэльянаў. У гімназіі панаваў дух патрыятызму і вальналюбства. Яго навучэнцы мелі мажлівасць быць добра дасведчанымі ў літаратуры і мастацтве. Некаторы час Свіслацкай гімназіяй апекаваўся Францішак Карпінскі і перадаў у дар яе навучэнцам сваю багатую бібліятэку. Тут наш зямляк зацікавіўся літаратурай.

У 1826г. Плакід Янкоўскі становіцца студэнтам тэалагічнага аддзялення Віленскага універсітэта. Гады навучання Плакіда Янкоўскага ва універсітэце адыгралі выключную ролю ў яго літаратурным лёсе. Пісьменнік авалодаў некаторымі замежнымі мовамі, шмат чытаў, у тым ліку і еўрапейскіх пісьменнікаў.

Пасля заканчэння універсітэта і абароны на званне магістра багаслоўя (1830г.) атрымаў пасаду прафесара ў Жыровіцкай уніяцкай духоўнай семінарыі, дзе выкладаў Святое пісанне і лацінскую мову. Паўстанне 1830-1831гг., эпідэмія халеры прымусілі Плакіда Янкоўскага пакінуць Жыровічы і вярнуцца ў Вільню. Некаторы час працаваў тут хатнім настаўнікам. Праз год, аднак, вярнуўся ў Жыровічы і пачаў рыхтавацца да здачы экзамена на доктара тэалогіі. Іспыты паспяхова вытрымаў у Рымска-каталіцкай духоўнай акадэміі. Кіраўніцтва праваслаўнай царквы не прызнала дыплом Плакіда Янкоўскага і ва ўсіх дакументах не пазначала яго навуковай ступені.

У 1833г. наш зямляк узяў шлюб з Геленай Тупальскай, дачкой прэзідэнта Літоўскай кансісторыі. Гэтае сваяцтва адкрывала Плакідку Янкоўскаму перспектыву для кар'еры ва уніяцкай царкве.

У 1837 г. малады доктар тэалогіі з Вайској згаджаецца памяняць веру. Ён быў у ліку тых, хто падпісаў акт аб скасаванні уніі (1839г.). Гэтая пазіцыя нашага земляка была ўхвалена і заахвачана расійскімі ўладамі і праваслаўнай царквой новымі пасадамі. Ён быў адзначаны таксама залатым наперсным крыжам і ўзнагароджаны ордэнам святой Ганны.

На 1830гг. прыпадае пачатак літаратурнай дзейнасці Плакіда Янкоўскага. Ёе выступае ў творах розных жанраў, піша вершы, байкі, апавяданні, аповесці, п'есы, анекдоты і займаецца перакладамі.

У сваіх вершах і байках наш зямляк уздымаў спрадвечныя агульначалавечыя праблемы шчасця, сэнсу жыцця, чалавека і яго сутнасці ("Шчасце", "Шчypцы і свечка", "Наіўнасць" і інш.). Так, для аўтара шчасце – катэгорыя прывідная, недасяжная:

*Кожны з нас кліча шчасце і пра шчасце марыць,
Калі ж сустракаем яго на жыццёвых абшарах,
Утрымаць не можам. І потым да зморы
Зацята шукаем мінулае "учора".
І цешым сябе недасяжным чароўным "заўтра",
Якое мо прынясе незабыўнае свята.*
(Пераклад З. Дудзюк)

Найбольшая творчая актыўнасць Плакіда Янкоўскага прыпадае на 1874гг. Гэтаму спрыяла тая акалічнасць, што ў яго наладзіліся добрыя кантакты з такімі пісьменнікамі, як І. Шыдлоўскі, І. Ходзька, К. Тышкевіч, Ю. Крашэўскі і інш. Да гэтага перыяду належыць задума выдаць часопіс "Ліцвіны" (1842г.), каб у ім змяшчаць творы, прысвечаныя беларускім тыпам. На жаль, яна не знайшла падтрымкі сярод іншых польскамоўных пісьменнікаў Беларусі.

Плённы ўплыў на пісьменніка з Камянеччыны мела сяброўства з Ю. Крашэўскім. Яны не толькі актыўна ліставаліся, але і сумесна напісалі "Складзеную аповесць". Адна за адной выходзяць кнігі пражайтных твораў Плакіда Янкоўскага: "Засцэнак"(1841),"Хвіля"(1842), "Апавяданні" (1843), "Універсітэцкія ўспаміны" (1849) і інш.

У сваіх творах ён апісвае незвычайныя падзеі, якія адбываюцца з яго героямі. Яны існуюць у нейкім ірэальным свеце, у снах, уступаюць у стасункі з прывідамі. У напісаным творцам даецца зрээ тагачаснага грамадскага жыцця. Шляхта ў паказе П. Янкоўскага не можа адыгрываць якую б там ні было грамадскую ролю. Яна дэградавала разумова і маральна.

Матэрыяльнае становішча Плакіда Янкоўскага год ад году становілася ўсё больш цяжкім. Расла сям'я. У яго гадавалася ўжо пяцёра дзяцей. Пісьменнік вяртаецца ў Вільню і пачынае працаваць праваслаўным святаром у царкве святога Мікалая, аднак надоўга тут не затрымліваецца і праз два гады ў 1847г. зноў вяртаецца ў правінцыю. На гэты раз святаром ў вёску Белавічы Івацэвіцкага раёна. Каб зарабіць лішнюю капейку, вучыць яшчэ і мясцовых дзяцей. Белавіцкія ўражанні Плакіда Янкоўскага знайшлі сваё адлюстраванне ў апавяданні "Ніхто, як Бог".

Хоць Плакід Янкоўскі сумленна выконваў свае абавязкі праваслаўнага святара, аднак выразна адчуваў, што даверу да яго з боку свецкіх і духоўных уладаў няма. Таму і паспяшаўся на пенсію (1858 г), купіў у Жыровічах дом і тут дажыў апошнія гады свайго жыцця. Пасля задушэння паўстання 1863-1864гг. творчая актыўнасць Плакіда Янкоўскага згасае. Ён перастае пісаць мастацкія творы, выступае галоўным чынам у жанры публіцыстыкі на рускай мове ў "Литовских епархиальных ведомостях" і "Виленским вестнику". Памёр у 1872г. у Жыровічах у поўнай ізаляцыі ад людзей і свету. Творчасць Плакіда Янкоўскага супярэчлівая, аднак бяспрэчным з'яўляецца факт, што ён належыў да польскамоўных беларускіх пісьменнікаў. Яму ніколі не былі чужымі Беларусь і яе народ.

Плакід Янкоўскі - аўтар кніг прозы «Засценак» (1841), «Хвіля» (1842), «Апавяданні» (1843), «Універсітэцкія ўспаміны» (1849), «Адась» (1856), «Крыніцы», «Фанабэрыя пана старосты Канёўскага» (1873), камедыі «Прадчуванне» (1842), нататкаў «Пра Ігната Шыдлоўскага» (1898) і інш.

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Янкоўскі Плакід // Асветнікі зямлі Беларускай: энцыкл. даведнік / [рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш.; маст У. М. Жук]. – Мн.: БелЭн, 2001. – С. 322.

Янкоўскі Плакід // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г. П.Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. – Т. 18. – С. 272.

Янкоўскі Плакід // Мысліцелі і асветнікі Беларусі: энцыкл. даведнік / Беларус. энцыкл.; гал. рэд. “Беларус. Энцыкл”: Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш.; маст. Э. Э. Жакевіч. – Мн.: БелЭн, 1995. – С.609.

Янкоўскі Плакід // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. / Рэдкал.: І. П. Шамякін (гал. рэд.) і інш. – Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. Т. 5. – С. 687.

Лаўранчук, Т. Пісьменнік і святар : [Плакід Янкоўскі (1810-1872)] / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 14 чэрвеня. — С.21.

Кісялеў, У. Святар, прафесар і пісьменнік : [пра Плакіда Янкоўскага — знакамітага земляка з в.Вайской] / Уладзімір Кісялеў // Народная Трыбуна. - 2012. — 13 ліпеня. — С. 9.

Ролич, О. Священник, профессор, писатель, переводчик... : [О известном церковном общественном деятеле, писателе, публицисте Плакиде Янковском] // Заря. – 2011.- 5 мая.- С.20.

Кісялёў, У. Дыялема Плакіда Янкоўскага [факты аб жыцці і творчасці беларускага і польскага пісьменніка Плакіда Янкоўскага] // Культура. – 2010.- 30 кастр. – С.22.

20 верасня – 200 гадоў з Дня нараджэння Плакіда Янкоўскага (1810-1872), беларускага і польскага пісьменніка, публіцыста, педагога, царкоўнага дзеяча// Новыя кнігі. – 2010.- №5. – С. 26.

Мороз, В. Вясковая зорка каханай Літвы: [Да 195 – годдзя з дня нараджэння славутага земляка-святара і пісьменніка П. Янкоўскага] // Веч. Брест. – 2005. – 21 сент.

Мусевіч, Г. Свяшчэннік, пісьменнік з Вайской : [Пра Плакіда Гаўрылавіча Янкоўскага] // Нав. Камянеччыны. – 2005. – 12 студз.

Эдвард Пузына (1714 – 1773)

гісторык і пісьменнік

Эдвард Пузына

(1878-1949)

Недалёка ад Воўчына размяшчаўся маёнтак Грымяча, уладальнікам якога ў другой палавіне XIX стагоддзя быў Юзаф Пузына, прадстаўнік аднаго з старажытных родаў Вялікага княства Літоўскага. Сядзіба ўражвала сваім хараством. Невялікі, але вытрыманы ў класічных формах дом акаляў цудоўны парк. Тут у 1878г. нарадзіўся хлопчык, якога назвалі Эдвардам. Ён стане вядомым гісторыкам і пісьменнікам. У Грымячай прайшлі дзіцячыя гады Эдварда Пузыны. Сюды спяшаўся на канікулы, калі вучыўся ў Варшаве, дзе атрымаў сярэднюю адукацыю, закончыўшы гімназію ў 1898г. На гэты час Эдуард Пузына быў ужо ўладальнікам Грымячай, якая яму адышла пасля бацькавай смерці.

На перыяд навучання ў гімназіі прыпадае цікавасць Эдуарда Пузыны да гісторыі і літаратуры. Для паглыблення сваіх ведаў у гэтых галінах культуры ён паехаў у Швейцарыю. Тут прайшло каля дваццаці гадоў жыцця нашага земляка з Грымячай. Спачатку вучыўся ў Фрынбурскім універсітэце, дзе атрымаў вучоную ступень доктара філасофіі. У Швейцарыі Эдвард Пузына ажаніўся. У яго гадавалася чацвёрка дзяцей.

Навуковыя зацікаўленні нашага земляка звязаны з геральдыкай. Ён даследаваў паходжанне і палітычную ролю князёў Вялікага княства Літоўскага. На пачатак XX ст. прыпадае і актыўная літаратурная творчасць пісьменніка з Грымячай. Яго першыя вершы былі апублікаваны ў год заканчэння гімназіі (1898) у розных варшаўскіх выданнях. Пазней звяртаўся і да прозы. У 1905г. выйшаў першы зборнік Эдварда Пузыны "Агні", у якім дамінавалі тыповыя праблемы, характэрныя для юнацтва.

У час Першай сусветнай вайны, застаючыся ў Швейцарыі, працаваў у Цэнтральным польскім агенцтве ў Лазанне, а пазней - у Польскім Народным Камітэце. Вайна актывізавала творчую дзейнасць пісьменніка з Грымячай. Выходзяць яго творы: "Паэма сённяшняга дня", "З пылам брацкая кроў", "Кракаўскае вяселле" і інш. Іх пафас патрыятычны. Эдвард Пузына прадужыў класічныя традыцыі польскай рамантычнай паэзіі. З сучаснікаў яму асабліва быў блізім Станіслаў Выспянскі. Да яго "Вызвалення" непасрэдна далучаецца твор нашага земляка "Конрад» (Народная трагедыя ў трох актах).

У 1919г. Эдвард Пузына вяртаецца на радзіму, пасяляецца ў Варшаве і працуе ў Міністэрстве замежных спраў. Кар'ера чыноўніка яго не задавальняе. Пісьменнік пачынае выдаваць напоўафіцыйны часопіс "Messages Polonais" (1925), з'яўляючыся яго рэдактарам. Вяртаецца да навуковай дзейнасці, становіцца членам рэдкалегіі "Геральдычнага штомесячніка", працягвае працу, звязаную з вывучэннем гісторыі Вялікага княства Літоўскага. У 1922г. апублікаваў у Варшаве том сваіх вершаў "Па дарозе", у які ўвайшлі творы, напісаныя ў 1895-1921гг. У гэтай кнізе асаблівай лірычнасцю, незвычайнай паэтычнасцю вылучаецца цыкл "3 літоўскіх струнаў", у аснове якога ўражанні паэта, звязаныя з Грымячай. Яе наваколлем, са звычаямі краю, з блізкімі і дарагімі аўтару людзьмі.

У пачатку 1930-х гг. Эдвард Пузына вырашае прадаць маёнтак у Грымячай з усімі землямі. У 1933г. ён звальняецца з працы і пераязджае ў Вялікую Бераставіцу на Гарадзеншчыне і цалкам аддаецца навуковай і літаратурнай дзейнасці: пісаў вершы і прозу, шмат перакладаў, асабліва французскіх аўтараў, а таксама п'есы Г. Ібсена.

Другая сусветная вайна застала пісьменніка ў Варшаве. Тут ён перажыў акупацыю, і толькі пасля паўстання 1944г. вывезены са сталіцы ў Чанстахоў. З 1945г. узначальваў аддзел культуры ў гарадскім мясцовым магістраце. Перажытае ў час акупацыі патрабавала выйсця. Эдвард Пузына ўзяўся за напісанне мемуараў, прысвечаных Марыі Радзевіч, фактычна сваёй зямлячцы. "Мае ўспаміны пра Радзевіч" была апошняй у творчай яго біяграфіі. З гэтай пісьменніцай Эдвард Пузына пазнаёміўся ў Варшаве ў 1942 годзе.

Наш зямляк памёр у Чанхстахове, там і пахаваны.

Эдвард Пузына - аўтар лірычных і сатырычных вершаў (зб. «Даўней» (1905), патрыятычных паэм, гімнаў, паэтычных драм (зб. «Па дарозе (1922»)), аповесцяў.

Аўтар працы «Вялікае княства літоўскае да Міндоўга».

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Эдвард Пузына //Беларуская энцыклапедыя: У 18т. Т13: Праміле – Рэлаксін/ Рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш.- Мн.: БелЭн, 2001.- 576 с.: іл.

Пузына Юзеф Эдвард // Регионы Беларусі : энцыклопедыя : в 7 т. Брэстская область / редкол.: Т. В. Белова (гл. ред.) [и др.]. Минск, 2009. Т. 1, кн. 2. С. 292.

Пузына Юзаф Эдвард // Вялікае княства Літоўскае : энцыклапедыя : у 2 т. 2 выд. Мінск, 2006 Т. 2. С. 474.

Эдвард Пузына //Літаратурная карта Берасцейшчыны/ укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэсцкая Друкарня», 2008.- с. 294-295.

Пузыны // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. Мінск, 1998. Т.13. С.118.

Лаўранчук, Т. Пісьменнік і гісторык з Грымячы : [пра Юзафа Эдварда Пузыну] / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 19 красавіка. — С.21.

**Усевалад
Ігнатоўскі,**
*беларускі гісторык,
грамадскі і
палітычны дзеяч*

1881 - 1931

Усевалад Ігнатоўскі

(1881-1931)

Выдатны вучоны-гісторык, грамадска-палітычны дзеяч, педагог і асветнік, арганізатар навукі і адукацыі, першы прэзідэнт АН Беларусі Усевалад Макаравіч Ігнатоўскі быў яшчэ і літаратурным крытыкам. Ён нарадзіўся 19 красавіка 1881г. у в. Такары Брэсцкага уезда Гродзенскай губерніі, паблізу Высокага (зараз Камянецкі раён Брэсцкай вобласці) ў сям'і вясковага настаўніка Макара Ігнатоўскага і Соф'і з роду Смольскіх. Бацька яго, Макар Іванавіч, на той час быў адукаваным чалавекам, доўгі час настаўнічаў у Такарскім народным вучылішчы, у далейшым прысвяціў сваё жыццё царкоўнай службе.

Усевалад быў старэйшым з трох дзяцей у сям'і. Пад уплывам бацькі Усевалад Ігнатоўскі паступіў вучыцца ў Віленскае духоўнае вучылішча, пасля яго заканчэння прадоўжыў вучобу ў Літоўскай духоўнай семінарыі. Але пасля пятага класа яго выключылі за ўдзел у рэвалюцыйных выступленнях моладзі.

Каб атрымаць вышэйшую адукацыю, паступіў на гісторыка-філалагічны факультэт Пецябургскага ўніверсітэта. У час вучобы юнак з галавой акнуўся ў бурлівае жыццё, зрабіў свой першы палітычны выбар, уступіўшы ў партыю эсераў.

У 1905г. Усевалад Ігнатоўскі ўдзельнічаў у студэнцкіх хваляваннях у Пецябургу, быў арыштаваны і высланы з сталіцы Расійскай Імперыі на радзіму. У канцы 1906г. яму было дазволена вярнуцца ў Пецябург і наведваць лекцыі, але праз кароткі час У. Ігнатоўскі быў выключаны з універсітэта і высланы на поўнач, у Аланецкую губернію ў горад Ладзейнае Поле. Тут ён знайшоў сваё асабістае шчасце: ажаніўся на ўраджэнцы Саратаўскай губерніі Марыі Севасцьянаўне Арэф'евай, якая знаходзілася ў палітычнай ссылцы.

Пасля адбыццясылкі Усеваладу Ігнатоўскаму было забаронена жыць у пяці буйнейшых гарадах Расіі, вядома ж быў закрыты шлях і ў сцены ўніверсітэтаў гэтых гарадоў. Але неадольная прага да ведаў, неверагодная настойлівасць і працавітасць дазволілі яму ў 1908г. паступіць у Юр'еўскі (зараз Тартускі) універсітэт, які пасляхова скончыў у 1911г. і атрымаў добрую падрыхтоўку як гісторык. Пасля заканчэння ўніверсітэта працаваў у Вільні ў прыватнай гімназіі.

З 1914г. У. М. Ігнатоўскі выкладаў гісторыю і геаграфію ў Мінскім настаўніцкім інстытуце. Быў членам, пасля - старшынёй педагагічнага савета. З восені 1915г. і да восені 1918г. у сувязі з тым, што Беларусь стала арэнай баёў Першай сусветнай вайны, Мінскі настаўніцкі інстытут быў эвакуіраваны ў Яраслаўль. Пры інстытуце была створана культурна-асветніцкая арганізацыя “Наш край”, якая прапагандавала ідэі нацыянальнага адраджэння Беларусі. У маі 1917г. яна рэарганізавана ў “Маладую Беларусь”.

Па вяртанні з эвакуацыі ў 1918г. У. М. Ігнатоўскі актыўна працаваў найперш як вучоны-гісторык, аднак не чужымі яму былі заняткі і літаратуразнаўствам. Наш зямляк з Такароў займаў відныя пасады ў дзяржаўных і партыйных установах: быў наркамам земляробства, затым наркамам асветы, распрацоўшчыкам праграмы беларусізацыі. З 1926 г. Ігнатоўскі – старшыня Інбелкульту, з 1929г. – акадэмік і першы прэзідэнт Беларускай Акадэміі навук, першы дырэктар інстытута гісторыі.

Пры ўсёй службовай занятасці Ігнатоўскі знаходзіў час для распрацоўкі тэарэтычных праблем гістарычнай навукі, даследавання гісторыі Беларусі. Ён аўтар мноства артыкулаў, якія друкаваліся на старонках перыядычных выданняў, 40 навуковых і навукова-публіцыстычных прац, у т.л. 8 манаграфій. Сярод іх: “Кароткі нарыс гісторыі Беларусі” (1919г.), “1863 год на Беларусі: Нарыс падзей”(1923г.), “Гісторыя Беларусі ў XIX і пачатку XX стагоддзя” (1923г.), “Матывы лірыкі беларускага песняра М. Чарота” (1922г.) і інш. Працы У. Ігнатоўскага – моцны падмурак беларускай гістарычнай навукі.

У пачатку 30-х гг. XX ст. абвастрылася ідэйна-палітычная барацьба. Вострай крытыцы стала падвяргацца і дзейнасць Акадэміі навук у сувязі з разгорнутай у рэспубліцы барацьбой з “беларускім нацыянал-дэмакратызмам”.

А ў кастрычніку 1930г. на пленуме ЦК КП(б)Б У. М. Ігнатоўскі быў абвінавачаны ў нацыянал-апартунізме, яго выключылі з Камуністычнай партыі і пачалі вызываць на допыты ў ДПУ. Не бачачы магчымасці даказаць у тых умовах неабаснаванасці і абсурднасці прад’яўленых абвінавачанняў, каб не здрадзіць сабе і свайму народу 4 лютага 1931г. Усевалад Макаравіч Ігнатоўскі скончыў жыццё самагубствам. Так яго чалавечае сумленне пратэставала супраць змрочнай эпохі страху, чорнага недаверу, што насоўвалася на краіну. Сваё жыццё ён палажыў на алтар дзеля любай Беларусі і яе народа.

Доўгія 60-год імя У. Ігнатоўскага было выкраслена з гісторыі Беларусі, яго дзейнасць і спадчына замоўчваліся, а навуковыя працы знаходзіліся пад забаронай. І толькі ў 1990г. імя знакамітага гісторыка, вучонага Усевалада Макаравіча вярнулася да нас. Ён пасмяротна адноўлены ў партыі, рэабілітаваны палітычна. За апошнія гады многа зроблена для вывучэння навуковай спадчыны У. Ігнатоўскага, яго палітычнай і грамадскай дзейнасці. У знак павагі і ўдзячнасці на былым будынку Інбелткульта на вуліцы Рэвалюцыйнай, 15, дзе ён працаваў і адкуль бярэ пачатак АН і на браме Свята-Міхайлаўскай царквы ў вёсцы Такары ўстаноўлены мемарыяльныя дошкі, на Вайсковых могілках у Мінску – помнік У. М. Ігнатоўскаму, да яго юбілеяў праходзяць навукова-асветніцкія чытанні, імем У. М. Ігнатоўскага названы: вуліца ў г. Мінску, цэнтральная раённая бібліятэка ў г. Каменцы, у бібліятэках і школах раёна сабраны багаты даведачны матэрыял аб ім.

Удзячныя землякі ўшанавалі памяць свайго выдатнага сына. На яго малой радзіме ў вёсцы Такары ўстаноўлены Памятны знак, у яго гонар пасаджана рабінавая алея. Кожны год у дзень нараджэння да Памятнага знака Усеваладу Ігнатоўскаму ўскладаюцца кветкі, школьнікі чытаюць вершы, спяваюць песні на роднай беларускай мове, якую ён з любоўю адраджаў і нёс у народ.

У. М. Ігнатоўскі – найперш вучоны-гісторык. Яго ўклад у развіццё гэтай галіны навукі цяжка пераацаніць, бо ён належыць да ліку першапраходцаў. Як гісторык У. М. Ігнатоўскі асэнсоўваў і пытанні развіцця культуры, у тым ліку і літаратуры. Так у “Кароткай гісторыі Беларусі” аналізуецца творчасць В. І. Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча і інш. Разам з тым яму Ігнатоўскага належаць звыш дзесяці працаў, прысвечаных праблемам літаратуры. Найбольш значнымі сярод іх з’яўляюцца “Кароткі нарыс нацыянальна-культурнага жыцця” і “Матывы лірыкі беларускага песняра Міхася Чарота”. У. М. Ігнатоўскі адгукаўся на творчасць Я. Коласа, пісьменнікаў-маладнякоўцаў, напісаў пасляслоўе да паэмы Міхася Чарота “Босыя на вогнішчы” і прадмову да зборніка аповяданняў Леапольда Родзевіча, асэнсоўваў матывы лірыкі Я. Журбы. Паказальна, што ацэнка творчасці пісьменнікаў У. М. Ігнатоўскім вялася ў асноўным не з партыйна-класавых, а з агульначалавечых пазіцый.

Усевалад Ігнатоўскі - аўтар прац:

1919

- 1. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі: лекцыі, чытаныя настаўнікам пачатковых школ Меншчыны / Беларус. пед інст. — Менск, друк. Я. Грынблата, 1919. — 127 с.**
- 2. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. — Вільня: вы-дав. У. Знамяроўскага, 1919. — 112 с. На вокл.: Выд. П.**
- 3. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі: Лекцыі чытаныя на курсах беларусазнаўства. Выд. 2-е. — Менск: Дзяржвыд. Беларусі, 1919. — 126 с. На вокл.: Выд. 3-е.**
- 4. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. Выд. 4-е. Перароб. — Менск: Дзяржвыд. Беларусі, 1926. — 176 с, карт. (і асоб. л.).**
- 5. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. Выд. 4-е. Папр. — Вільня: Выд. У. Знамяроўскага, 1927. — 116 с.**
- 6. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. Выд. 5-е. — Мн.: Беларусь, 1991. - 190 с.**
- 7. Кароткі нарыс нацыянальна-культурнага адраджэння Беларусі: Лекцыі, чытаныя для студэнтаў Мен. пед. інст. у г. Яраслаўлі ў 1917—1918 року. Навук.-літ. аддзел Камісарыяту нар. асветы Беларусі. — Менск, 1919. — 80 с.**

1921

8. Школа и учительство Минска в период Белопольской оккупации // Школа и культура Советской Белорусии. — 1921. — № 1—2. — Соавт. А. Сташевский.
9. Кароткі нарыс нацыянальна-культурнага адраджэння Беларусі // Вольны сцяг. — 1921. — № 1.
10. Сучасныя матывы беларускай лірыкі: Янка Журба // Вестник Народного комиссариата просвещения ССРБ. -1921. - № 2.
11. Наша рэвалюцыйная гадавіна // Звезда. — 1921. -7 нояб.
12. Народная асвета на Беларусі // Савецкая Беларусь. — 1921. — 18 снеж.

1922

13. Матывы лірыкі беларускага песняра М. Чарота. — Менск: Дзяржвыд. Беларусі, 1922. — 60 с.
14. Сучасная вялікая рэвалюцыя і нацыянальнае пытанне // Полымя. — 1922. — № 1.
15. Беларускае культурна-нацыянальнае пытанне // Вестник Народного комиссариата просвещения ССРБ. — 1922. — № 2, 3; То же. Маладняк. — 1922. — № 2, 3, 4.
16. Добрый путь // Звезда. — 1922. — 14 мая.

1923

17. **Бальшавіпкім шляхам // Маладняк. — 1923. — № 1.**
18. **З гісторыі асветы на Беларусі ў пачатку XIX стагоддзя // Полымя. — 1923. — № 7—8.**
19. **Няхай нашы спевы далятуць да іх // Красная смена. — 1923. — 7 ноября.**
20. **Будуць несціся вольныя спевы // Юный пахарь. — 9 ноября.**

1924

21. **Вялікі Кастрычнік на Беларусі (X.1917-П/УП.1920) // Беларусь. Нарысы гісторыі, эканомікі культурнага і рэвалюцыйнага руху. Пад рэд. А. Сташэўскага, З. Жылуновіча, У. Ігнатоўскага, з дап. А. Смоліча, С. Некрашэвіча, Я. Пятровіча. — Менск: Выд. ЦВК БССР, 1924. — 321 с, іл., карт.**
22. **Камуністычная партыя Беларусі і беларускае пытанне// Беларусь. Нарысы гісторыі, эканомікі культурнага і рэвалюцыйнага руху. Пад рэд. А. Сташэўскага, З. Жылуновіча, У. Ігнатоўскага, з дап. А. Смоліча, С. Некрашэвіча, Я. Пятровіча. - Менск: Выд. ЦВК БССР, 1924. - 321 с, іл., карт.**

23. **Белоруссия. Территория, население, экономика, важнейшие моменты истории.** — Минск: Белтрестпечать, 1924. - 52 с
24. **Белорусия. Территория, население, экономика, важнейшие моменты истории.** Изд. 2-е. — Минск: Госиздат. Белоруссии, 1924. — 32 с.
25. **Белорусская культура // Звезда.** — 1924. — 12 марта
26. **Шестая годовщина Советской Белоруссии // Известия.** — 1924. — 31 декабря.

1925

27. **Гісторыя Беларусі ў XIX і пачатку XX стагоддзя.** — Менск: Дзяржвыд. Беларусі, 1925. — 251 с, іл.
28. **Гісторыя Беларусі ў XIX і пачатку XX стагоддзя.** Выд. 2-е, стэрыатып. — Менск: Дзяржвыд. Беларусі, 1926. - 251 с, іл.
29. **Гісторыя Беларусі ў XIX і пачатку XX стагоддзя.** Выд. 3-е, стэрыатып. — Менск: Дзяржвыд. Беларусі, 1928. — 251 с, іл.
30. **Пасляслоўе да паэмы М. Чарота «Босыя на вогнішчы».** Крытычны нарыс — Менск: Выд. Калінінскага акрапалітсавета, 1925.
31. **К реорганизации Инбелкульта // Звезда.** — 1925. — 3 февр.
32. **Кузница культуры трудящихся масс // Звезда.** — 1925. — 13 окт.

1926

33. Далейшыя шляхі краязнаўства на Беларусі (даклад на I Усебеларускім з'ездзе) // Працы Усебеларускага краязнаўчага з'езду 7—11 лютага 1926 г. — Менск, 1926.
34. Белоруссия: Территория, население, экономика, важнейшие моменты истории, экономические очерки Советской Белоруссии и ее округов. — Минск: Госиздат, Белоруссии, 1926. — 96 с (В соавторстве с А. Смоличем).
35. Увага аб вынікненні беларускага руху // Маладняк. - 1926. -№ 10-12.
36. І ў шыр, і ў глыб // Беларуская вёска. — 1926. -21 сакавіка.
37. Якубу Коласу // Савецкая Беларусь. — 1926. 23 лістапада.

224

1927

38. Каля магілы барацьбіта. — Менск: Белдзяржвыд, 1927. - 30 с
39. У кіпцюрах белага арла // Да дня вызвалення Беларусі ад белапалякаў. — Менск, 1927.
40. Вынікненне і змены арганізацыйных цэнтраў паўстання 1863 г. на Беларусі // Полымя. — 1927. — № 3, 4.
41. Вывучэнне Кастрычніцкай рэвалюцыі // Наш край. — 1927. - № 10.

42. Пасля акадэмічнай канферэнцыі // Савецкая Беларусь. — 1927. — 1 студзеня.

43. Ужо сем год // Чырвоная змена. — 1927. — 10 ліпеня.

1928

44. Наша нацыянальна-культурнае будаўніцтва // Савецкае будаўніцтва. — 1928. — № 1.

45. Да пастаноўкі пытання аб паўстанні 1863 году // Бальшавік Беларусі. — 1928. — № 6—7.

46. Старонка з гісторыі культурнага будаўніцтва ў БССР // Бальшавік Беларусі. — 1928. — № 12.

47. Прадмова да зборніка апавяданняў Л. Родзевіча «Рэвалюцыйным шляхам». Менск, 1928.

48. Аб выданні на беларускай мове твораў У І. Леніна (інфармацыйны даклад на пленуме ЦК КП(б)Б) // Савецкая Беларусь. — 1928. — 13 всрасня.

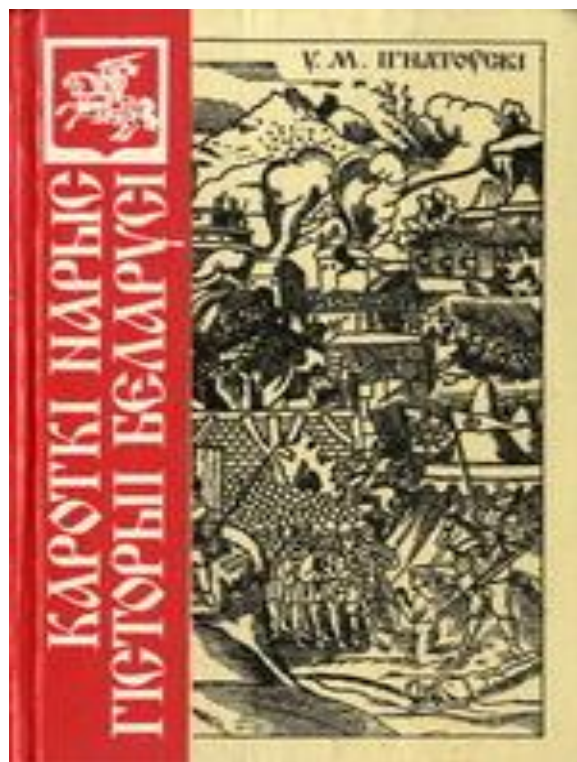
49. Шляхі развіцця Інстытута беларускай культуры // Савецкая Беларусь. — 1928. — 14 кастрычніка.

1929

50. XI годовщина БССР — I годовщина Белорусской академии наук
// Рабочий. — 1929. — 31 декабря.

1930

51. 1863 год на Беларусі: Нарыс падзей // Запіскі аддзелу гуманітарных навук. Кніга 13. Працы Інстытуту гістарычных навук. Том V. Менск, 1930. — 275 с

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

- Академик В. М. Игнатовский: Документы и материалы. – Мн., 2010. – 277с.
- Брыгадзін, П.І. Усевалад Ігнатоўскі: Палітычны дзеяч., вучоны / П. І. Брыгадзін, І. Д. Мацяс. – Мн., 1998. – 95с.
- Зайка, А. Сын быценьскага святара : Малавядомая старонка жыцця У. Ігнатоўскага // Рэха Берасцейшчыны. – 2009. - №32.
- Ігнатоўскі Усевалад Макаравіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. Мінск, 1998. Т. 7. С. 162
- Ігнатоўскі Усевалад Макаравіч // Беларусь : энцыклапедычны даведнік. Мінск, 1995. С. 344.
- Ігнатоўскі, У.М. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі / У.М. Ігнатоўскі. - 5-е выд. - Мінск : Беларусь, 1991. - 190 с., [12] л. іл.
- Игнатовский Всеволод Макарович // Национальная академия наук Беларуси : персональный состав / [составители : О.А. Гапоненко и др. ; редакционная коллегия : Н.А. Борисевич (председатель) и др.]. - 3-е изд., дополненное и переработанное. Минск, 2003. С. 71.
- Игнатовский Всеволод Макарович // Республика Беларусь: энциклопедия: в 7 т. / Редкол.: Г.П. Пашков и др. – Мн.: Бел.Эн, 2006. –Т. 3. – С. 710.
- Ігнатоўскі Усевалад Макаравіч // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў (гал.рэд.) і інш.; маст. Э.Э. Жакевіч. – Мн.: БелЭн, 1996. –Т. 3. - С. 470.
- Ігнатоўскі Усевалад Макаравіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г.П.Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. –Т. 7. – С. 162.
- Историко-культурное наследие Каменетчины =гісторыка-культурная спадчына Камянеччыны: Сб. научных докладов. – Мн., 2008.- 190с.
- Петрашкевіч. А. Воля на крыжы [Тэкст]: Трагедыя / Алесь Петрашкевіч // Полымя. – 2000. - №2. –С. 82-147.
- Пракаповіч, А. “Воўк” / М Пракаповіч // Мяжа надзеі : Зборнік. – Мн., 1993. – С.142.

Паўлава, Т. Успамінаючы Ігнатоўскага... : [Дзень памяці ў Камянецкай раённай бібліятэцы] / Тамара Паўлава // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 23 красавіка (№ 17). — С. 20

Трацюк, Д. Слаўны сын нашай зямлі : [мерапрыемства ў в. Такары па ўшанаванню памяці У.М. Ігнатоўскага] / Дзяніс Трацюк // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 23 красавіка (№ 17). — С. 20.

Палешка, Я. Першы сярод першых : [аб жыцці і дзейнасці У.М. Ігнатоўскага] / Яўген Палешка // Народная трыбуна. - 2013. — 17 мая. — С. 11.

Яфімовіч, У. Ёсць вуліца Ігнатоўскага: [да 128 – годзя з дня нараджэння нашага славутага земляка Усевалада Макаравіча Ігнатоўскага] // НК. – 2009. – 18 крас.

Трибулёва, Е. Славный сын земли белорусской: [к 127-й годовщине со дня рождения В. Игнатовского] // Веч. Брест. – 2008. – 18 апр. – С. 2.

Яфімовіч, У. Славути сын Айчыны // Нав. Камянеччыны. – 2006. – 19 крас.

Спадчына, якой мы ганарымся

**Яніна
Грыгаровіч,
*паэтка***

1938 - 2018.

Яніна Канстанцінаўна Грыгаровіч нарадзілася 1 лютага 1938 года ў вёсцы Відамля Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Закончыла Мінскі кааператыўны тэхнікум Белкаапсаюза. Працавала ў Будтрэсце г. Брэста галоўным бухгалтарам генпадраднага ўпраўлення.

У кожнага майстра слова - свой шлях у літаратуру. І кожная творчая асоба прыходзіць у яе са сваім багажом: жыццёвым вопытам, светапоглядам, пачуццямі, са сваёй мерай таленту і ўзроўнем духоўнасці.

Мяркуючы па вершам Я. Грыгаровіч, можна смела сказаць, што жыццё яе склалася ўдала, што лёс да яе быў схільны. Як жанчына, маці яна сапраўды шчаслівая. І нават творчая фартуна міласэрна ёй ўсміхнулася – Яніна Грыгаровіч адбылася як творчая асоба. Інакш, адкуль бы ўзяліся такія вось радкі:

Я люблю этот мир - разноцветный и дивный.

Греет солнце меня и ласкают дожди.

Пусть живу я надеждой, пусть бываю наивной,

Но с судьбою моей мне всегда по пути.

У гэтых радках закладзена ўсё: сіла духу, загадка жыцця і надзея на шчаслівы лёс у будучыні.

Яе вершы, апавяданні, басні друкаваліся ў абласных, рэспубліканскіх выданнях і калектыўных зборніках. Яніна Грыгаровіч з’яўляецца членам абласнога аб’яднання “Зараніца”. У 2008 годзе стала лаўрэатам літаратурнага конкурсу “Асенні эцюд” у намінацыі “Паэзія”, праведзенага рэдакцыяй газеты “Зара над Бугам” сумесна з абласным аддзяленнем Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Аўтар шасці паэтычных зборнікаў: “Глазами доброты”, “Когда сердце полно вдохновенья...”, “Желаю счастья”, “Я люблю этот мир”, “В гармонии с людьми и природой”, “Высоких чувств душа полна”.

Жыве ў Брэсце.

Яніна Грыгаровіч першы зборнік вершаў “**Глазами доброты**” выдала ў 2006 годзе, паказаўшы асаблівы талент лірыка і тонкага назіральніка. Яе вершы, што здаюцца некалькі дэкларатыўнымі, прасякнуты мудрасцю і жаночым цяплом... Сэнсам, лейтматывам гэтага зборніка з’яўляюцца словы “Пусть воспрянет душа над пустой суетой”. Вершы аўтаркі напоўнены не толькі цеплынёй і шчодрасцю душы, але і глыбокім роздумам.

«Когда сердце полно вдохновенья...» (2007). Радуючыся жыццю, душэўна-тонкі лірык спяшаецца расказаць пра каханне, чалавечае шчасце. Увесь зборнік вершаў сатканы з радасці і горычы, са спадзяванняў. Гэта віхор дробных, але дзіўна дарагіх яе сэрцу падзей, адкрывае глыбокую цягу да святла, любові, да ўсяго, што так патрэбна жанчыне з душою дзіцяці....

“Желаю счастья” (2010) – так аптымістычна называецца трэці па ліку зборнік Я. Грыгаровіч. Ужо толькі па назве можна судзіць пра аўтара: які гэта акрылёны і духоўна багаты чалавек, не кажучы ўжо пра імкненні да прыгажосці і гармоніі ў жыцці, багатай фантазіі. Пад вокладкай зборніка сабраны не толькі новыя лірычныя вершы на беларускай і рускай мовах, але і некаторыя пераклады з беларускай, а таксама раннія аўтарскія вершы, перакладзеныя на польскую мову, паэтэсай Крысцінай Ангельскай.

Жыццё лірычнай гераіні аўтаркі мае не толькі вясёлкавыя фарбы. Як ва ўсякага зямнога чалавека, усё ў яе жыцці мае месца: няўдачы, праблемы, засмучэнні. Але гераіня не ўмее скардзіцца на лёс, ці крыўдзіцца на людзей. Яна ўмее дараваць крыўды, пераадольваць цяжкасці і ісці далей, успрымаць жыццё такім, якое яно ёсць, а заадно вучыць жыццёвай мудрасці і нас:

*Кольнуло в сердце болью нестерпимой –
Молитвой я обиду всю сняла.
Себя считаю женщиной счастливой –
Давно экзамен жизненный сдала.*

Так, сэнс чалавечага жыцця заключаецца не ў помсце крыўдзіцелю, не ў колькасці пражытых гадоў і не ў пустой весялосці, а ў здзяйсненні добрых спраў, учынкаў, напаўненні душы прыгожымі пачуццямі, высокімі памкненнямі, крылатай марай. Вось такую мараль нясе ў сабе лірычная гераіня Яніны Грыгаровіч.

*Я так хочу, чтоб было
много света,
Чтоб всем живущим
людям повезло.*

“Я люблю этот мир” (2011) – у гэты зборнік увайшлі як новыя вершы, так і творы больш ранняга перыяду на рускай, беларускай, польскай мовах. Таксама чытачам прапануюцца яе афарызмы ў вершах, некалькі прэзіччых твораў і падборка афарыстычных выказванняў вядомых мысляроў і філосафаў свету.

“В гармонии с людьми и природой” (2012) - так называецца пяты па ліку паэтычны зборнік Яніны Грыгаровіч. Вера ў людзей, у свет, які вакол, пранізвае старонкі новай кнігі. Вобразы ў паэзіі Яніны Грыгаровіч простыя і спрадвечныя: ніва, зерне, каханне, дзіця, жыццё. Яна не агітуе як трэба жыць, кахаць, працаваць, а простымі, чалавечымі словамі распаўядае пра жыццё. Глыбокая ўдзяка Богу і Жыццю за дар жыцця, за крыло Бацькаўшчыны, за крыж лёсу – гэта тое, што неабходна для сапраўднай паэзіі. Асабліва ўраджаюць душу вершы, прысвечаныя маці, роднаму дому, Радзіме.

*Вечно мама живёт в моём сердце,
Солнцем всходит с рассветом в окно –
Чтобы мне этим светом согреться,
Чтоб порадовать сердце моё.*

Высокія, пяшчотныя, пылкія словы дачкі пра сваю маці глыбока кранаюць душу і сэрца ў таго, хто ўжо страціў самага блізкага і роднага чалавека на зямлі. Хіба гэта не глыбіня мыслення, не парыў пачуццяў, не голас душы, нарэшце ? Пагадзіцеся: радкі, якія кранаюць, хвалююць сэрцы людзей, і ёсць сапраўдная паэзія. Многія вобразы Яніны Грыгаровіч прасякнуты такой жа чалавечай цеплынёй, душэўнасцю і пяшчотай.

Вершы пра прыроду здзіўляюць сваёй светласцю, эмацыянальным лірызмам, шчырасцю, грацыяй:

*В роце птицы поют, несмолкают –
Даже ночью при ясной луне.
А берёзы ветвями кивают
И светло улыбаются мне.*

Яе вершы пра каханне, гэта вершы-прамаўленні, яны кранаюць чытача сваёй шчырасцю і пяшчотай.

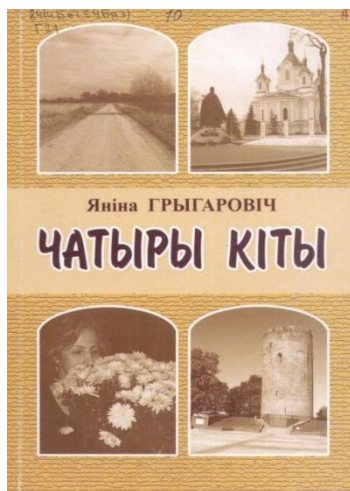
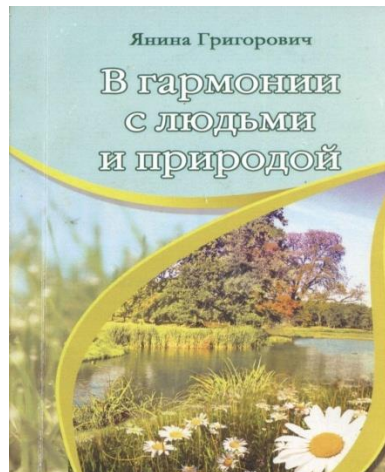
Свет паэзіі Я. Грыгаровіч багаты і разнастайны. Акрамя вершаў аўтар прапануе чытачу філасофскія і лірычныя афарызмы ў вершах.

“Высоких чувств душа полна” (2012) зборнік вершаў і песень, напісаных на рускай і польскай мовах. Ужо па назве можна судзіць пра аўтара, як пра чалавека з добрым сэрцам і высакароднымі намерамі, чалавеку які ўмее радавацца жыццю, шанаваць яго выдатныя імгненні. Яе чулае сэрца адгукаецца на ўсе падзеі нашага трывожнага, але яркага свету.

У зборніку надрукаваны песні Яніны Грыгаровіч: напоўненыя святлом, простыя і даступныя разуменню кожнага чытача, высокамаральныя, апяваюць чалавечую дабрыню, аддаюць і любоў, кранаючыя тонкія струны душы сваёй шчырасцю. Прысвячаюцца тым, хто ведае, што такое каханне і шчасце. За ціхім, сціплым радком адчуваецца песняй музыка душы паэта. Гэтая музыка ўнутраная, тонкая, музыка ўдзячнасці і любові.

“Чатыры кіты” (2014) – сёмы па ліку паэтычны зборнік. Вершы, напісаныя аўтарам на беларускай мове, самыя ўдалыя і моцныя ў зборніку. Яны кранаюць сэрца сваёй мілагучнасцю, веснім святлом, звонкім словам. Любоў, Бог, Радзіма, Маці – вось чатыры кіты, на якіх грунтуецца паэзія Яніны Грыгаровіч. Вера ў Бога, у чалавечую сутнасць і прызначэнне дапамагае аўтару жыць і тварыць. Вобраз Бога ў паэзіі Яніны Грыгаровіч яркі і важкі.

Яніна Грыгаровіч - аўтар зборнікаў: “Глазами доброты”, “Когда сердце полно вдохновенья...”, “Желаю счастья”, “Я люблю этот мир”, “В гармонии с людьми и природой”, “Высоких чувств душа полна”, “Чатыры кіты”, Дороги жизни под созвездием Водолея.

Аб жыцці і творчасці пісьменніцы:

Григорович, Я. К. В гармонии с людьми и природой [Текст]: стихи / Я. К. Григорович. - Брест: Альтернатива, 2012. - 107с.

Григорович, Я. К. Высоких чувств душа полна [Текст]: сборник стихов и песен / Я. К. Григорович. - Брест: Альтернатива, 2012. - 103 с.

Григорович, Янина Константиновна. Дороги жизни под созвездием Водолея [Текст] : стихи, песни и проза / Я. К. Григорович. - Брест : Альтернатива, 2016. - 193 с.

Григорович, Я. К. "Но все-таки верю я в счастье..." : стихи / Янина Григорович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 8 снежня (№ 49). — С. 21

Григорович, Я. К. Поход в кино; Крылечко дорожное; На нашей улице Вишневой; Много есть людей прекрасных : стихи / Янина Григорович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 10 лютага (№ 6). — С. 20.

Гарагляд, Н. В. "Гаючым словам адары" : [новая книга паэзіі Яніны Грыгаровіч] / Ніна Гарагляд // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 9 красавіка (№ 15). — С. 19

Гарагляд, Н. Для жывых вытокаў : [пра кнігу вершаў "Дарогі жыцця пад сузор'ем Вадаля" Я. Грыгаровіч] / Ніна Гарагляд // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 27 мая (№ 21). — С. 21.

Маліноўскі, М. "У гармоніі з людзьмі і прыродай" : [аб паэтычным зборніку Яніны Грыгаровіч] / Міхась Маліноўскі // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 1 верасня. — С. 6.

Нарэйка, Н. Гучалі ў Відамлі вершы : [творчая паэтычная вечарына Я. Грыгаровіч у Відамлі] / Настасся Нарэйка // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 30 верасня (№ 39). — С. 22

Григорович, Я. К. Камянецкі напрамак: верш / Яніна Грыгаровіч // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 8 верасня. — С. 5.

Іван Жытко,
пісьменнік-гумарыст

1930 - 2013

Іван Жытко

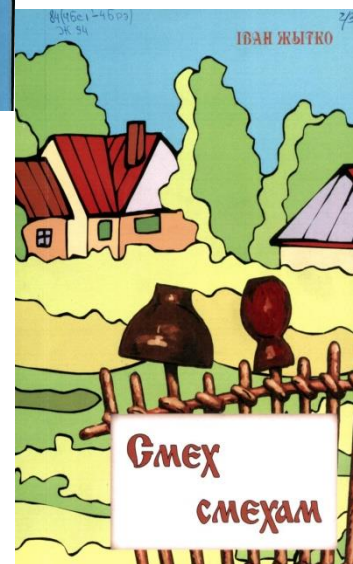
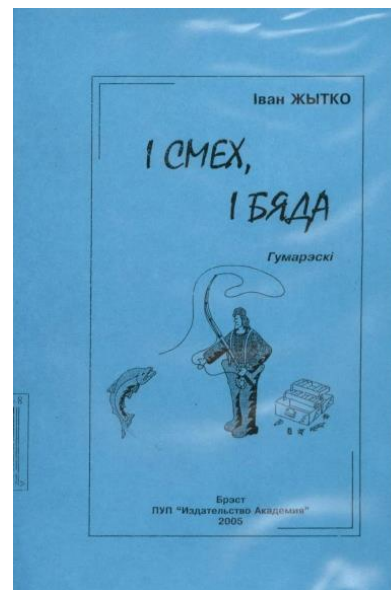
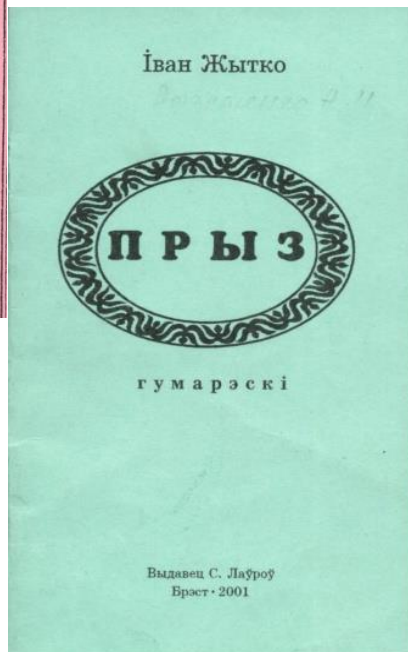
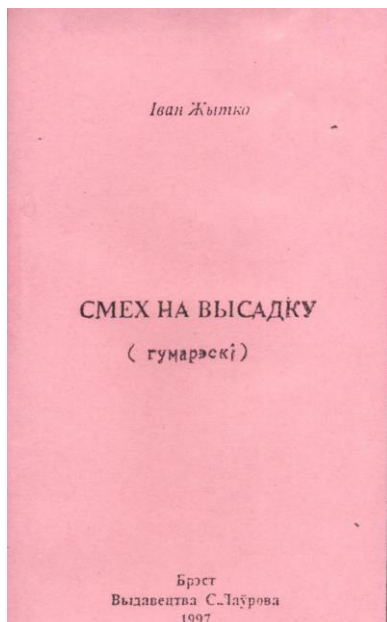
Іван Жытко - гумарыст ад прыроды, ад Бога, пісьменнік па прызынанні напісаў чатыры кнігі гумарэсак і меў незлічоную колькасць публікацый у розных выданнях – ад раёных да рэспубліканскіх.

Нарадзіўся Іван Андрэевіч Жытко ў 1930 годзе ў вёсцы Гукава Ляхавіцкага раёна Брэсцкай вобласці. Працаваў у Камянецкім РАУС участковым упаўнаважаным. Завочна закончыў Вышэйшую школу МУС у Маскве, працаваў супрацоўнікам крымінальнага вышуку, а з 1972 года - начальнікам аддзялення аховы. Быў членам Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Ён выдаў чатыры кнігі гумарэсак пад назвамі “Смех на высадку” (1997), “Прыз” (2001), “І смех і бяда” (2005), “Смех смехам” (2010). Гумарэскі І. Жытко не зблытаеш ні з чымі. Яны самабытныя, нязмушана-арганічна чулівыя, добразычлівыя, сяброўскія. Ён не толькі высмейвае, колькі паказвае смешнае ў жыцці і чалавечым характары. Чытаеш немудрагелістыя гісторыі і адразу разумееш: усё сапраўднае. Асаблівы каларыт у тым, што аўтар укладае ў вусны сваіх герояў – простых людзей, якія жывуць побач з намі, - асаблівую гаворку, аздобленную рознымі прыказкамі і прымаўкамі, якія вельмі яскрава характарызуюць сваіх уладальнікаў.

Ён бачыў вышэй і шырэй, і імкнуўся падзяліцца гэтым сваім дарам з іншымі.

Іван Жытко - аўтар кніг “Смех на высадку” (1997), “Прыз” (2001), “І смех і бяда” (2005), “Смех смехам” (2010).

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Гарагляд, Н. «Смех на высадку»: [пра зборнік гумарэсак І. Жытко] // Нав. Камянеччыны. – 1998. – 2 ліп.

Кандрашук, Н. Смех Івана Жытко : [пра творчасць І. Жытко] // ЛІМ. – 2010. – 19 лістапада. – С. 6.

Нарэйка, Н. Паэзія і проза : [аб сустрэчы ў Камянецкай ЦРБ ім. У. М. Ігнатоўскага з членам Саюза пісьменнікаў Беларусі Іванам Жытко] / Настасся Нарэйка // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 29 верасня. — С. 5.

Паталкоў, Ю. Выратаванне смехам: [аб кнізе І Жытко «Смех смехам»] // Народная трыбуна. – 2011. – 21 мая. – С. 11.

«Смех смехам» - так называецца чацвёртая па ўліку кніга члена Саюза пісьменнікаў Беларусі І. Жытко, выдадзеная сёлета ў Брэсцкім выдавецтве «Альтэрнатыва» // Нав. Камянеччыны. – 2010. - 7 жніўн. – С. 7.

У гонар юбілею: [аб кнізе І. Жытко «Ахова»] // Нав. Камянеччыны. – 2002. – 30 кастр.

У сям'і пісьменнікаў – папаўненне : [І. Жытко ў верасні прынялі ў Саюз пісьменнікаў Беларусі] // Нав. Камянеччыны. – 2008. – 18 кастрычніка. – С. 3.

Юшкевіч, Г. Сувязная нітка пакаленняў: [аповяд пра былога начальніка аховы Камянецкага падраздзялення, сёння - старшыню ветэранскай арганізацыі І. А. Жытко] // Нав. Камянеччыны 2010. – 27 кастр. – С. 3.

Святлана Курылёва,
беларуская пісьменніца

1928 - 2011

Святлана Курылёва

(нар. у 1928 годзе)

Вядомая на Брэстчыне пісьменніца і публіцыст Курылёва Святлана Леанідаўна нарадзілася 25 красавіка 1928г. у горадзе Жытоміры (Украіна) у сям'і ваеннаслужачага. У 1950г. скончыла расійскае аддзяленне філалагічнага факультэта Харкаўскага дзяржаўнага ўніверсітэта. 22-гадовая выпускніца згадзілася ехаць у Беларусь, дзе не хапала педагогаў. У Брэсце, глядзячы на карту, выбрала незвычайна прыгожую назву гарадка – Каменец. Аказалася, назаўжды. Каменец стаў яе лёсам і прыстанкам. Тут выйшла замуж за маладога ўрача. Гарадской дзяўчыне сталі блізкімі вясковыя людзі, немудрагелістасць іх думак і жыцця. З часам прыйшло сапраўднае стаўленне настаўніка-майстра і мастака.

Друкавацца пачала ў 1952 годзе ў абласных, рэспубліканскіх, саюзных газетах і часопісах. Пісала на рускай мове. У 60-80 гады выдадзены зборнікі апавяданняў “Жаворонкі на улице”, “И нелегко, и непросто», “Самый короткий день”, “Дефектная ведомость”.

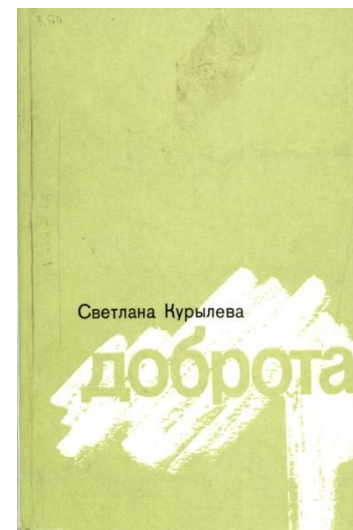
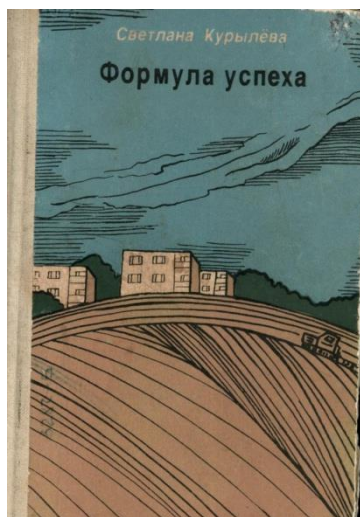
Творам пісьменніцы ўласцівы душэўная паэтычнасць, натхненне, асаблівая патаемнасць, здольнасць бачыць дэталі ў час стварэння агульнай карціны. У яе нарысах мы пазнаем людзей з Камянца і наваколля, здзіўляючыся таму, што іменна яны сталі героямі твораў.

Пісала Святлана Леанідаўна аб вядомым старшыні калгаса Уладзіміры Бядулі, цікавая кніга – дыялог з дырэктарам саўгаса-камбіната “Белавежскі” Юрыем Марозам. Але часцей пісала яна аб людзях рабочых прафесій, аб маладых інтэлігентах-правінцыялах: настаўніках, урачах. С. Л. Курылёва – пісьменнік-рэаліст і пісьменнік-рамантык. У яе творах – нашы сучаснікі, з чыстымі думкамі і пачуццямі, з прыстойнымі ўчынкамі. Але ім ў жыцці вельмі не проста.

Сваёй творчасцю яна дапамагла нам пачуць і зразумець час 50-80 гадоў, улавіць пульс таго часу калі ставіліся і вывучаліся новыя праблемы, з’яўляліся новыя героі.

У апошні час пісьменніца выступае выключна ў ролі публіцыста, супрацоўнічае з абласнымі і рэспубліканскімі газетамі. У пісьменніцкім стане Святланы Леанідаўны – шмат рукапісаў: раманаў, апавесцяў, апавяданняў, п’ес, казак для дзяцей, якія, верыцца, будуць надрукаваны ў выдавецтве і знойдуць дарогу да чытача.

Святлана Курылёва – аўтар зборнікаў апавяданняў «Жаворонки на улице» (1965), «И нелегко и непросто» (1975), зборнік нарысаў «Формула успеха» (1979), аповесцяў «Дни председателя» (1980), «Доброта» (1983) і інш.

Аб жыцці і творчасці пісьменніцы:

Курылёва Святлана Леанідаўна // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. – Т. 9. – С. 55.

Курылёва Светлана Леонидовна // Кто есть кто в Республике Беларусь. 2005. / [под ред. И. В. Чекалова, автор составитель А.И. Котов]. – Мн.: ООО «Мэджик-Бук», 2005. – Т. 2. – С. 192.

Курылёва Святлана Леанідаўна // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. / Рэдкал.: І. П. Шамякін (гал.рэд) і інш. – Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. Т. 3.– С. 182.

Курылева, С. Л. Билеты в театр : рассказ / Светлана Курылева // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 15 ліпеня (№ 28). — С. 26.

Курылева, С. Л. Колодец : рассказ-быль / Светлана Курылева // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 10 чэрвеня (№ 23). — С. 22.

Курылева, С. Л. Народ против : глава из повести "Генный расклад" / Светлана Курылева // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 22 красавіка (№ 16). — С. 22

Курылева, С. Л. Семнадцатое лето : рассказ / Светлана Курылева // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 17 чэрвеня (№ 24). — С. 8.

Курылева, С. Л. Стихи : рассказ / Светлана Курылева // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 26 жніўня (№ 34). — С. 22-23

[Светлана Леонидовна Курылева] : биография // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 22 красавіка (№ 16). — С. 22;

Нарэйка, Н. М. Святлана Курылёва: нататкі публіцыста / падрыхтавала Настасся Нарэйка // Навіны Камянеччыны. - 2015. — 4 ліпеня. — С.4.

Нарэйка, Н. Ствараць ў імя справы : [аб мерапрыемстве ў Камянецкай цэнтральнай раённай бібліятэцы ім. У. М. Ігнатоўскага, прысвечаным 85-годдзю з дня нараджэння пісьменніцы Святланы Курылёвай] / Настасся Нарэйка // Навіны Камянеччыны. - 2013. — 4 мая. — С. 15

Крэчка, Г. Яе героі жывуць побач з намі: [Пісьменніцы Святлане Леанідаўне Курылёвай - 75] // Нав. Камянеччыны.- 2003. – 23 красавіка.

Кускевіч, І. Формула поспеху: [аб кнізе С. Курылёвай «Формула Поспеху»]// Ленінец. – 1980. – 3 студзеня

Георгій Мусевич,
*краєзнавець-
регіоналіст*

1931 - 2014

Георгій Мусевіч

Жыў на Камянецкай зямлі чалавек, для якога любоў да роднай зямлі з'яўлялася невычарпальнай, жыватворнай крыніцай жыццёвай мудрасці і ведаў – краязнавец Георгій Сцяпанавіч Мусевіч.

Нарадзіўся Георгій Сцяпанавіч 11 лістапада 1931г. у в. Дзмітравічы Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Бацька - Мусевіч Сцяпан Сцяпанавіч быў з сялянскай сям'і, скончыў настаўніцкую семінарыю ў Белае Падлясцы. Маці – Алена Пятроўна Мусевіч (Елінецкая), не працавала, займалася сям'ёй, была добрай гаспадыняй.

Выхаваннем Георгія Сцяпанавіча займалася бабуля Марыя Палікарпаўна Елінецкая, у якой была хатняя бібліятэка ў 5 тысяч даволі рэдкіх кніг. Ужо ў чатыры гады хлопчык умеў чытаць.

Перад пачаткам другой сусветнай вайны ў 1939г. Георгій Сцяпанавіч скончыў першы клас Дзмітровіцкай польскай школы, пазней – два класы Дзмітровіцкай рускай школы. У 1941 годзе сям'я пераязджае ў Камянец. З 1944 года Георгій Сцяпанавіч вучань чацвёртага класа Камянецкай рускай школы, а праз месяц вучобы пераведзены ў пяты клас.

Георгій Сцяпанавіч яшчэ ў школе праявіў сябе як актыўная, творчая асоба, быў намеснікам рэдактара школьнай газеты, прымаў удзел у драматычным гуртку, граў у струнным ансамблі. У 1948 годзе з сябрамі арганізаваў першую раённую спартакіяду школьнікаў. Юнак займаўся шматлікімі відамі спорта. Пасля заканчэння школы паступіў ў Мінскі інстытут фізічнай культуры. Скончыўшы яго, працаваў пяць гадоў настаўнікам фізкультуры ў сярэдняй школе г. Высокае. З 1959г. Георгій Сцяпанавіч - дырэктар дзіцяча-юнацкай спартыўнай школы “Пушча”, якая была лепшай ў Беларусі сярод раённых спартыўных школ.

Георгій Сцяпанавіч актыўна займаўся грамадскай дзейнасцю, выконваў абавязкі пазаштатнага інспектара Камянецкага аддзела адукацыі, пятнаццаць гадоў з'яўляўся старшым трэнерам зборных каманд Брэсцкага АБЛАНА па кіданню.

Ім распрацавана больш за пяцьдзсят метадычных дапаможнікаў па фізкультуры і спорце. Звыш ста выхаванцаў Георгія Сцяпанавіча Мусевіча атрымалі прафесію настаўніка, трэнера.

У 1960 годзе Георгій Сцяпанавіч прымаў удзел у рабоце II з'езда настаўнікаў Беларусі.

За сваю працу ён удастоены званняў “Выдатнік народнай адукацыі БССР”, “Выдатнік асветы СССР”, узнагароджаны медалём “За працоўную доблесць”. У 1991 годзе яму прысвоена званне “Заслужаны трэнер Беларусі”.

З 1990 года Георгій Сцяпанавіч займаецца вывучэннем гісторыі роднага краю. Яго артыкулы расказваюць аб малавядомых людзях Камянецкай зямлі, аб духоўна-асветніцкім жыцці краю, гісторыі вёсак Камянеччыны, фізкультуры і спорце. Піша краязнавец на рускай, украінскай, польскай, беларускай мовах.

Краязнаўца падрыхтаваў звыш пяцісот артыкулаў: “Адзін з старажытных храмаў Каменца”, “Духоўнае багацце”, “Кладзёзь духоўнасці”, “Пра лёс чалавека”, “Благавест званоў ад Жукава”, “Пісьменнік, які нарадзіўся ў Камянцы” і іншыя. Друкаваліся артыкулы ў рэспубліканскім, раённым друку, а таксама ў друку Украіны, Польшчы, Англіі.

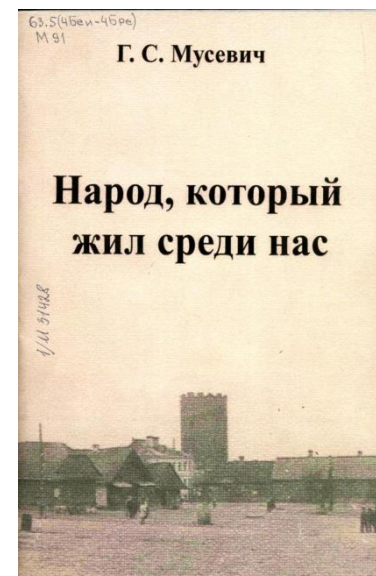
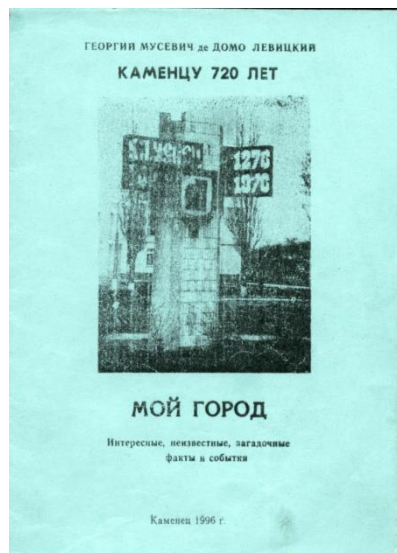
Шмат увагі надае Георгій Сцяпанавіч гісторыі Камянецкага краю. Ім напісаны рукапісы: “Сказанне аб зямлі Камянецкай”, “Хто мы і адкуль”, “Народ, які жыў сярод нас”, “Правіцелі Камянца-Літоўскага”, “Жыццё Благавернага і Набожнага князя Волынскага Владзіміра Іоана Васількавіча” і шм. інш.

У Гайнаўцы (Польшча) у часопісе “Па-суседску” на польскай мове надрукавана кніга Георгія Сцяпанавіча “Жыццё і смерць апошняга польскага караля”. У 2006 годзе Георгій Сцяпанавіч прыняў удзел у праекце “Забытых таямніцаў чар”, арганізаваным аб’яднаннем “Музей і цэнтр беларускай культуры” у Гайнаўцы пад патранажам Еўрарэгіёна “Белавежская пушча”. Вынікам праекта стала кніга “Забытых таямніцаў чар” пад рэдакцыяй Наталлі Герасімяк на беларускай і польскай мовах. У кнізе надрукаваны легенды, сабраныя краязнаўцам на Камянеччыне.

Георгій Сцяпанавіч цесна супрацоўнічаў з Камянецкай раённай бібліятэкай імя У. М. Ігнатоўскага, удзельнічаў у шматлікіх бібліятэчных мерапрыемствах. Краязнаўца перадаў у дар бібліятэцы свае гісторыка-краязнаўчыя рукапісы. Ён прымаў актыўны ўдзел у грамадскім і духоўным жыцці г. Каменца, падтрымлівае сувязі з цікавымі, неардынарнымі людзьмі з Беларусі, Украіны, Польшчы, Канады, ЗША, Аргенціны, Англіі. Да яго звярталіся з пытаннямі па гісторыі роднага краю навучэнцы школ, студэнты, дзяржаўныя і грамадскія арганізацыі (“Халакост”, “Мемарыял”, “Зов”).

Георгій Сцяпанавіч Мусевіч быў улюблёны ў свой край, у Камянецкую зямлю і яна адказвала яму тым жа.

Георгій Мусевіч – аўтар кніг «Мой город» (1996), «Жыццё і смерць апошняга польскага караля» (1998 -2005), «Народ, который жил среди нас» (2009).

Аб жыцці і творчасці Г.С. Мусевіча:

Мусевич Георгий Степанович // Кто есть кто в Республике Беларусь. Люди дела / [под ред. И. В. Чекалова]. – Мн.: Энциклопедикс, 1999. – С. 224.

Мусевич Георгий Степанович // Кто есть кто в Республике Беларусь. 2005. / [под ред. И. В. Чекалова, автор-составитель А. И. Котов]. – Мн.: ООО «Мэджик-Бук», 2005. – Т. 2. - С. 242.

Мусевіч, Г . Мой родовод // Бельскі гостінэць: краязнаўча-культурны часопіс. – 2008. - №11. – С. 32. – 41.

Памяць: Камянецкі раён: Гіст.- дак. Хронікі гарадоў і раёнаў Беларусі.- Мінск: Ураджай, 1997. – С. 491.

Лаўранчук, Т. Слова пра Настаўніка : [пра Г.С. Мусевіча] / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2015. — 11 красавіка. — С.5.

Новік, Г. Кніга імя Мусевіча : [у ЗША выйшла ў свет кніга Г. Мусевіча "Народ, который жил среди нас"] / Галіна Новік // Навіны Камянеччыны. - 2015. — 11 красавіка. — С.5

Павлова, Л. Поиск истины. Восьмой десяток лет ведёт Георгий Мусевич // Брестский курьер. – 2011.- 2 июня. – С. 21.

Путеводитель по старому Каменцу: [Книга Г. Мусевича «Мой город»] // Веч. Брест. – 1997. - 10 января.

**Ніна
Папова,**
паэтқа

1939 - 2013

Нарадзілася ў 1939 годзе ў вёсцы Лісоўчыцы Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Дзяцінства будучай паэтэсы было нялёгкім: бацьку замардавалі фашысты ў самым пачатку вайны, у маці засталася сямёра дзяцей. Апаленае вайной юнацтва было ўскладнена пасляваеннымі цяжкасцямі. Ніне з малых год прыйшлося дапамагаць маці падтрымліваць сям'ю і паспяваць вучыцца ў школе. Пасля заканчэння Вайскоўскай семігодкі ў 1956 годзе яна едзе ў шахцёрскі горад Інту (Комі АССР), дзе ўладкоўваецца на работу ў шахту і адтуль дапамагае сям'і матэрыяльна. Там яна атрымлівае атэстат аб сярэдняй адукацыі, затым паступае ў Данецкі горны тэхнікум, дзе атрымлівае спецыяльнасць эканаміста. У 1972 годзе вяртаецца на радзіму і працуе ў г. Брэсце.

У 1985 годзе пераехала ў Крым, дзе пражыла да 1998 года. Потым зноў вярнулася ў Брэст.

Першыя вершы пачала пісаць у пятым класе, але нясмелая і сарамлівая ад прыроды, так і не паказала іх настаўнікам. Сур'ёзна адносіцца да літаратурнай творчасці стала пасля таго, як вярнулася з Інты на родную Брэстчыну.

Вершы Ніны Рыгораўны публікавалі абласныя газеты “Зара”, “Народная трыбуна”, а таксама “Брэсцкая газета” і “Навіны Камянеччыны”.

Першая кніга вершаў **“Невозможно не петь”** выйшла ў 2009 годзе. Зборнік складаюць вершы, напісаныя ў розныя гады, прасякнутыя любоўю да прыроды, да родных мясцін. Шмат пранікнёных радкоў прысвечана землякам і блізкім людзям. Шчырыя, добрыя пачуцці перапаўняюць аўтара зборніка.

Дзе б не падарожнічала Ніна Папова, куды б лёс не кідаў дзяўчыну – любоўю да паэзіі, як і любоўю да сваёй малой Радзімы, ніколі не астаўляла яе высокай і чыстай душы:

*Выткана из тумана,
Из ракит и осоки,
Я люблю твои курганы,
Перелески и лески.*

*Я люблю эти болота,
Нивы, пашни и стога,
И речные повороты,
И речные берега.*

*Я люблю твои закаты,
Травы, трели соловья,
Хлебом пахнущие хаты,
Ой ты, Родина моя!*

Вяртанне на радзіму для аўтара, як чалавека творчага, - гэта яшчэ і зварот да сябе, “даследаванне” ўласнага духоўнага свету. Нездарма ў раздзелах такая назва “Чтоб себя мне понять”, “Каждому своё”.

У творчасці Н. Паповай адлюстроўваецца і горкая рэчаіснасць неперспектыўнай вёскі, і пранікнёныя пачуцці да мілага сэрцу куточка.

*Иструдилась деревня моя,
Истопталась – не выросла выше:
Смотрит в поле, тоску затая,
Поседели деревья и крыши.*

*Ни асфальта, ни газа здесь нет,
Только тянутся к небу деревья:
Кто зажжёт в сердце радости свет –
Этой неперспективной деревни?*

Нямала вершаў паэтка прысвяціла прыгажосці Крыма, яго цудоўнай прыродзе, дзе пражыла трынаццаць гадоў.

Не забыла яна і пра горад свайго юнацтва Інту. Асабліва кранае верш “Прощай, Инта!”

*...Ну вот и всё. Я, кажется, рыдаю,
Перед тобой склонённая стою.
Тебе я сердце друга оставляю
И без остатка молодость свою.*

У раздзеле “Посреди сиреневого мая”, чытач знойдзе шмат рамантычных для сваёй душы вершаў “Непростая любовь”, “Первая любовь”, “Я вас любила”, “Разлука”.

“Возвращение” - другі паэтычны зборнік. У ім прадстаўлены вершы не толькі на беларускай і рускай мовах, але і пераводы. Разнастайныя па тэматыцы, ўсе яны пра час і пра сябе. Аб гэтым гавораць усе сем яго раздзелаў: “Радзіма кліча да сябе”, “Родная земля”, “Чем дальше я живу”, “У степных Тавриды берегов”, “И такая бывает любовь...”, “Там, где пруд повенчался с калиною...”, “Стихотворения для детей”.

Пра многае гаворыць ужо і сама назва зборніка, сціплая, аднаслоўная. Усе мы, як і лірычныя гераіні паэтэсы, час ад часу некуды вяртаемся. Найчасцей – у маладосць, у гады маленства. З гадамі і чым далей, тым больш – усё часцей хочацца абуць “чаравікі маленства”, згадаць пра тыя часы, “калі дрэвы былі вялікімі”, а бацькі - маладымі.

Вяртанне для аўтара – гэта і зварот да роднай мовы. Першыя спробы Ніны Паповай пісаць па-беларуску можна лічыць паспяховымі. Можна таму, што для яе на працягу ўсяго жыцця, нават удалечыні ад роднага дому, “беларуская гаворка чуецца”.

Літаратурная палітра паэтэсы багата ўсімі фарбамі жыцця і ў той жа час - простая, як само жыццё. Задушэўнасць, шчырасць, мяккі лірызм, меладычнасць, пошук гармоніі, палёт думкі, запал і разняволеныя фантазіі - вось асноўныя рысы яе паэзіі.

Яднанне аўтара з прыродай, разуменне яе мовы, яе пачуццяў ператвараюцца ў непаўторныя пейзажныя замалёўкі:

*Усталый день спешил к закату,
Склонясь на алый край небес,
И по речному перекату
Скатилось солнышко за лес.*

*Там, на берёзовых серёжках,
Последний луч зари поёт,
И вечер в розовых сапожках
Легко навстречу мне идёт.*

У кнізе ёсць раздзел пра любоў “И такая бывает любовь”, дзе шмат вершаў прысвечана пачуццям. Асаблівая тэма творчасці Н. Паповай – любоў да мілага сэрцу куточка, любоў да малой Радзімы: Как же ты манишь, мой угол святой!

*Родина, я, поскитавшись по свету,
Знаю, что лучше тебя в мире нету, -
Тянет сюда, словно нить за иглой,
Тонкая связь пуповины с тобой.*

Калі весці размову пра пейзажную лірыку, то мы бачым, што паэтка піша даверліва, сціпла, песенна...Запамінальныя, колерныя вобразы-штрыхі ляглі на паперу нібы ноты, і ў выніку загучала крыху тужлівая, але разам с тым светлая восеньская мелодыя.

*Вновь желтеют берёзы,
Багрянеют осины.
Алым цветом рябина
В мою душу вошла.*

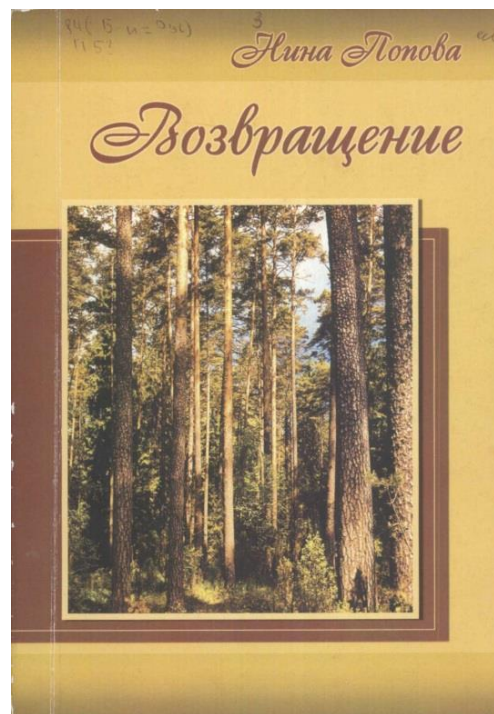
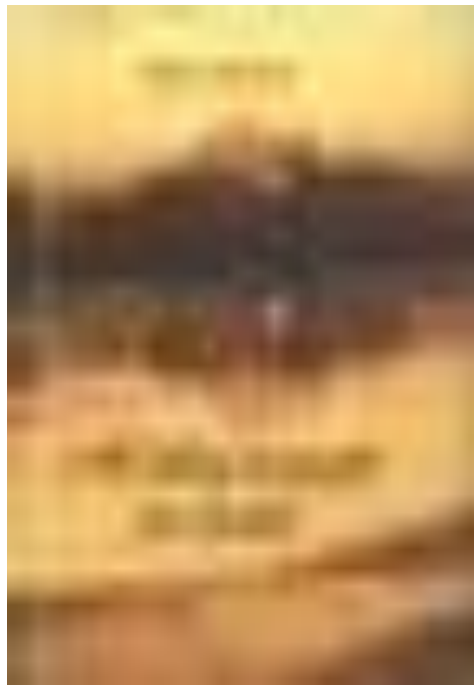
*Закурлыкал под небом
Первый клин журавлинный –
Значит, кончилось лето,
Значит, осень пришла.*

У раздзеле “Стихотворения для детей” аўтар гаворыць пра цудоўную пару дзяцінства, праз вершы паказвае чытачу, як трэба выхоўваць у сабе беражлівыя адносіны да ўсяго жывога, паважліvasць і далікатнасць у адносінах са старэйшымі і іншымі станоўчыя якасці характару.

У новым зборніку вершы маюць поўнае права прэтэндаваць на тое, каб прапісацца і жыць “на тэрыторыі Паэзіі”. Паэзія – гэта пошук існасці, гэта шлях да Бога. І калі чалавеку даравана нябёсамі ўменне майстэрскі абыходзіцца са словам, калі ў яго ёсць свой почырк, то ён проста абавязаны працягваць сваё ўзыходжанне ў бясконцы і бязмежны Свет паэзіі. Але, на жаль, у 2013 годзе Ніны Рыгораўны Паповай не стала.

Ніна Папова - аўтар кніг “Невозможно не петъ” (2009),
“Возвращение” (2011).

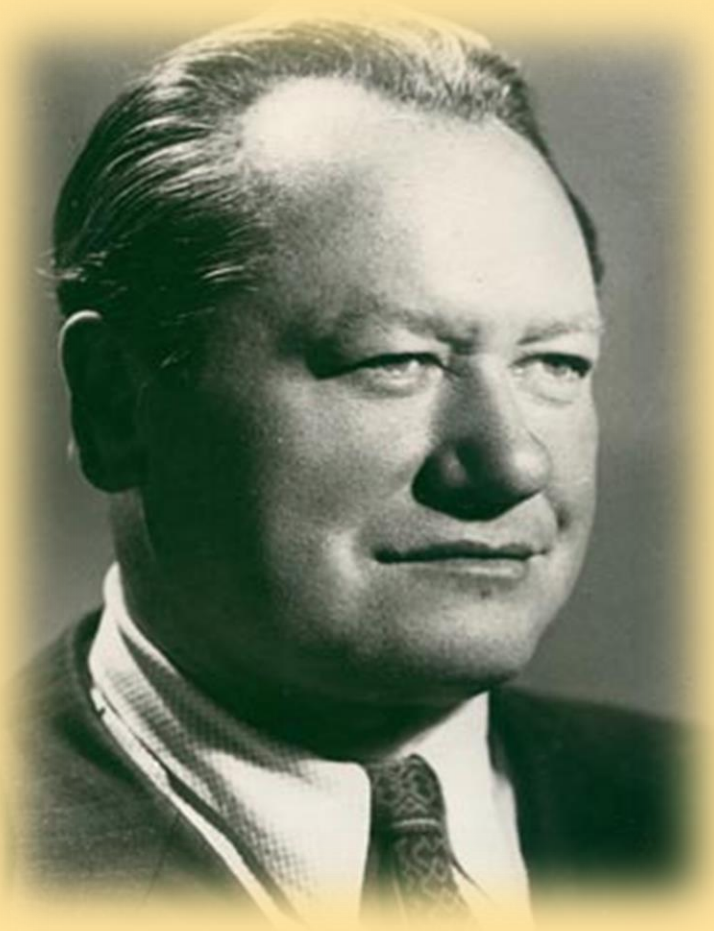

Аб жыцці і творчасці Н. Паповай:

Попова, Н. Г. Возвращение [Текст]: стихотворения / Н.Г. Попова. – Брест : Альтернатива, 2011. - 156 с.

Попова, Н. Г. Невозможно не петь [Текст]: стихи / Н. Попова. – Брест : Альтернатива, 2009. - 118 с.

Попова, Н. Белая вежа : стихотворение / Нина Попова // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 8 верасня. — С. 5.

**Уладзімір
Стэльмах,**
*беларускі
тэатральны
дзеяч, пісьменнік*

1910 - 1974

Уладзімір Стэльмах

(1910-1974)

Уладзімір Стэльмах увайшоў у гісторыю беларускай культуры як тэатральны дзеяч і тэатразнаўца, драматург і акцёр. Ён узначальваў вядучыя тэатры нашай краіны: БДТ-1 (тэатр імя Янкі Купалы), БДТ-2 (тэатр імя Якуба Коласа), Тэатр оперы і балету, Тэатр юнага гледача. Уладзімір Стэльмах нарадзіўся 28.07.1910г. ў вёсцы Бушмічы ў вялікай сялянскай сям'і. Ён быў апошнім дзіцём у сям'і. Сваякі Стэльмахаў па лініі маці, Маланні Андронаўны, вызначаліся вальналюбствам і пратэстам супраць уціску. За ўдзел у рэвалюцыйных выступленнях 1905г. яны былі высланы ў Сібір. Дзяцінства Уладзіміра Стэльмаха прыпадае на цяжкія ваенныя гады, на рэвалюцыю з усімі негатыўнымі наступствамі, якія нясуць гэтыя падзеі. Калі царскія ўлады ў 1915г. выганялі беларусаў у бежанства, Стэльмахі з Бушмічаў падаліся на Табольшчыну да матчыных братоў. Спачатку аселі на станцыі Ішым. Калі пачалося рэвалюцыйнае бязладдзе, падаліся ў вёску Далёкае да старэйшага брата са спадзяваннем, што там будзе спакойней і лягчэй зарабіць кавалак хлеба. У далёкай Сібіры Валодзя Стэльмах пачаў вучыцца ў школе. Спадзяванні на лепшае для нашых землякоў з Бушмічаў не спраўдзіліся, і яны ў 1919г. наважыліся вяртацца, як і сотні іншых беларусаў, на радзіму. Дарога дадому была доўгай і цяжкай, але трапіць на Камянеччыну Стэльмахам не удалося: Берасцейшчына была акупавана чужынцамі. Нашы землякі спыняюцца пад Мінскам, жывуць і працуюць спачатку ў Пятроўшчыне, а затым у Зарэччы.

Цікаvasць у падлетка з Бушмічаў да тэатра ўзнікла рана. Яна бярэ пачатак з тэатральных дзеяў, звязаных з каляндарна-абрадавымі святамі. Масавая культурна-асветная праца, якая праводзілася ў 1920-х гг. у Беларусі, паспрыяла таму, што Валодзя Стэльмах стаў актыўным членам драматычных гурткоў. Сваю ролю адыгралі і гады навучання ў Белпедтэхнікуме, куды ён паступіў у 1926г. Нацыянальны ўздых, творчая атмасфера, кіпучае літаратурна-культурнае жыццё, выдатныя педагогі, сустрэчы з пісьменнікамі, якія не ігнаравалі запрашэнні студэнтаў і выкладчыкаў і былі частымі гасцямі навучэнцаў, сістэматычнае наведванне тэатра актывізавалі творчы патэнцыял Уладзіміра Стаьмаха, яго імкненне стаць акцёрам. Вырашальную ролю ў яго лёсе адыграў рэжысёр БДТ-2 М. А. Міцкевіч, які прапанаваў юнаку з Камянеччыны паступіць у студыю пры гэтым тэатры.

Пасля яе заканчэння У. Стэльмаха перавялі ў Мінскі тэатр моладзі (1930 г.). Тут малады актёр працаваў да пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Уладзімір Стэльмах спачатку служыў у войску, а ў 1943г. яму даручылі ўзначаліць БДТ-2, які знаходзіўся ў эвакуацыі некаторы час на Урале, а затым у Падмаскоўі. З гэтым тэатрам наш зямляк вярнуўся ў Віцебск і прапрацаваў тут адзін тэатральны сезон, а затым быў пераведзены ў Мінск на пасаду дырэктара тэатра оперы і балету. З той пары і да канца жыцця жыў і працаваў у сталіцы рэспублікі, займаючы высокія пасады ва ўстановах культуры. Пачатак літаратурнай творчасці Уладзіміра Стэльмаха прыпадае на 1930гг., калі былі напісаны п'есы "Шляхі", "Тры крыжыкі", "Фантан" і "Канец маскарада" (апошняя ў сааўтарстве з Ю. Рудзько). Яны не сталі з'явай ні ў драматургіі, ні ў тэатральным жыцці, бо гэта творы свайго часу і маюць толькі гісторыка-літаратурнае значэнне. Асноўнае месца ў творчай спадчыне нашага земляка займаюць публіцыстычныя артыкулы, прысвечаныя бягучым праблемам тэатральнага жыцця рэспублікі, дзейнасці драматычных калектываў мастацкай самадзейнасці, рэцэнзіі на спектаклі беларускіх тэатраў, а таксама тэатраў іншых рэспублік СССР, якія прыязджалі да нас на гастролі. Заслуга Уладзіміра Стэльмаха як пісьменніка заключаецца і ў тым, што ён напісаў творчыя партрэты такіх майстроў беларускай сцэны, якімі з'яўляюцца К. Саннікаў, У. Крыловіч, Л. Мазалеўская, П. Малчанаў, А. Ільінскі, М. Міцкевіч і інш., а Г. Глебаву прысвечана асобнае выданне - "Народны артыст СССР Г. П. Глебаў" (1954г.). Уладзімір Стэльмах і сам стаяў ля вытокаў савецкага тэатра, ведаў яго праблемы знутры. Таму яго працы "Кранаючы чуткія струны душы", "Тэатр і час. Запіскі дырэктара тэатра" (1973г.), успаміны пра дзейнасць Мінскага тэатра моладзі і пра стварэнне Тэатра юнага гледача - значны ўнёсак у гісторыю беларускага тэатра. Выхад працаў, прысвечаных гэтай праблеме, іншых аўтараў становіўся аб'ектам ацэнак Уладзіміра Стэльмаха. Яму належаць рэцэнзіі на манаграфіі У. Няфёда, прысвечаныя гісторыі беларускага тэатра, Я. Рамановіча "Рэкі цякуць з берагоў", на "Тэатральную энцыклапедыю". Любімая справа, якой У. М. Стэльмах аддаваўся з захапленнем, прынесла свой добры плён: "Лёс тэатра і яго будычынны залежыць ад таго, наколькі ён звязан са сваім гледачом, з'яўляецца яго сучаснікам, жыве адзінымі думкамі са сваім народам", пісаў У. М. Стэльмах. У. М. Стэльмах памёр 27 студзеня 1974 года. Пахаваны ў Мінску на Паўночных могілках.

Уладзімір Стэльмах - аўтар п'ес «Шляхі» (1931), «Канец маскараду» (1938), кніг «Народны артыст СССР Г. П. Глебаў» (1954), «Шляхі беларускага тэатра» (1954), «Шляхі беларускага тэатра» (1964), «Кранаючы чуткія струны душы» (1966), «Тэатр і час: Запіскі дырэктара тэатра» (1973), артыкулаў пра беларускі тэатр. Пераклаў на беларускую мову «Хітрыкі Скапэна» Мальера (1940).

Аб жыцці і творчасці У. Стэльмаха:

Стэльмах Уладзімір Мацвеевіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. –Т. 15 . – С. 230.

Стельмах Владимир Матвеевич // Большая энциклопедия Большого театра Беларуси = The Great Encyclopedia of Bolshoi Theatre of Belarus / редкол.: В.В.Андриевич [и др.]. - Минск, 2014. - С.549

Стельмах Владимир Матвеевич // Республика Беларусь: энциклопедия: в 7 т. / Редкол.: Г.П. Пашков и др. – Мн.: Бел.Эн, 2006. –Т. 7. – С. 109.

Стэльмах Уладзімір Мацвеевіч // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. / Рэдкал.: І.П. Шамякін (гал. рэд) і інш. – Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. Т. 5. – С. 151.

Уладзімір Стэльмах// Літаратурная карта Берасцейшчыны / укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэсцкая друкарня», 2008.- С. 298 – 300.

Лаўранчук, Т. Шляхі драматурга : [пра У.М. Стэльмаха] / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 3 мая. — С.21.

Парафянюк Г. Прысвяціў жыццё тэатру: [Аб тэатральным дзеячу У. М. Стэльмаху. Родам з Бушміч] // Нав. Камянеччыны. – 1993. – 3 сакавіка.

У творчай радасці жыцця

Ніна Гарагляд,
беларуская паэтка

нар. у 1952 г.

Ніна Гарагляд (нар. у 1952 годзе)

Быццам імклівая ластаўка, на мяжы 60-70 х гадоў паднялася ў прасторы беларускай паэзіі зусім юная дзяўчына паляшучка Ніна Гарагляд. Яе заўважылі адразу, прынялі і падтрымалі яе шчырую песню.

Ніна Гарагляд нарадзілася 20 лютага 1952 года ў мнагадзетнай сям’і на хутары Паўлінава Пінскага раёна Брэсцкай вобласці. Рана засталася без бацькі, выходзілася ў Целяханскім дзіцячым доме. У 1969 годзе скончыла Лышчанскую сярэднюю школу, пасля заканчэння якой паступіла на аддзяленне журналістыкі БДУ. Працавала піянерважатай Лышчынскай СШ. У 1970 годзе паступіла ў Брэсцкі педагагічны інстытут на філалагічны факультэт. З 1972 года вяла ўлік пісьмаў на Брэсцкім тэлебачанні і радыё. Лёс Ніны Гарагляд склаўся так, што яна параднілася з Каменцам. Два гады працавала настаўніцай, у 1974 годзе стала працаваць літсупрацоўнікам у раённай газеце “Навіны Камянеччыны”. З 1976 года была прызначана загадчыцай аддзела пісьмаў і сацыяльных праблем, з 1996 года – намеснікам рэдактара, а затым - рэдактарам раённай газеты.

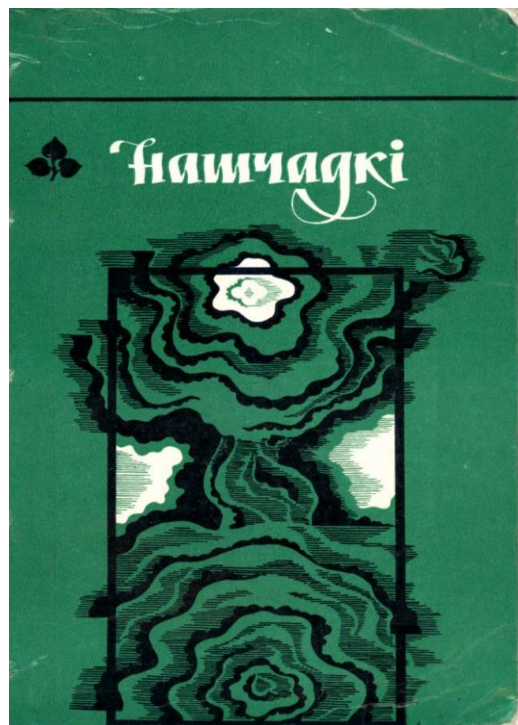
Член Саюза журналістаў, узначальвала пры раённай газеце літаб’яднанне. У 1979 годзе нізка вершаў была змешчана ў зборніку “Нашчадкі”, які выйшаў у выдавецтве “Мастацкая літаратура”. У 1995 годзе выйшла кніга вершаў “Матчыны песня”. Друкавалася таксама ў альманасе “Дзень паэзіі”, часопісах “Маладосць”, “Нёман”, штотыднёвіку “Літаратура і мастацтва”, у газеце “Рэспубліка”, “Звязда”, “Заря”. Канешне, перш за ўсё Ніна Гарагляд з’яўляецца беларускай паэткай. Усе яе вершы напісаны на беларускай мове. Яны адметны моцным пачуццём, непадробнасцю і прастатой выказвання. Паэтцы ўласцівы даверлівасць да людзей і прыроды, адкрытасць і ранімасць душы. Як і кожны паэт, Н. Гарагляд аддае свайму чытачу самае вялікае, што ў яго ёсць – самога сябе, свае думкі, пачуцці, сэрцам пражытыя дні жыцця.

Увогуле паэтка піша вельмі лірычныя і рамантычныя вершы. Галоўныя іх тэмы: каханне, шчырая любоў да радзімы і вобраз маці. Н. Гарагляд - добры журналіст. Захапляюць сваёй незвычайнасцю і цікавасцю яе артыкулы ў газеце “Навіны Камянеччыны”, прысвечаныя паўсядзённым тэмам, аб святах і талентах горада Каменца і Камянецкага раёна, аб сацыяльных і штодзенных праблемах, аб навінах літаратуры і мастацтва. Шмат артыкулаў і апавяданняў Н. Гарагляд пісала ў раздзеле “Літаратурная старонка”. Ёсць у журналісткі артыкулы-заклікі да чытачоў, аб вядомых людзях Беларусі. Хвалюе журналістку тэма дзяцей і старых, а таксама Радзіма, уся Беларусь і ў асаблівасці Камянеччына. Яна заклікае нас да свядомасці, заклікае азірнуцца і паглядзець, колькі дзяцей пакінута на вуліцах гарадоў і вёсак Беларусі.

За апошні час у “Навінах Камянеччыны” часта можна было ўбачыць кароткія апавяданні Ніны Гарагляд: “Спыніцца, азірнуцца”, “Дажывем да любові”, “Як кепскі сон” і інш.

Кожны, хто дакранаецца да невычарпальнага свету гараглядаўскай творчасці, абагачаецца ўнутрана і духоўна, яго жыццё становіцца больш радасным і багатым.

Ніна Гарагляд – аўтар вершаў, змешчаных у зборніку “Нашчадкі” (1979), кнігі вершаў “Матчына песня” (1995).

Аб жыцці і творчасці пісьменніцы:

Гарагляд, Н. В. "Ад пяшчоты не ўцякаюць..." : вершы / Ніна Гарагляд // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 18 лютага (№ 7). — С. 20; фота

Гарагляд, Н. В. "Сэрцайка шчыміць..." : вершы / Ніна Гарагляд // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 9 студзеня (№2). — С.6

Ніна Гарагляд // Літаратурная Берасцейшчына: краязнаўчыя нарысы, партрэты, артыкулы / Ляшук В. Я., Снітко Г.М. – Мінск, 2008. – С. 475.

Ніна Гарагляд // Літаратурная карта Берасцейшчыны / укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэсцкая друкарня», 2008. - С. 475 – 476.

Ніна Гарагляд // Літаратурная Берасцейшчына: краязнаўчыя нарысы, партрэты, артыкулы / Ляшук, В. Я. Снітко, Г. М. . – Мінск, 2008. – С. 255.

Гарагляд, Ніна Васільеўна. Матчына песня : Вершы.- Брэст : Упраўленне інфармацыі аблвыканкама, 1995.- 50с.

Жуковіч, В. «Ты балі і плач мая душа...»: [пра кнігу вершаў Н. Гарагляд «Матчына песня»] // Нав. Камянеччыны. – 1997. – 18 чэрв.

**Уладзімір
Гніламёдаў,**
*беларускі пісьменнік,
крытык,
літаратуразнавец*

нар. у 1937 г.

Уладзімір Гніламёдаў

(нар. у 1937 годзе)

Імя Уладзіміра Гніламёдава, нашага земляка добра вядома на Беларусі. Вядомы літаратуразнавец і крытык, даследчык у галіне тэорыі і гісторыі літаратуры, дырэктар Інстытута літаратуры НАН Беларусі ўжо больш за сорок год займаецца вывучэннем беларускай літаратуры. Ён належыць да таго пакалення пісьменнікаў, выхадцаў з Заходняй Беларусі, якому савецкая ўлада адчыніла дзверы для бясплатнага навучання, да вяршыняў навукі. І гэтую мажлівасць вясковы хлопчык з Камянеччыны выкарыстаў напоўніцу, дасягнуўшы вышэйшых навуковых ступеняў і звання - доктара філалагічных навук, акадэміка.

Уладзімір Гніламёдаў нарадзіўся 26 снежня 1937 года ў сялянскай сям'і вёскі Кругель. На фармаванне яго духоўнага свету вялікі ўплыў аказаў дзед па матчынай лініі Сцепанюк Лявон Міхайлавіч, які паездзіў па свеце, шмат пабачыў і перажыў і меў дар апавядальніка. Валодзя быў гадаванцам бабы і дзеда покуль не закончыў мясцовую дзесяцігодку.

Кругельская школа выводзіла Уладзіміра Гніламёдава ў свет. З першага класа і да яе заканчэння ў 1954г. вучыўся з цікавасцю і дзесяцігодку закончыў са срэбным медалём. Юнак з Кругеля марыў стаць геалагам, але атэстат аб заканчэнні сярэдняй школы выдалі не ў час. Уладзімір Гніламёдаў спазніўся на камісію па суразмове ў БДУ, па выніках якой тады залічвалі медалістаў. Кругельскі выпускнік падаў дакументы на факультэт мовы і літаратуры Брэсцкага педінстытута. Выбар гэтага факультэта не быў выпадковым. Уладзімір з дзяцінства любіў мастацкае слова, яго багаты і чароўны свет.

Студэнцкія гады Уладзіміра Гніламёдава (1954-1959) прыпалі на бурлівы час, звязаны з вяртаннем у літаратуру рэпрэсаваных пісьменнікаў. Юнака з Кругеля можна было бачыць у студэнцкіх аўдыторыях на калідоры інстытута з томікам у руках то Мусы Джаліля, то У. Хадыкі. Актывізацыі цікавасці да літаратуры, да яе велічных і трагічных старонак спрыялі такія любімыя студэнтамі тых гадоў выкладчыкі, як А. Б. Рубцоў, У. А. Калеснік, Ц. Смальянава. Прыхільнасцю студэнтаў і нават папулярнасцю ў горадзе карыстаўся драматычны гурток інстытута, якім кіраваў артыст Брэсцкага тэатра А. М. Самараў. Уладзімір Гніламёдаў у гэтым самадзейным калектыве быў вядучым артыстам. На факультэце часта наладжваліся сустрэчы студэнтаў з пісьменнікамі, праводзіліся дыспуты і канферэнцыі, арганізаваліся літаратурныя вечарыны. Ва ўсіх гэтых мерапрыемствах Уладзімір Гніламёдаў прымаў непасрэдны ўдзел.

Пасля заканчэння педінстытута малады спецыяліст быў накіраваны на працу завучам Тамашоўскага дзіцячага дома і настаўнікам беларускай і рускай моў і літаратур мясцовай сямігодкі Брэсцкага раёна. Па-сапраўднаму разгарнуцца на гэтых пасадах маладому педагогу не ўдалося: ён быў прызваны ў войска. Пасля дэмабілізацыі ў 1961 г. пачаў працаваць настаўнікам у Камароўскай сярэдняй школе гэтага ж раёна, актыўна ўключыўся ў культурна-асветніцкую працу вёскі, хараша заявіў пра сябе ў якасці рэжысёра і актора ў Купалавай “Паўлінцы”.

З 1962 г. жыве і працуе ў Мінску, звязаўшы свой лёс з Інстытутам літаратуры НАН: аспірант, малодшы навуковы супрацоўнік, загадчык аддзела тэорыі літаратуры, намеснік дырэктара, дырэктар... Праўда, з 1969 па 1976 год працаваў у апарате ЦК КПБ спачатку інструктарам аддзела культуры, затым загадчыкам сектара мастацкай літаратуры.

Першыя публікацыі Уладзіміра Гніламёдава ў друку з’явіліся ў 1963 г. Паказальна, што свой дэбют як літаратурны крытык знаны цяпер вучоны пачынаў з рэцэнзіі “Крытык становіцца пісьменнікам” (“Заря”, 16 чэрвеня) на кнігу свайго настаўніка У. А. Калесніка “Час і песні”. Уладзімір Гніламёдаў узнагароджаны першым - рэспубліканскай літаратурнай прэміяй імя У. А. Калесніка за манаграфію “Янка Купала: Новы погляд”.

Напачатку літаратурнай творчасці аспірант Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы правяраў сам сябе, рэакцыю чытачоў на свае публікацыі ў Брэсцкай абласной газеце “Заря”, адгукаючыся на творы сваіх землякоў. Першая навуковая тэма Уладзіміра Гніламёдава была прысвечана сучаснай беларускай паэзіі. Гэтаму жанру вучоны застаўся верны і па сёння. Ён аўтар больш дзесяці манаграфій і зборнікаў літаратурна-крытычных артыкулаў: “Традыцыі і наватарства” (1972), “Упоровень з векам” (1976), “Як само жыццё” (1980), “Сучасная беларуская паэзія: Творчая індывідуальнасць” (1983), “Ля аднаго вогнішча” (1984). “Пафас жыццесцверджання: “Вобраз чалавека актыўнай жыццёвай пазіцыі ў сучаснай беларускай паэзіі” (1985), “Класікі і сучаснікі” (1987) і інш. Пяру Уладзіміра Гніламёдава належаць творчыя партрэты Васіля Зуёнка, Пімена Панчанкі і інш. Гэтым даследчыкам перачытана творчасць Янкі Купалы, перачытана свежа, мудра і мужна. Як бачым, пераважная большасць яго працаў прысвечана паэтам. Выключэнне складае манаграфія “Іван Мележ: Нарыс: жыцця і творчасці” (1984).

У. В. Гніламёдаў ніколі не быў вольным літаратарам. Высокія пасады, якія ён займаў, забіралі шмат сіл і часу. Тым не менш гэта ніколі не выбівала даследчыка з творчага стану: пісаў і піша рэцэнзіі, літаратуразнаўчыя артыкулы, манаграфіі, уваходзіць у склад аўтарскіх калектываў па тэмах, якія распрацоўваюць навукоўцы Інстытута літаратуры.

На працягу ўсяго творчага шляху Уладзіміру Гніламёдаву характэрна ўвага да маладых, хто толькі пачынае сваю дарогу ў літаратуры. Ён імкнецца падтрымаць, сказаць найперш добрае слова, пасеяць упэўненасць.

Пачынаючы з 2000г., Уладзімір Гніламёдаў пачаў выступаць як празаік. Яго пярэю належыць трылогія "Сямейная хроніка ў духу барока". Першая кніга "Уліс з Прускі" выйшла асобным выданнем. Гэты раман вызначаецца выразным рэгіянальным каларытам. Сюжэтную аснову аповесці складаюць жыццёвыя перыпетыі Лявонція Міхайлавіча Сцепанюка, дзеда аўтара. Галоўны герой аповесці ў многім паўтарае жыццёвы шлях свайго прататыпа. Яны прыкладна аднагодкі, гадаваліся ў такіх самых сем'ях, рана асірацелі, ездзілі на заробкі ў ЗША.

Падзеі ў аповесці разгортваюцца ў вёсцы Пруска і яе ваколіцах, хоць з кантэксту твора відавочна, што гэта родная вёска аўтара, пра што сведчаць назвы суседніх паселішчаў, якія згадваюцца ў рамане: Трасцяніца, Свішчова, Бучамле, Камянец і інш. Ля раённага цэнтра размешчана некалькі вёсак пад такой назвай Пруска Велівейская, Пруска Багуслаўская, Пруска Валгінова. Хоць іх назвы мясцовыя жыхары звязваюць з прусамі, хутчэй за ўсё яны атрымалі свае тапонімы ад першага ўладальніка, які, магчыма, і быў прусам, што падкрэсліваецца іх прыдумкамі. У твор увайшла галоўная рака Камянеччыны Лясная пад назвай Лёсна, дэталёва апісана дарога з Кругеля ў Камянец з адметнымі навакольнымі пейзажамі. Такім чынам, Уладзімір Гніламёдаў зрабіў першую спробу ўзвесці свой кут на Парнас.

У цэнтры другога рамана "Усход" - падзеі Першай сусветнай вайны, бежанства прускаўцаў на ўсход. Пісьменнік паказвае, што расстанне з родным краем яго героям даецца нялёгка. Яны імкнуцца пакінуць тут нешта такое, каб не стаць чужынцамі. Прускаўцы ўзводзяць крыж, які будзе іх клікаць да родных магілаў. Не забываюць яны і пра мяшэчак з роднай зямлёю, які спрадвечна бралі з сабой беларусы, пакідаючы родныя селішчы. У кнізе "Усход" аўтар стварае калектывны вобраз сваіх землякоў. Прускаўцы - ахвяры вайны, выканаўцы чужой волі, якая супрацьстаіць іх інтрэсам і жаданням, якая выгнала іх з дому ў глыб Расіі ажно ў Самарскую губерню.

Гэта расшырыла іх гарызонты, дало магчымасць усвядоміць сябе часткай сусветнай супольнасці, суаднесці свой прыпушчанскі мікракосмас да жыцця тых людзей, куды закінуў іх лёс, адчуць духоўную з імі роднасць.

Трэці раман "Сямейнай хронікі ў духу барока" названы "Вяртанне". Прускаўцы зноў пусціліся ў дарогу - на радзіму. Вяртанне іх, аднак, было нярадасным. Родны край быў паняволены чужынцамі. Героям пісьменніка патрэбна будзе прывесці да ладу родныя гнёзды, каб пачаць новае жыццё, каб было яно годным чалавека.

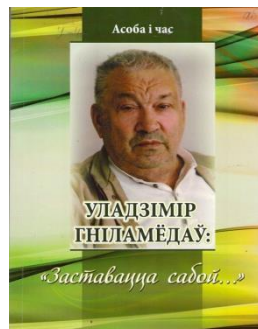
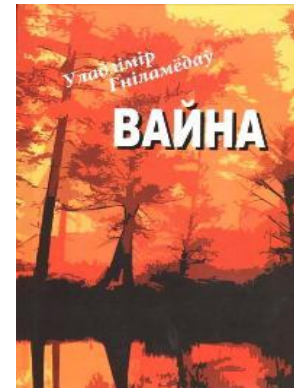
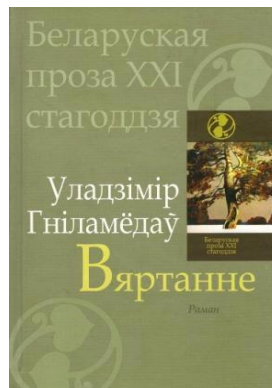
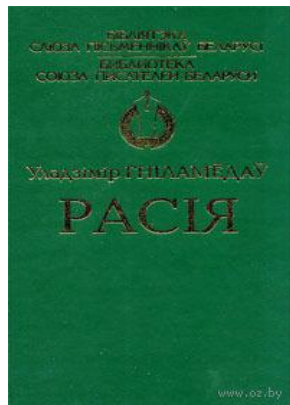
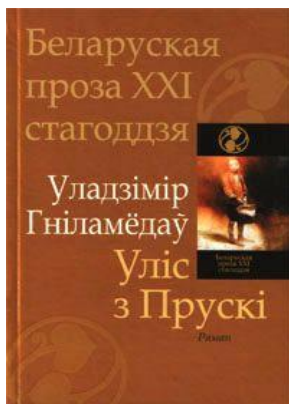
Уладзімір Гніламёдаў уваходзіць у склад рэдакцыйных саветаў і калегій навуковых і літаратурна-крытычных перыядычных выданняў ("Полымя", "Беларуская думка", "Весці НАН Беларусі" і інш.). За плённую працу ў галіне літаратуразнаўства і крытыкі, дасягненні ў арганізацыі навуковага і мастацкага жыцця рэспублікі Уладзімір Васільевіч узнагароджаны многімі медалямі.

Літаратуразнаўца, крытык, прэзаік, педагог, арганізатар беларускай навукі... па сягонняшні дзень даглядае свой чароўны сад мастацкай літаратуры. І чым адданей працуе ён, тым лепшы і багацейшы ўраджай, ярчэйшыя і вабнейшыя кветкі.

Уладзімір Гніламёдаў - у друку выступае як крытык і літаратуразнавец з 1962. Выдаў брашуры «Лірычны летапіс часу» (1967), «Ленін у сэрцы» (1968), «Сучасная беларуская паэзія» (1969), «Пафас жыццесцвярджэння: Вобраз чалавека актыўнай жыццёвай пазіцыі ў сучаснай беларускай паэзіі» (1985). Аўтар манаграфіі «Традыцыі і наватарства» (1972), «Сучасная беларуская паэзія: Творчая індывідуальнасць і літаратурны працэс» (1983), «Іван Мележ: Нарыс жыцця і творчасці» (1985), зборнікаў літаратурна-крытычных артыкулаў «Упоравень з часам» (1976), «Як само жыццё» (1980), «Ля аднаго вогнішча» (1984), «Класікі і сучаснікі» (1987), «Ад даўніны да сучаснасці» (2001), «Я. Купала. Жыццё і творчасць» (2002). Адзін з аўтараў кнігі «У. І. Ленін і Кастрычніцкая рэвалюцыя ў беларускай літаратуры» (з С. Лаўшуком, Л. Савік, 1987), «Вайна» (2014).

У. Гніламёдаў – адзін з аўтараў і рэдактараў новай фундаментальнай працы “Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя” (у 4-х тамах), якая стала значным дасягненнем усёй беларускай навукова-тэарэтычнай думкі.

Уладзімір Гніламёдаў заявіў пра сябе і як выдатны празаік, аўтар адмысловых, цікавых і пазнавальных эпічных твораў, напісаных на аўтабіяграфічным матэрыяле. Сапраўднай культурнай з’явай краіны стаў цыкл раманаў пісьменніка, які аб’ядноўвае творы «Уліс з Прускі» (2006), «Расія» (2007), «Вяртанне» (2008), «Валошкі на мяжы» (2014), «Вайна» (2014).

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Гарадніцкі, Я. Знакавае імя ў беларускай літаратуры : [пра Уладзіміра Гніламедава, даследчыка літаратуры, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук, пісьменніка] / Яўген Гарадніцкі // Літаратура і мастацтва. - 2012. — 28 снежня. — С. 1, 5.

Гніломёдов Владимир Васильевич // Кто есть кто в Республике Беларусь. Люди дела / [под ред. И. В. Чекалова]. — Мн.: Энциклопедикс, 1999. — С. 106.

Гніломёдов Владимир Васильевич // Республика Беларусь: энциклопедия: в 7 т. / Редкол.: Г. П. Пашков и др. — Мн.: Бел.Эн, 2006. — Т. 3. — С. 61.

Гніламедаў Уладзімір Васільевіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш. — Мн.: БелЭн, 1996. — Т. 5. — С. 315.

Гніламедаў Уладзімір Васільевіч // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5 т. / Рэдкал.: І. П. Шамякін (гал.рэд) і інш. — Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. - Т. 2. — С. 107.

Гніламедаў Уладзімір // Беларускія пісьменнікі (1917—1990): Даведнік; Склад. А. К. Гардзіцкі. Нав. рэд. А. Л. Верабей. — Мн.: Мастацкая літаратура, 1994. — 653 с.: іл.

Уладзімір Гніламедаў // Літаратурная карта Берасцейшчыны / укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэцкая друкарня», 2008.- С. 300 – 303.

Давыдаў, У. *Seripta manent* - напісанае застаецца: [Пра крытыка, літаратуразнаўца, акадэміка НАН Беларусі У. В. Гніламедава нар. у 1937 г., Камянецкага раёна] // Бел. думка.- 2010.- № 5. — С. 54 – 60.

Калядка, С. Мой першы настаўнік : [пра Уладзіміра Гніламедава, даследчыка літаратуры, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук, пісьменніка] / Святлана Калядка // Літаратура і мастацтва. - 2012. — 28 снежня. — С. 6.

Карлюкевіч, А. "...Дзе і раку завуць Лясною" : [пра знакамітых людзей Камянеччыны І.Пацея,М.Матушэвіча, М.Карповіча, У.Гніламедава,] / Алесь Карлюкевіч // Старонкі радзімазнаўства : Мясціны. Асобы / Алесь Карлюкевіч. - - Мінск, 2013 С.75-78.

Крывецкая, Н. Акадэмік з Камянеччыны : [Уладзімір Васільевіч Гніламедаў] / Наталля Крывецкая // Заря. - 2014. — 13 декабря. — С.7.

Крэйдзіч, А. М. Незвычайны-звычайны акадэмік, літаратар, чалавек : Уладзіміру Гніламедаву - 80 / Анатоль Крэйдзіч // Заря. - 2017. — 28 снежня (№ 147). — С. 21

Лапіцкая, А. Сем гадоў у пшанічным краі : да гісторыі стварэння рамана "Расія" Уладзіміра Гніламедава / Алеся Лапіцкая // Літаратура і мастацтва. - 2016. — 27 мая (№ 21). — С. 9.

Локун, В. І. Вайна і мір Уладзіміра Гніламедава : [пра раман "Ліхалецце"] / Валянціна Локун // Полымя. - 2014. — №9. — С.142-148.

Лаўранчук, Т. Яго памочлівае слова...Уладзімір Гніламедаў / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 22 лютага. — С.22

Мікуліч, М. Волат народнага духу : [пра Уладзіміра Гніламёдава, даследчыка літаратуры, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук, пісьменніка] / Мікалай Мікуліч // Веды. - 2013. — 8 студзеня. — С. 3.

Мікуліч, М. Камянецкі стойп, або Шлях да ісціны : [пра Уладзіміра Гніламёдава, даследчыка літаратуры, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук, пісьменніка] / Мікола Мікуліч // Літаратура і мастацтва. - 2013. — 4 студзеня. — С. 8.

Мікуліч, М. У. Маштабнасць таленту : [літаратурны партрэт У. Гніламедава] / Мікола Мікуліч // Полымя. - 2017. — № 12. С

Мікуліч, М. У. Планета душы : Уладзімір Гніламёдаў - вучоны, пісьменнік, асоба... / Мікола Мікуліч // Роднае слова. - 2016. — № 3. — С. 19-22

Мураўская, К. Юбілей патрыярха : [пра Уладзіміра Гніламёдава, даследчыка літаратуры, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук, пісьменніка] / Кіра Мураўская // Літаратура і мастацтва. - 2013. — 18 студзеня. — С. 3.

Раманчук, А. Сапраўднасць таленту : Акадэмік, педагог, прэзаік. — Уладзімір Гніламёдаў// Роднае слова.- 2007. - №12. — С. 16 -17.

Студзенка, Т. Беларускі эпас трэцяга тысячагоддзя: [пра творы У. Гніламёдава] // Бел. Думка.- 2011.- № 2 . — С. 86 — 93.

Табольчык, Л.М. 3 біяграфіі земляка : 26 снежня - 80 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Гніламедава / Ларыса Табольчык // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 23 снежня (№ 51). — С. 23.

Філосаф, В. Ён піша пра нас : [пра вечарыну, прысвечаную жыццю і творчасці У. В. Гніламедава ў Камянецкай раённай бібліятэцы] / Вера Філосаф // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 6 студзеня (№ 1). — С. 5

Ярына
Дашына,
паэтка

нар. 1978 годзе

Ярына Дашына
(нар. у 1978 годзе)

Да ліку перспектыўных паэтычных талентаў прыпушчанскага краю належыць Ярына Дашына, якая нарадзілася 4 кастрычніка 1978 года ў в. Ставы. Імя паэткі даўно вядомае аматарам сучаснага прыгожага пісьменства па шматлікіх публікацыях у такіх выданнях, як "Літаратура і мастацтва", "Першацвет", "Полымя", "Маладосць", "Правінцыя", "Тэрмапілы" і многіх іншых. Цікавасць да літаратуры, імкненне выявіцца ў паэтычнай творчасці ўзніклі рана. Ужо ў школьныя гады ў вёсцы Клейнікі Брэсцкага раёна стала наведваць студыю "Спадчына", якой кіраваў Мікола Пракаповіч. Пасля атрымання сярэдняй адукацыі Ярына Дашына паступіла на філфак Брэсцкага ўніверсітэта. Літаратурнае асяроддзе актывізавала яе творчыя памкненні. Яна прымае ўдзел у рэспубліканскім конкурсе маладых літаратараў "Дэбют", на якім атрымала Гранпры імя Яўгеніі Янішчыц. Непасрэдныя кантакты з літаратурнай моладзю ў час творчых семінараў на радзіме, ва Украіне і ў Польшчы развівалі цікавасць да здабыткаў сучаснай сусветнай паэзіі, да вызначэння ў ёй свайго месца. На час вучобы ва ўніверсітэце (1996-2001) прыпадае і выхад у абласны друк 1999г. у калектыўным зборніку "Дзядзінец: Паэзія Берасцейшчыны" была змешчана падборка вершаў Ярыны Дашынай "Тая, што з вамі - не я...". Спектр праблемаў, якія цікавяць паэтку, шырокі. Яе хвалюе лёс Бацькаўшчыны, захапленні маладосці, маральныя ідэалы сучаснікаў. Асабліва ўражвае негатыўнае ўспрыманне Ярынай Дашынай духоўнага стану сучаснага грамадства:

*Голья рукі, голыя твары,
Голья цені на тратуары.
Там, дзе крыжуюць голыя мары,
Дым цыгарэтаў і гукі гітары,
Голья вокны, п'яныя людзі,
Тыя, што нас за маўчанне асудзяць.
І мітусіцца, і стогне да ранку
Голы ліхтар за маёю фіранкай.*

Радую тое, што захапленне паэзіяй у маладога творцы, якое жывілася лагічным асяроддзем у студэнцкія гады, літаратурнымі ўзаемаадносінамі ў студыі "Спадчына" абласнога Цэнтра творчасці моладзі, не знікла. Яна піша і цяпер, працуючы ў краязнаўчым аддзеле абласной бібліятэкі г. Брэста. Яе апошнія творы надрукавалі аўтарытэтны высокапатрабавальны часопіс "Дзеяслоў", і іншыя рэспубліканскія выданні, падборка вершаў выйшла ў Аўстрыі, дзе імя нашай зямлячкі значылася побач з такім мэтрам у беларускай паэзіі, як Алесь Разанаў. Вершы Ярыны Дашынай перакладзены таксама на рускую, балгарскую мовы. Напрыканцы 2007г. у выдавецтве "Літаратура і мастацтва" выйшаў яе першы паэтычны зборнік **"Графіці на сэрцы"**.

Ярына Дашына - паэт стыхійны, які паддаецца імгненнаму водбліску пачуцця, але ў той жа час яе творам характэрны выразны інтэлектуальны пачатак. Творы Ярыны глыбока інтымныя. Лірычнае «я» Ярыны Дашынай жыве ў сваім, у значнай ступені адасобленым свеце. Яно, з аднаго боку, дыстанцуецца ад натоўпу, а з другога боку, усведамляе сябе яго часцінкай, імкнецца вырвацца з яго і ў той самы час адчувае з ім унутраную павязь. Лірычны суб'ект паэткі пратэстуе супраць сваёй уласнай шараговасці.

Ярына Дашына - аўтар падборкі вершаў «Тая, што з вамі – не я...» надрукаваных у зборніку «Дзядзінец» (1999), паэтычнага зборніка «Графіці на сэрцы» (2007).

Аб жыцці і творчасці Я. Дашынай:

Ярына Дашына // Літаратурная карта Берасцейшчыны / укл. А. Крэйдзіч.- Брэст: ААТ «Брэсцкая друкарня», 2008. - С. 298 – 300.

Дашына, Я. Вершы / Ярына Дашына // Непрыдуманая партрэты: Мастакі і літаратуры, народныя майстры і дойліды Берасцейшчыны / Лявон Валасюк. - Брэст, 2014. - С. 216-217.

Валасюк, Л. Графіцы на сэрцы : [пра паэтэсу Я. Дашыну] / Лявон Валасюк // Непрыдуманая партрэты: Мастакі і літаратары, народныя майстры і дойліды Берасцейшчыны / Лявон Валасюк. - Брэст, 2014. - С. 216.

Васіль Жуковіч,
беларускі
пісьменнік

нар. у 1939 г.

Васіль Жуковіч

(нар. у 1939 годзе)

Васіль Жуковіч нарадзіўся 7 лістапада 1939 года на самым ускрайку Белавежскай пушчы на хутары Забалацце, што мясцілася ля вёскі Дзмітравічы Камянецкага раёна, ў вялікай сялянскай сям'і. Ён быў апошнім, восьмым дзіцём у Аляксея Іванавіча і Аўгіні Дзянісаўны. Харакство навакольных краявідаў, маміны песні і казкі, дзедавы і бацькавыя паказкі пра гісторыю краю, хрысціянскія заповеды і паганскія адносіны да ўсяго жывога, якіх цвёрда трымаліся ў сям'і Жуковічаў, фармавалі духоўны свет Васіля. Гэты свет пазней праройдзе ў яго творы.

У 1947 годзе, калі хлопчыку споўнілася сем гадоў, пайшоў вучыцца ў Дзмітравіцкую школу.

Пасля заканчэння дзесяцігодкі юнак з Забалацця падаўся на свой хлеб, уладкаваўся на працу рабочым на Брэсцкім заводзе будаўнічых дэталей. Развітацця з літаратурай, з жаданнем выкласці свае пачуцці, думкі на паперы ўжо не мог, тым больш, што першыя вершы былі надрукаваны ў 1956 годзе ў газеце “Піянер Беларусі”.

Пасля заканчэння школы Васіль Жуковіч паступае на факультэт мовы і літаратуры Брэсцкага педінстытута і трапляе ў клапатлівыя і патрабавальныя рукі У. А. Калесніка. Юнак пачынае наведваць літаратурнае аб'яднанне пры абласной газеце “Зара”, якім кіраваў яго настаўнік, актыўна выходзіць у друк са сваімі вершамі. У 1959 годзе нечакана памірае мама. З прычыны цяжкага матэрыяльнага становішча ў 1962 годзе з трэцяга курса Васіль Жуковіч перавёўся на завочнае аддзяленне інстытута і працаваў літсупрацоўнікам, загадчыкам сельскагаспадарчага аддзела рэдакцыі брэсцкай раённай газеты “Зара над Бугам”. Яго паэтычны голас актыўна гучаў на старонках абласнога і рэспубліканскага друку. Да гэтага часу выявіліся прыхільнасці і аўтарытэты ў паэзіі - С. Ясенін, М. Танк, М. Багдановіч. Апошні застаўся любімым на ўсё жыццё. На гэты час прыпадае сяброўства і ліставанне Васіля Жуковіча з Жэняй Янішчыц.

З 1971 года Васіль Жуковіч – старшы рэдактар Брэсцкай студыі тэлебачання. Вершы маладога паэта былі заўважаны ў сталіцы. Яго запрашаюць на працу ў рэдакцыю газеты “Знамя юности”. Хоць прапанова была пачэснай, заманлівай, але Васілю Жуковічу было нялёгка сарвацца і ехаць у невядомасць і няпэўнасць.

Тут, на Берасцейшчыне, заставаліся родныя магілы, жылі шматлікія сваякі, нарадзілася сям'я, дачакаўся дзетак, нарэшце займеў сваю кватэру. Можа, Васіль і адмовіўся б ад ганаровай прапановы, але тут сваё рашучае слова сказаў У. А. Калеснік і фактычна благаславіў на пераезд у Мінск. 3 мая 1972 года становіцца літсупрацоўнікам газеты “Знамя юности”.

Праз год Васіль Жуковіч пераходзіць на працу ў выдавецтва “Мастацкая літаратура”, а затым - у “Юнацтва” на пасаду намесніка рэдактара. Уладкаваны побыт, шчасце бацькоўства, сталічная творчая атмасфера спрыялі актывізацыі таленту пісьменніка. Ён піша для дарослых і дзяцей, выступае ў жанры паэзіі, прозы, хораша раскрываецца як творца-гумарыст. Адзін за адным выходзяць зборнікі вершаў Васіля Жуковіча, аповесць “Як адна вясна...». Асабліва ўрадлівым для яго быў 1976г., калі ў друку з'явілася ажно чатыры самастойныя выданні. Пісьменнік выразна ўсвядоміў, што рэалізаваць свае задумы працуючы чыноўнікам у выдавецтве, яму не ўдасца, і ён робіць выбар на карысць творчай працы. З 1982г. Васіль Жуковіч - вольны літаратар.

Муза Васіля Жуковіча не ведае збожжя. Ён працуе актыўна. Адзін за адным выходзяць яго зборнікі: “Паклон”, “Мелодыя святла”, “Суседства”, “Цана цішыні” і інш. Наш зямляк з прыпушчанскага краю хораша заявіў пра сябе і як паэт-песеннік. Выйшла некалькі зборнікаў яго песняў, у тым ліку і для дзяцей: “Дарога ля жыта”, “Свята”, “Дзіўны горад”. На вершы Васіля Жуковіча напісаны песні У. Буднікам, Э. Зарыцкім, Л. Захлеўным і інш. Паэт і сам піша музыку і хораша спявае пад гітару.

Значнае месца ў творчасці Васіля Жуковіча заўсёды належала перакладам. Пераклаў зборнік К. Цвіркi «Салавейка» (1974) для дзяцей, паасобныя вершы І. Якштаса, П. Грабоўскага, І. Няходы, У. Мэя, апавяданні А. Ананьева, С. Баруздына.

Ён перавёў на родную мову вершы літоўскіх, украінскіх, рускіх паэтаў. Быў час, калі Васіль Жуковіч збіраўся стаць перакладчыкам паэтаў Усходу, нават стажыраваўся ва Узбекістане і вывучаў мову гэтага народа. Апошнім часам прыхільнасці творцы як перакладчыка звязаны з імёнамі Адама Міцкевіча (“Мой Міцкевіч”, 2001), Лесі Украінкі, Івана Франка, Тараса Шаўчэнкі (“Энергія заветаў”, 2006).

Без перабольшання Васіля Жуковіча можна назваць песняром роднага кута і Радзімы, сям'і, кахання. З родным кутом яго лучыць не толькі тое, што тут живуць яго крэўныя, што тут магілы продкаў, але і тое асяроддзе, людзі, якія фармавалі яго мастацкі свет. Ужо ў адным з ранніх вершаў Васіль Жуковіч пісаў:

*Я родам з тых мясцін лясных,
Дзе і раку завуць Лясною,
Дзе ў бярозы і сасны
Аблокаў пух над галавою.*

На Камянеччыне фармаваліся яго маральныя і эстэтычныя ідэалы. У вершах Васіля Жуковіча згадваюцца Белавежа, Забалацце, Дмітравічы, Камянец, вёскі Селішчы, Радасць, Падбрадзяны. Паэту ўдалося стварыць індывідуалізаваны вобраз краю.

Ад зборніка да зборніка пражытыя гады зрабілі лірычны суб'ект Васіля Жуковіча мудрым. Ён разумее незваротнасць плыні часу, калі на змену маладосці прыходзіць сталасць, а затым і старасць і, нарэшце, дарога туды, адкуль вяртання няма. Таму кожнаму трэба спяшацца наталяцца прыгажосцю зямлі, буяннем веснавой прыроды, плоднасцю лета і восені, багаццем фарбаў родных краявідаў, духоўным хараством чалавека, яго талентам, які знаходзіць сваё выяўленне ў розных галінах дзейнасці, веліччу зробленага і пакінутага ў спадчыну наступнікам. Лірычны герой паэта ведае цану існавання на грэшнай, але такой прывабнай зямлі.

Праз сваё жыццё і творчасць В. Жуковіч Беражліва нясе пачуцці ўдзячнага вучня, сына, увагу ўдзячнага чалавека. Сведчанне таму – многія вершы- прысвечэнні: А. Вярцінскаму, А. Пысіну, У. Караткевічу, Н. Мацяш.

Вызначальны ўплыў на Васіля Жуковіча аказала яго мама. Яе маральны кодэкс, яе духоўны свет сталі сынавымі.

Можна скласці цэлы зборнік вершаў паэта, прысвечаных маці: "Маміна дарога", "Хвілінаю адчаю", "Зноў за крыжам акна...", "Мая мама верыла ў Бога...", "У куточку, дзе змоўклі сосны..." і інш. Мама, якой даўно няма, і цяпер для лірычнага героя - найвышэйшы аўтарытэт.

Увогуле лірычны герой нашага земляка багаты на крэўную і духоўную радню. Яго вабяць людзі з адкрытай душой, чыстыя сумленнем, гордыя і годныя, здольныя не падаць духам у час выпрабаванняў і нягодаў. Лірычнае "я" паэта захапляецца натурамі стойкімі, высакароднымі, якія здольны адужаць жыццёвыя цяжкасці і нават у гэты скрушны час дапамагць тым, хто трапіў у бяду. Лірычны суб'ект творцы перакананы, што чалавеку неабходна займаць актыўную жыццёвую пазіцыю, быць стваральнікам.

Ёсць у Васіля Жуковіча і інтымная лірыка, пісьменнік выступае за гармонію і прыгажосць чалавечых зносін. У 2004г. выйшаў зборнік яго вершаў "Каханне радасці й пакуты".

«Золата лістапада» (2012) - апошняя выданне паэта. У кнігу ўвайшлі творы, складзеныя цягам 55 гадоў. На апошняй старонцы выдання чатыры здымкі В. Жуковіча розных гадоў, перад намі паўстае рамантык незвычайнай абаяльнасці – унутранай і знешняй. А фронце выдання – эцюд самога аўтара. Ён непаўторны і зіхатлівы, гэта краявід нашай краіны.

У творах для дзяцей паэт выявіў добрае веданне дзіцячай псіхалогіі, уменне даступна гаварыць з малым чытачом. Зрабіў важкі ўнёсак у беларускую дзіцячую літаратуру зборнікамі загадак "Казачны сад", "Крылатыя сябры", "Нашы памочнікі" (1976), зборнікамі вершаў, казак, загадак "Тараскаў самакат" (1988), "Туканне вясны" (1992), "Цудоўная краіна" (1997), "Ад казкі — да спектакля" (1998), "Свет дзівосны" (2000), "Пра што гаманілі рамонкі" (2012).

Аўтар лібрэта оперы-казкі "Пра тое, што было" (1991, муз. Э.Казачкова). На тэксты В.Жуковіча напісаны многія песні.

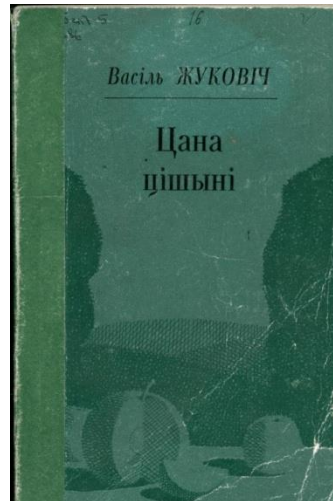
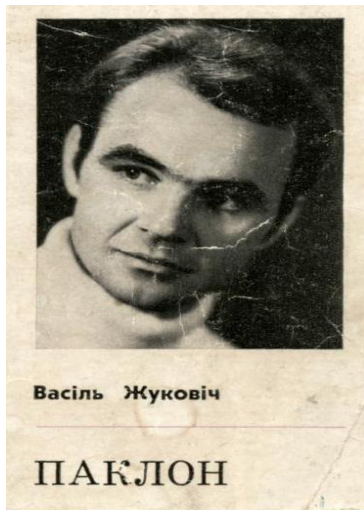
У прозе В. Жуковіч паказвае героя ў незвычайных абставінах, як, напрыклад, у аповесці для дзяцей "Як адна вясна..." (1980), апавяданнях "Дарчыны галубы", "Трывожны верасень", "Кволы".

Пераклаў на беларускую мову зборнік апавяданняў П.Цвіркi "Салавейка" (1974), кнігу Наваі "Лірыка" (1993), паасобныя вершы Махтумкулі, А.Міцкевіча, А.Фета, С.Ясеніна, Т.Шаўчэнкі, Л.Украінкі, І.Франко, П.Грабоўскага, У.Сасюры, Л.Кастэнкі, І.Няходы, Т.Каламіец, П.Маха, Э.Межэлайціса, П.Мацева і іншыя творы.

Васіль Жуковіч аўтар 34-х кніжак. У жыцці, працы, дзейнасці гэта самаахвярны, самаадданы і абавязковы чалавек. Ён мае шмат сяброў, прыхільнікаў і паслядоўнікаў.

В. Жуковіч жыве і працуе ў Мінску, але сувязі са сваімі роднымі вытокамі не парывае. Сюды клічуць яго сцежкі маленства і юнацтва. Памяць нязменна вяртае паэта ў бацькоўскі край, дзе ўсё дыхае свабодай, дзе душа можа наталіцца гаючым водарам пушчы, рэчак, палёў, натхніцца чароўным духам спадчыннай спеўнасці, незвычайнасці берасцейскай зямлі.

Васіль Жуковіч — аўтар зборнікаў «Паклон»(1974), «Мелодыя святла» (1976), «Нашы памочнікі» (1976), «Як адна вясна…» (1980), «Суседства» (1982), «Цана цішыні» (1985), «Твая місія» (1988), «Разняволяння» (1990), «Гуканне вясны» (1992), «Цудоўная краіна» (1997), «Ад казкі - да спектакля» (1998), «Свет – дзівосны» (2000), «У храме хараства і смутку» (2003), «Каханне радасці й пакуты» (2004), «Не завіце Радзіму малой» (2009), «Цудадзейны вітамін» (2011), «Няўжо?..» (2011), «Пра што гаманілі рамонкі» (2012), «Золата лістапада» (2012), «Хто хацеў бы пакатацца?»(2014) «Арабінавая ноч» (2015)

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Жукович Василий Алексеевич // Кто есть кто в Республике Беларусь. 2005. / [под ред. И.В.Чекалова, автор составитель А.И.Котов]. – Мн.: ООО «Мэджик-Бук», 2005. – Т. 2. - С. 124.

Жукович Василий Алексеевич // Республика Беларусь: энциклопедия: в 7 т. / Редкол.: Г. П. Пашков и др. – Мн.: Бел.Эн, 2006. –Т. 3. – С. 568.

Жуковіч Васіль Аляксеевіч // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1996. –Т. 6 . – С. 447.

Жуковіч Васіль Аляксеевіч // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі: у 5т. / Рэдкал.: І. П. Шамякін (гал. рэд) і інш. – Мн.: Беларус. Сав. Энцыклапедыя, 1985. Т. 2 –С. 441.

Жуковіч, В. Алесь : апавяданне / Васіль Жуковіч // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 23 ліпеня (№ 30). — С. 21.

Лаўранчук, Т. Чулае сэрца паэта : [пра пісьменніка В.А.Жуковіча] / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 3 мая. — С.21. ББК М 81

Маліноўскі, М. Васілю Жуковічу -75! / Міхась Маліноўскі // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 20 верасня. — С.21

Маліноўскі, М. Царственнае "Золата лістапада" Васіля Жуковіча : [аб апошнім выданні паэта Васіля Жуковіча "Золата лістапада"] / Міхась Маліноўскі // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 1 верасня. — С. 6.

Мельнікава, З. І хараство і смутак храма: [Пра В. Жуковіча] // Заря. – 2009. – 22 октября. –С. 8.

Мусевіч, Г. Мандаліна нагадала : землякі: [пра аўтабіяграфічную аповесць В. Жуковіча «Як адна вясна»] Нав. Камянеччыны. – 2004. – 18 лютага.

"Пясняр роднага кута" : Васілю Жуковічу - 75 // Народная трыбуна. - 2014. — 26 верасня. — С.11.

Трафімчык, А. Васілю Жуковічу – 70: [Пра жыццёвыя шляхі беларускага паэта В. Жуковіча] // Нав. Камянеччыны. – 2010. – 4 снежня. - С. 4.

Тычына, М. Рыфмуюцца натхненне і сумленне: [творчы партрэт В. Жуковіча] // Роднае слова. – 2005. - №8. – С. 31-32.

Шпакова, Ю. Кніга суровай прозы : [пра кнігу прозы В. Жуковіча "Рабінавая ноч"] / Юлія Шпакова // Літаратура і мастацтва. - 2015. — 20 лістапада (№46). — С.3.

**Наталля
Кандрашук,
*паэтка***

нар. у 1973 годзе

Наталля Кандрашук

(нар. у 1973 г.)

Наталля Кандрашук нарадзілася 3 кастрычніка 1973г. у вёсцы Камянюкі Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Пасля школы закончыла Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт. Пасля трох год настаўніцкай працы, працуе журналісткай ў рэдакцыі часопіса «Крыніца жыцця». Вершы пачала пісаць у 11 год, першыя з іх былі надрукаваны ў раённай газеце «Навіны Камянеччыны. Зараз творы Н. Кандрашук друкуюцца ў многіх выданнях, увайшлі ў паэтычныя зборнікі: «Стихи современных поэтов» (2003г.), «Там, где ты»(2004г.), «У тебя на ладонях» (2008г.), «Вдохновение», «Зимний букет» (2010г.).

Наталля Кандрашук — аўтар вершаў, якія ўвайшлі ў зборнікі «Стихи современных поэтов» (2003г.), «Там, где ты» (2004 г.), «У тебя на ладонях» (2008 г.), «Вдохновение».

Зборнік вершаў «Зимний букет» (2010г.).

Аб жыцці і творчасці Н. Кандрашук:

Кандрашук, Наталья. Зімовы букет : Стыхі / Н.Кандрашук.-
Брэст : Альтэрнатыва, 2010.- 128с.

Кандрашук, Н. Недзе ў залюстроўі : вершы / Наталля Кандрашук // Маладосць. - 2015. — №10. — С.66-67

Настасся Нарэйка, *паэтка*

нар. у 1986г.

Настасся Нарэйка нарадзілася ў 1986 годзе ў г. Маладзечна. Упершыню муза наведала Насцю, калі ёй было ўсяго дзесяць гадоў. Як добрая, крылатая чараўніца нашаптала яна тады дзяўчынцы верш “Мая Беларусь”. Затым клапатліва і прадбачліва скіравала чуйную душу Насці ў літаб’яднанне “Узлёт”, якім кіравала паэтка, член Саюза пісьменнікаў Беларусі Таіса Трафімава. Будучы вучаніцай Маладзечанскай беларускай гімназіі, дзе ўсе прадметы выкладаліся толькі на роднай мове, Насця штогод удзельнічала ў злётах юных талентаў г.Маладзечна і перамагала ў літаратурных конкурсах. Тады ж юная творца друкавалася ў такіх выданнях, як “Бярозка”, “Раніца”, “Пераходны ўзрост”, часопісе “Качели”.

Не менш пашанцавала Насці і з настаўніцай беларускай мовы і літаратуры, якая прывіла дзяўчынцы любоў да кнігі, да чытання, да роднай мовы. Збег усіх гэтых акалічнасцей і паспрыяў будучай паэтцы стаць той, якой яна стала, паспрыяў ёй смела заявіць цяпер перад намі: “Я такая, як ёсць...” Хочацца ўдакладніць: здольная, таленавітая.

Па заканчэнні інстытута журналістыкі БДУ Настасся Нарэйка працуе адказным сакратаром у рэдакцыі беларускамоўнай газеты “Навіны Камянеччыны”. Гэта значыць, што і надалей яна будзе адточваць сваё пяро, свой талент, свае пачуцці, абагачаць свой моўны арсенал, свой вопыт, духоўна абагачацца сама і развіваць беларускую мову. І працы ёй хопіць навек... Хапіла б толькі шчасця ёй і роднай Беларусі!

Менавіта на Камянеччыне, у прывабным суседстве з Белай вежай, там, дзе ўсюды і ва ўсім чуецца “гісторыі водар”, Настасся Нарэйка плённа шукала і працягвае шукаць новыя тэмы і жывыя вобразы, прыдаючы сваім радкам філасофска-роздумную важкасць, змястоўнасць, знаходзіць словы, якія яшчэ бліжэй, душэўней яднаюць яе з роднай мовай, каранямі, што ідуць да нас з глыбіні стагоддзяў.

Настасся Нарэйка зарэкамендавала сябе як майстар слова, як творца прыгожага пісьменства, прычым – у некалькіх жанрах адразу: яна і прафесійны журналіст, і выдатны прэзаік, і арыгінальны паэт. У 2012 годзе перамагла ў абласным конкурсе Брэсцкага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі “Жыць – дастойна!”, прысвечаным юбілею Уладзіміра Калесніка.

Творы Нарэйкі даволі часта публікуюцца як на старонках берасцейкай перыёдыкі (“Народная трыбуна”, “Заря”, “Навіны Камянеччыны”), так і ў рэспубліканскім друку (“ЛіМ”, “Маладосць”, “Полымя”, “Звязда”). Як цікавая, самавітая паэтка выступае Настасся са сваімі філасафічна-заглыбленымі вершамі ў калектыўных зборніках – “Сіла слабасці”, “Кахаць і верыць”. Не забываюць пра паэтычны талент сваёй зямлячкі і на Маладзеччыне.

Але самы галоўны ў яе жыцці здабытак, значнае дасягненне ў літаратуры – гэта **зборнік паэзіі “Магдэбургскае права маёй душы”**. Дыханне слаўнай даўніны, пільнае імкненне далучыць свой голас, сваю паэтычную думку да нашай гісторыі, да свайго роднага краю, схіліцца ў пашане перад постаццю любімага ёю У. Караткевіча, прыкметна прасочваецца ў многіх творах, што сталі асноваю першага паэтычнага зборніка. За адзін толькі верш у ім “Ты адзіны мой, Богам дадзены...” Настасся Нарэйка заслугоўвае права не толькі стаяць у шэрагу пісьменнікаў Беларусі, але і назаўсёды застацца ў літаратуры. А яшчэ ж ёсць у яе і такое хараство: “Сёння зоры такія...”, “Каласы, камяні, крыніцы...”, “Слова продкаў”, “Калі ў Наваградку...”

У вершы “Слова продкаў” аўтарка ад імя мінулых нашых пакаленняў звяртаецца да сучаснікаў: “Не забудзьце і нас! Мы сышлі, але мы засталіся. Вашы сінія вочы і светлыя твары – ад нас...” Як кранальна і пранікнёна! Як па-роднаму ўзрушліва, прачула і нават балюча сказана! Да самага сэрца дастае... Якое тонкае і моцнае адчуванне повязі мінулых і цяперашніх пакаленняў! А паэт зусім малады. А верш жа пісала, мабыць, не сёння, а раней... Дык хіба ж гэта не творца, хіба ж не талент? Хіба ж не дар Божы ў маладой душы з імем Настасся?! Любоўю, шчырасцю, гарачымі пачуццямі поўніцца яе кніжачка. Трапнымі параўнаннямі, цікавымі вобразамі, удалымі метафарамі, незвычайнымі эпітэтамі іскрыць яе зборнік.

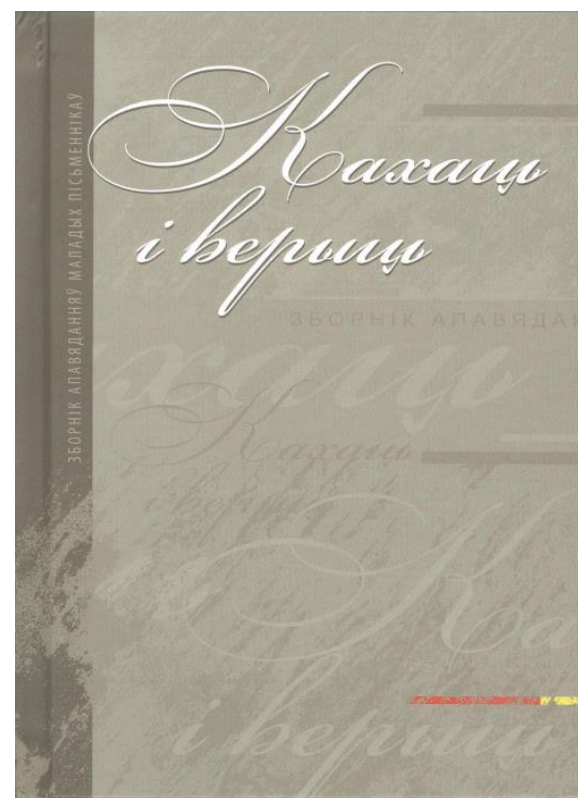
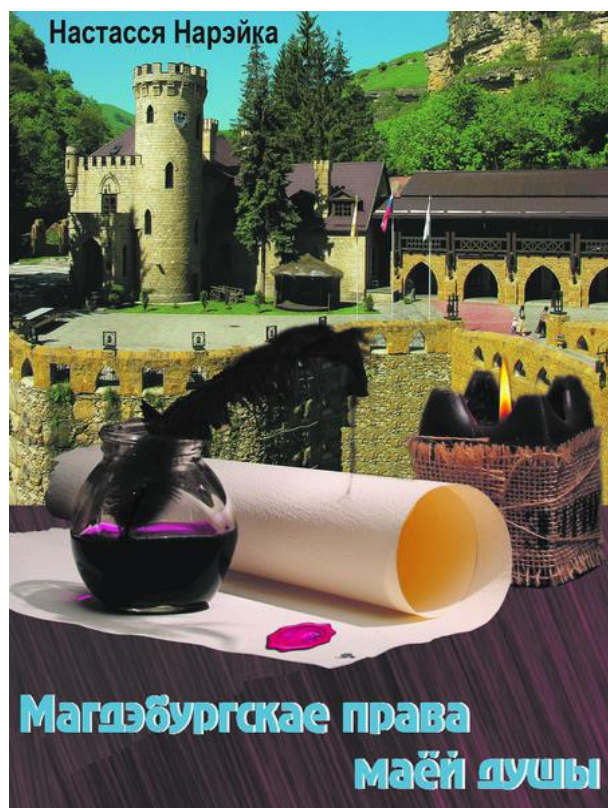
Па вершах Настассі Нарэйкі не прабяжыш мімалётна, пераскокваючы ў спешцы праз радкі. Вершы гэтай аўтаркі патрабуюць удумлівага пранікнення ў кожны радок, непазбежнага асэнсавання, працы душы і сэрца. Бо ў яе свая манера пісьма, свой густ, сваё ўспрыняцце навакольнага свету, з’яў і падзей, свая гама пачуццяў, свой арсенал мастацкіх сродкаў: вобразаў, метафар, эпітэтаў, параўнанняў, якія могуць адначасова здзіўляць і прыводзіць у поўнае недаўменне, што і прыдае зборніку і ўсёй лірыцы Настассі Нарэйкі даволі выразнае адценне творчай адметнасці і цікавасці.

Першая кніга вершаў “**Магдэбурскае права маёй душы**” пэўна ж, яе самы су’ёзны экзамен перад чытачом, перад сябрамі паэзіі. Яна спадзяецца, што яе думкі і перажыванні, лятункі і пачуцці, пералітыя ў радкі і вобразы, знойдуць агульную мову з тымі, хто за хоча яе выслухаць і зразумець. Яна не хавае сваіх пачуццяў і настрояў, ідзе да нас з адкрытай душой.

У зборнік апавяданняў маладых пісьменнікаў «**Кахаць і верыць**» ўвайшлі апавяданні Настасі Нарэйкі “Белая сукенка”, “Я хачу быць з табой”, “Бачыць Бога”, “Дзякуй табе, зорачка”, яны застаўляюць задумацца аб сэнсе жыцця, узаемаадносінах бацькоў і дзяцей, вучаць верыць, кахаць, быць чалавечнымі, раскрываюць унутраны свет чалавека і пранікаюць у самае сэрца. Пісьменніца імкнецца паказаць крытычны момант, калі чалавек праяўляе свае лепшыя рысы.

Настасся Нарэйка жыве ў г. Камянцы, працуе адказным сакратаром у раённай газеце «Навіны Камянеччыны».

Настасся Нарэйка – аўтар кніг “Магдэбургскае права маёй душы” (2013г.), апавяданняў “Белая сукенка”, “Я хачу быць з табой”, “Бачыць Бога”, “Дзякуй табе, зорачка”, якія надрукаваны ў зборніку апавяданняў маладых пісьменнікаў “Кахаць і верыць”(2013г.).

Аб жыцці і творчасці пісьменніцы:

Нарэйка, Н. Анел, які ледзь не застаўся без крылаў : навагодняя казка / Настасся Нарэйка // Навіны Камянеччыны. - 2013. — 28 снежня. — С.16.

Нарэйка, Н. Белая сукенка. Я хачу быць з табой. Бачыць Бога. Дзякуй табе, зорачка! : апавяданні / Настасся Нарэйка // Кахаць і верыць. - Мінск, 2013 - С.262-272.

Нарэйка, Н. Белы вальс : апавяданне / Настасся Нарэйка // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 11 студзеня. — С.21.

Нарэйка, Н. Восень вярнулася : [вершы] / Настасся Нарэйка // Заря. - 2012. — 13 декабря. — С. 18.

Нарэйка, Настасся Мікалаеўна. Магдэбургскае права маёй душы [Тэкст] : вершы / Н.М. Нарэйка. - Брэст : Брэсцкая друкарня, 2013. - 106 с.

Нарэйка, Н. Кароткія апавяданні / Настасся Нарэйка // Маладосць. - 2013. — №10. — С.12-16.

Крэйдзіч, А. М. У Саюзе - новыя імёны / Анатоль Крэйдзіч // Заря. - 2014. — 18 декабря. — С.18.

Парчук, Н. М. "Я такая як ёсць..." : [пра кнігу вершаў Н.Нарэйкі "Магдэбургскае права маёй душы"] / Надзея Парчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 26 ліпеня. — С.23.

Прынятыя ў СПБ : Настасся Мікалаеўна Нарэйка // Літаратура і мастацтва. - 2014. — 24 снежня (№51). — С.2.

Трацюк, Д. Прэмія Калесніка ў нашай Настассі! : [Н. Нарэйка - лаўрэат літаратурнай прэміі імя У. Калесніка] / Дзяніс Трацюк // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 30 верасня (№ 39). — С. 22.

Чарняўскі, М. "Я такая, як ёсць..." : [аб творчасці Настассі Нарэйкі] / Мікола Чарняўскі // Магдэбургскае права маёй душы / Настасся Нарэйка. - Брэст, 2013. - С. 3-12.

Вера
Пракаповіч,
паэтка,
пісьменніца

нар. у 1943г.

Пракаповіч Вера Паўлаўна - паэтка, пісьменніца, член Саюза пісьменнікаў Беларусі, нарадзілася 12.03.1943г. у невялікай вёсачцы Малыя Мурыны Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Адукацыю атрымала сярэдняю. З дзяцінства захаплялася паэзіяй. Цудоўная навакольная прырода садзейнічала творчасці. Пяцікласніца Вера Мурына свае першыя рыфмаваныя радкі напісала тут, у роднай вёсцы. Доўга нікому іх не паказвала – саромелася. А потым усё ж рызыкнула і даслала ў раённую газету. Вершы надрукавалі, з таго і пачаўся яе шлях у вялікую літаратуру.

З часам жаданне складаць вершы стала жыццёвай неабходнасцю. З гадамі яны становіліся больш асэнсаванымі, глыбокімі, як быццам бы зыходзілі з самых нетраў яе душы.

Як і ў многіх творцаў, побач з паэзіяй крочыла каханне. Сэрца выбрала аднакласніка Сцяпана. Які пасля заканчэння школы паступіў у лётнае вучылішча ў Арэнбургскай вобласці. Толькі яе вершы і лісты каханага дапамаглі перанесці першую і такую доўгую разлуку. Як толькі Сцяпан вярнуўся на радзіму, маладыя пажаніліся. Мурына стала Пракаповіч, у іх нарадзіўся сын Саша.

У Веры Паўлаўны ёсць адна выдатная якасць: па характары яна – адналюб. Таму каханне ў яе адно на ўсё жыццё. Сын выбраў прафесію па бацькоўскім прыкладзе і таксама атрымаў спецыяльнасць лётчыка грамадзянскай авіяцыі. Аднак лятаў ён нядоўга. Брэсцкі авіятрад распаўся, і лётчыку Аляксандру Пракаповічу давалося асвойваць новую прафесію – аўтарамонтніка. Ён дапамагае маці ў літаратурнай справе: фінансава – выдаткоўвае грошы на выпуск яе кніжак, і творча – піша песні на яе вершы і сам жа на гітары іх выконвае. «Воскрешение любви» - так называецца яго новы альбом, прадстаўлены на суд гледачоў. Наўрад ці б у каго-небудзь з кампазітараў атрымалася даць вершам лепшую музычную аправу. Ён як ніхто разумее і адчувае матчыну душу, разам яны выдатна дапаўняюць адзін аднаго. Песні ў яго выкананні атрымліваюцца яркія, душэўныя.

Маці і сын Пракаповічы аб'ездзілі з канцэртамі ўжо амаль паўвобласці, выступалі і ў Брэсце. Сямейны дуэт цёпла прымаюць аматары песні і паэзіі.

На творчым рахунку Веры Паўлаўны – мноства публікацый ў перыядычным друку. Яе творы друкаваліся ў часопісах «Гоман», «Алеся», «Гаспадыня», «Маладосць», газетах «Заря», «Вместе», «Заря над Бугом» і другіх.

Творы Веры Паўлаўны Пракаповіч напісаны жывой, вобразнай, зразумелай як для дарослых, так і для дзяцей мовай. Вершы псіхалагічна вывераныя, тэхнічна бездакорныя, разважлівыя, жыццёва мудрыя і разам з тым не абдзеленыя эмоцыямі. Проза таксама не менш цікавая.

Пабачылі свет яе два паэтычныя зборнікі - "Боль от любви" і "Незримой нитью", а таксама кніга апавяданняў "Дорога домой". Яны прысвечаны тэме кахання, Радзіме, маці, прыродзе роднай Берасцейшчыны. Літаральна кожны твор пісьменніцы гэта жыццесцвярджальны гімн чалавеку, паэтычныя радкі прасякнуты верай ў дабро і справядлівасць.

Першая кніга "Незримой нитью" - убачыла свет у 2006 годзе. У зборнік разам з вершамі аўтар уключыла і навелы. Лірыка і проза В. Пракаповіч палоніць глыбокай шчырасцю пачуццяў, натуральнасцю інтанацыі і звязанай з ёй немудрагелістасцю формы, вобразам лірычнай гераіні – простаі і шчырай, усхваляванай і чулай да жыцця, да людскіх лёсаў.

Першы пражані зборнік "Дорога домой", выйшаў у 2009 годзе. Аповяданні сталі адлюстраваннем яе лёсу і лёсаў іншых людзей. Любоўныя перыпетыі, узаемаадносіны бацькоў і дзяцей, цікавыя жыццёвыя гісторыі, тонкі свет жывёл... - гэта своеасаблівы гімн любові, міласэрнасці, дабрыні. Чытаючы іх, мы спрабуем зразумець сапраўдны сэнс жыцця.

Зборнік вершаў "Боль от любви" (2010г.) - прыняты ў Нацыянальную бібліятэку з падзячным лістом ад адміністрацыі Прэзідэнта А.Р. Лукашэнка. У сваіх вершах Вера Паўлаўна піша пра ўсё, што яе трывожыць і хвалюе. Яны падабаюцца чытачам за шчырасць і прастату, за жаласлівасць і пяшчоту. У яе вершах мы чуем любоў да роднай зямлі, адмаўленне жорсткасці і фальшу ў чалавечых узаемаадносінах, глыбіню і шчодрасць паэтычных перажыванняў. Вера Паўлаўна піша пра ўсё, што яе трывожыць і хвалюе, прысвячаючы свае радкі самым любімым і дарагім людзям. Так нарадзілася прысвячэнне маме - страта самага блізкага чалавека выклікала моцныя пачуцці:

*Вот и снова, родная, я еду к тебе
на свиданье.
Торможу я такси на пригорке
у самой реки.
Ты цветам полевым отдавала
всегда предпочтение –
Я в букетик сегодня тебе собираю васильки.
Крест холодный целую – как будто
тебя обнимая,
Опускаюсь на колени перед холмиком
низким земли.
Я к ногам твоим, мама, как при жизни
опять припадаю
И прошу тебя нежно: “Хоть во сне ты ко мне приходи!”*

У 2010г. Вера Пракаповіч была намінавана на саісканне літаратурнай прэміі імя Уладзіміра Калесніка.

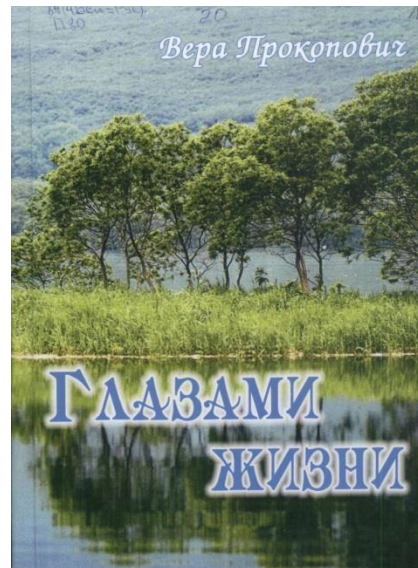
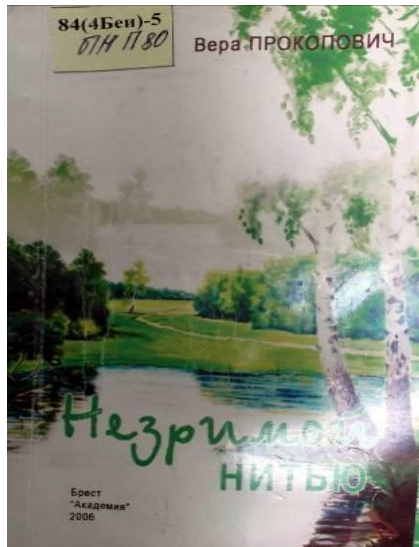
З паэзіяй Веры Паўлаўны мелі магчымасць пазнаёміцца і ў Расіі. Пасля таго, як яна размясціла свае вершы на старонцы найбуйнейшага літаратурнага партала расійскага Інтэрнэту Стихи.ру, дзе прадстаўлена больш за трыста семдзсят тысяч аўтараў, яе заўважылі, а вершы апублікавалі ў літаратурным альманаху «Российские поэты». Такім чынам, яны сталі даступныя і чытачам у традыцыйным друкаваным выглядзе.

У кнізе «Глазами жизни» кожны твор падкупае сваёй прастатой, глыбінёй і шчырасцю, багаццем зместу , сардэчнасцю і жыццёвай мудрасцю. Гісторыі немудрагелістыя , але зразумелыя кожнаму. Гэта апавяданні пра каханне і вернасць , разуменне і дабро, уменне чуць, спачуваць і дараваць.

Зараз Вера Паўлаўна працягвае пісаць вершы і апавяданні, праводзіць творчыя сустрэчы. Жыве ў в. Чэрні Брэсцкага раёна .

Вера Пракаповіч - аўтар кніг: “Незримой нитью” (2006г.), “Боль от любви” (2010г.), “Дорога домой” (2011г.), «Глазами жизни» (2014г.)

Аб жыцці і творчасці пісьменніцы:

Прокопович, В. П. А знаете ли вы, мой генерал...; В тот день березку посадив... : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2019. — 17 жніўня (№ 33). — С.17.

Прокопович, В. П. Ах, время...; Зависть; Две сестры : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 22 красавіка (№ 16). — С. 19.

Прокопович, В. П. Боль от любви [Текст]: стихи / В. П. Прокопович. - Брест: Альтернатива, 2011. - 115 с.

Прокопович, В. П. В седых туманах осень утонула: стихотворение / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2013. — 12 кастрычніка. — С.15.

Прокопович, В. П. Внук : стихотворения / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 1 ліпеня (№ 26). — С. 19

Прокопович, В. П. "Возлюби ближнего своего..." / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 29 кастрычніка (№ 44). — С. 10

Прокопович, В. П. Всадница; Я могу любить и ненавидеть : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 6 студзеня (№ 1). — С. 26

Прокопович, В. П. Вселенная любви : избранное / Вера Прокопович ; [художник-иллюстратор Т. Обысова]. - Москва : Адвансед солюшнз, 2019. - 239 с., [4] л. ил.

Прокопович, В. П. Где ты, доченька?: [рассказ] / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 21 чэрвеня. — С. 23

Прокопович, Вера Павловна. Глазами жизни [Текст] : собрание сочинений / В. П. Прокопович. - Донецк : ЛАНДОН-XXI, 2014. - 277 с

Прокопович, В. П. Детство босоное мое; Юной поэтессе; Безответная любовь; Сыну / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 18 лістапада (№ 46). — С. 19.

Прокопович, В. П. Домашняя кошка; Ну, здравствуй, самый лучший...; Освобождение; Обманщик; Был успех...; Не смотрите на меня...; Дрожит на дереве...; Меня однажды ты наивною назвал... : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 10 лютага (№ 6). — С. 20.

Прокопович, Вера Павловна. Дорога домой [Текст] : рассказы / В. П. Прокопович. - Брест : Альтернатива, 2011. - 143 с.

Прокопович, В. Запах скошенных дней; Родине; Ах, какую невыносимой болью...; Я вернулась в родные края : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 24 сакавіка (№ 12). — С. 6.

Прокопович, В. П. Знакомство по интернету: [рассказ] / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2013. — 10 жніўня. — С. 15.

Прокопович, В. П. Месть: рассказ / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 6 верасня. — С.19.

Прокопович, В. П. Невестка-жена: [рассказ] / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2013. — 2 лютага. — С. 15.

Прокопович, В. П. Нелегкой каменистой дорогой...;Голубка; В лабиринтах души... : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 15 красавіка (№ 15). — С. 8.

Прокопович, В. П. Непредвиденное материнство: [рассказ] / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 5 красавіка. — С.19.

Прокопович, В. П. Ночной переполох: новое апавяданне / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 2 чэрвеня. — С. 5.

Прокопович, В. П. "О, женщина!"; "В ее душе незримый бой..."; "Заглянула в окно осень..."; Материнское слово : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 21 мая (№ 21). — С. 20

Прокопович, В. П. Приход весны; Я вернулась в родные края; Тоска по юности : стихи / Вера Прокопович // Заря. - 2018. — 12 апреля (№ 42). — С. 18.

Прокопович, В.П. После новоселья : рассказ / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2016. — 4 чэрвеня (№ 23). — С. 27

Прокопович, В. П. Пусть говорят; Художник; Я хочу подарить; Был успех : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 3 мая. — С.19.

Прокопович, В. П. Свекровь - и мама, и подруга : рассказ / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 11 жніўня (№ 32). — С. 22.

Прокопович, В. П. Снежок : рассказ / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 13 студзеня (№ 2). — С. 21.

Прокопович, В. Солдатка; По ком звонят колокола?; Послевоенные голодные года : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 31 сакавіка (№ 13). — С. 5.

Прокопович, В. П. Соседка : рассказ / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 2 чэрвеня (№ 22). — С. 19.

Прокопович, В. П. Философское; Я помню...; Железная леди; Ты слышишь, родной... : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 23 снежня (№ 51). — С. 23

Прокопович, В. П. Через годы и расстояния: рассказ / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 4 студзеня — С.7.

Прокопович, В. П. Эхо войны : стихи / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 22 верасня (№ 38). — С. 20.

Бурдыка, В. Паэзія болю і кахання : вядомая берасцейская пісьменніца Вера Пракаповіч адзначае юбілей новымі творчымі здзяйсненнямі / Вячаслаў Бурдыка // Народная трыбуна. - 2013. — 15 сакавіка. — С. 3

Глущенко, Т. Поэзия духовного родства / Тамара Глущенко // Вечерний Брест.-2012.-3февр.-С.3.

Нарэйка, Н. Партрэт творцы : [аб сустрэчы з пісьменніцай і паэткай Верай Пракаповіч, прымеркаванай да Года кнігі] / Нарэйка, Настасся // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 2 чэрвеня. — С. 5.

Прокопович, В. П. "Лучшая награда - благодарность от президента" / Вера Прокопович ; беседовали М. Корхов, Э. Олиферук // Навіны Камянеччыны. - 2019. — 16 марта (№ 11). — С. 8 : фот.

Прокопович, В. П. Моя семья, мое богатство... / Вера Прокопович // Навіны Камянеччыны. - 2018. — 7 ліпеня (№ 27). — С. 19.

Пракаповіч В. П. прэзаік, паэтэсса прынята ў Саюз пісьменнікаў Беларусі // Літаратура і мастацтва. - 2012. — 14 верасня.— С. 2.

Самосевич, М. «Небо бескрайнее – моя душа»/ Марина Самосевич // Заря над Бугом .-2012.-9 февр.-С.3.

**Мікалай
Тур,
*паэт***

нар. у 1958г.

Нарадзіўся 20 мая 1958 года ў в. Стрэлі, Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Па заканчэнні Пелішчанскай сярэдняй школы ў 1975 годзе паступіў у Краснадарскае вышэйшае ваеннае Чырвонасцяжнае вучылішча.

Праходжанне службы:

1972 - 1982 – памочнік начальніка штаба па спецсувязі і рэжыму сакрэтнасці 13003РП 11ОА СПА (пас. Пагранічны Прыморскага краю).

1982 - 1985 начальнік 8-га аддзялення 277 МСД 5 ОА (в. Сяргееўка Прыморскага краю).

1985 - 1987 старэйшы афіцэр 8-га аддзела штаба 5 ОА (г. Усурыйск Прыморскага краю).

1987 - 1988 – старэйшы афіцэр 8-га аддзела штаба 3 ОА 3 ГВ (г. Магдэбург).

1988 - 1991 – слухач каманднага факультэту Ваеннай акадэміі сувязі ім. С. М. Будзённага (г. Ленінград).

1992 - 1994 – старэйшы афіцэр 8-га аддзела штаба 1ТА 3 ГВ (г. Дрэздэн).

1992 - 1994 – старэйшы афіцэр 8-га аддзела штаба 20 ОА 3 ГВ (г. Эбэрсвальдэ). Звольнены з УС у 1994г. у сувязі з аргштатнымі мерапрыемствамі.

Працоўная дзейнасць:

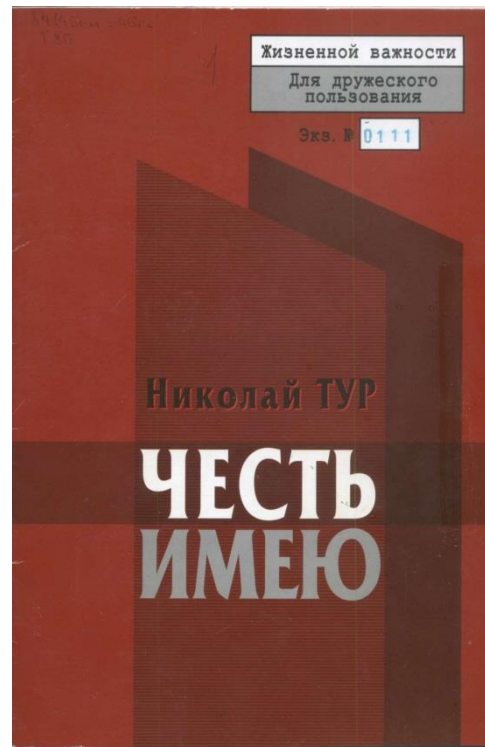
У перыяд з 1994г. па наступны час працаваў на розных пасадах на прадпрыемствах г. Брэста і Брэсцкай вобласці.

Грамадская дзейнасць:

Удзел у спартыўна-масавых мерапрыемствах рознага ўзроўню. Майстар спорта СССР па ваенна-прыкладному віду спорта (ваеннае трохбор'е).

У 2012г. выдадзены паэтычны зборнік “Чесць имею”. Гэта маніфест усёй творчасці аўтара, галоўнымі ідэямі якога з’яўляюцца патрыятызм, гонар, сумленне, любоў, вера. Чыстыя, ідучыя ад сэрца аўтара радкі, прыцягваюць чытача, застаўляюць задумацца аб сэнсе жыцця, аб вечных каштоўнасцях. Паэт шчыры ў сваіх творах, ён цвёрда ўпэўнены ў тым, аб чым піша, і заклікае сваіх чытачоў “быць на прэўднім краі, не хавацца за чужыя спіны”.

Тур Мікалай Андрэевіч - аўтар кнігі “Честь имею” (2012г.)

Аб жыцці і творчасці М. Тура:

Тур, Н. А. Честь имею [Текст]: стихотворения / Н. Тур. - Брест: Брестская типография, 2012. - 23 с.

Сяргей Цыплюк, *пісьменнік*

нар. у 1937г.

Сяргей Фёдаравіч Цыплюк нарадзіўся 25 студзеня 1937г. ў вёсцы Ваўкаставец Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці. Пасля заканчэння школы чатыры гады праслужыў у ваенна-марскім флоце: год у атрадзе падводнага плавання, а астатні час - на паўвостраве Рыбакі. Там жа ўпершыню рука пацягнулася да пяра: друкаваў карэспандэнцыі, артыкулы, нарысы ў газеце «На варце Запаляр'я». Нялёгкая марская служба загартавала характар маладога чалавека. Пасля яе заканчэння з групай добраахвотнікаў накіраваўся на асваенне цаліны. Паралельна з працай завочна вучыўся на філасофскім факультэце МДУ ім. М. Ламаносава. Завяршыўшы вучобу, працаваў выкладчыкам Брэсцкага інжынерна-будаўнічага інстытута.

Брыгадзірам будаўнічай брыгады выязджаў сезонна на Чукотку. Працаваў у геалагаразведчай партыі ў Эвенкійскім нацыянальным акрузе, будаўніком на ўдарнай будоўлі БАМ, працаваў прарабам рамонтна-будаўнічага ўчастка, майстрам на фабрыцы сувеніраў, старшым майстрам цэха абутковай фабрыкі, настаўнікам гісторыі і грамадазнаўства, майстрам вытворчага навучання ў Брэсцкім будаўнічым тэхнікуме, завучам сярэдняй школы рабочай моладзі. Адным словам, спазнаў жыццё не па чутках, а зведаў яго розныя нюансы.

Яго пяру належаць аповесці «Дитя природы», «Сохатый», «Большая тайна чукчи», зборнік апавяданняў «Лестница в небо», раман «Белый свет не аколица» і інш. Друкаваўся ў Амерыцы, у г. Чыкага ў рускамоўнай газеце «Землякі», а таксама ў рэспубліканскім калектыўным зборніку «Дыханием единым», у часопісе «Окно». Многія аповесці і апавяданні перакладзены на ўкраінскую мову. Выйшла кніга ў г. Луцку пад назвай «Берасцейскія спалохі».

Член Саюза беларускіх пісьменнікаў. Жыве ў г. Брэсце.

«Сохатый» (2007г.). Падзеі, апісаныя ў гэтай кнізе, мелі рэальную аснову ў жыцці. Сахаты - фігура каларытная, чалавек, які любіць Поўнач і адданы яму да вар'яцтва. Па натуры чалавек добры, спагадлівы, працавіты, які шукае супакаення сваёй душы ў адзіноце, удалечыні ад людзей, хоць гэта яму не заўсёды ўдаецца. Людзі, якім галоўнае - нажыва, багацце любой цаной, яму непрыемныя, і ён, валодаючы таямніцай праклады золата, не выдае яе, за што падвяргаецца праследаванням. Супрацьстаяць бандытам ён не можа і таму адыходзіць усё далей у абшары неабжытай тундры. Але адно месца ўтрымлівае яго пастаянна, гэта месца, дзе загінула яго каханая дзяўчына. Апавяданні падпарадкаваны адной ідэі: «Усё праходзіць - каханне вечнае!».

“Большая тайна чукчи” (2007г.). Героі аповесці - людзі маладыя, энергічныя, тыя, хто любіць Поўнач і адданыя яму ўсёй душой.

“Дитя природы” (2007г.). Падзеі, апісаныя ў аповесці, адбываюцца ў перадваення і ваенныя гады ў невялікай вёсачцы ў Заходняй Беларусі. Усе падзеі паказаны вачыма галоўнага героя - Пеці Церыбава; яго дзіцячы погляд не дае права сумнявацца ў іх праўдзівасці. Дзеці не хлусяць, а ўспрымаюць свет такім, якім яны яго бачаць.

Самай чытаемай з усіх выдадзеных кніг лічыцца **«Лестница в небо»(2007г.).** У зборнік ўвайшлі шэсць аповесцяў, чатыры змястоўныя апавяданні і падборка вершаў.

Аповесць «Дыхание юности» - пра юнака старэйшых класаў і станаўленні яго як асобы, яго першай чыстай любові.

Аповесць «Шаг над пропастью» - сямейная драма вачыма галоўнай гераіні. Любоў да мужа і яго здрада раздзіраюць яе ў апошнія хвіліны жыцця. Яна стаіць перад выбарам: дабрабыт дзяцей або горкая праўда.

У аснове аповесці “Райский хутор на пустыре” - нялёгкае лёс беларускага прадпрымальніка. Аповесць адкрывае вочы на тое, што адбывалася ў дзевяностыя гады і адбываецца сёння на постсавецкай прасторы.

Герой аповесці, прататыпам якой з’яўляецца аўтар, прыкладае нечалавечыя намаганні, імкнучыся дапамагчы роднай дзяржаве, свайму народу, стараецца прыносіць людзям карысць і годна прайсці свой жыццёвы шлях. Аднак, пры спробе ўвасобіць у рэальнасць свае высакародныя памкненні, сустракаецца ўсё з новымі і больш страшнымі перашкодамі: палкі ў колы яму актыўна падстаўляюць тыя, хто па абавязку службы павінны былі дапамагаць яму і ахоўваць яго.

І паступова перад чытачом вымалёўваецца выразная карціна брыдкага і злачыннага карумпаванага грамадства, пазбаўленага элементарных чалавечых нормаў паводзін. Перад чытачом праходзіць цэлы шэраг дзяржаўных чыноўнікаў, якіх дакладней было б назваць дзяржаўнымі злачынцамі, якія нахабна і бязбоязна гандлююць сумленнем, прыстойнасцю. Іх дзёрзкая бессаромнасць, бесцырымоннасць, каршаковая хватка бязмежныя. Чытаючы аповесць, становіцца зразумела, чаму не падымаецца эканоміка ў былых нашых рэспубліках, чаму яны топчуцца на адным месцы, чаму не пайшла перабудова, чаму захлёбваюцца надзённыя рэформы, чаму ўсе добрыя намеры знікаюць, як вада ў пяску.

Аповесць **«Варожасць»** - пра варожасць двух вёсак, якая пачалася з спрадвечных часоў і працягваецца па цяперашні час, нягледзячы на спробы з боку ўлады прымірыць жыхароў гэтых вёсак.

«Белый свет - не околица» (2008). Падзеі, апісаныя ў рамане «Белый свет - не околица», рэальныя. Гэта шасцідзсятая і пачатак семідзсятых гадоў. Многія героі рамана жывыя да цяперашняга часу, у некаторых зменены прозвішчы ў залежнасці ад жыццёвых сітуацый, у якіх яны аказваліся. Асноўны герой - Пётр Церыбаў - праходзіць праз усе перыпетыі таго часу. Ён вельмі сумленны, справядлівы, таленавіты і не згінаецца перад ударамі лёсу. Хоць жыццё складвалася такім чынам, што яго ганялі, прыніжалі, праследвалі, не даючы магчымасці працаваць па спецыяльнасці, але ён працавіты, і гэта дапамагае яму выжыць. Ён любіць людзей і гатовы прыйсці ім на дапамогу ў любую хвіліну. Шкада, што вялікая любоў праходзіць міма яго, але ён не можа кінуць сям'ю з-за любові да дзяцей.

«У каждого своя дорога» (2010г.). Гэтая кніга аповесцяў і апавяданняў напісана ў сааўтарстве з Аляксандрам Анцікінам. Падзеі, месца дзеяння і персанажы выдуманыя.

Аповесць «Наступление сумерек» - сямейная драма вачыма галоўнай гераіні. Любоў да мужа і яго здрада раздзіраюць яе ў апошнія хвіліны жыцця. Яна стаіць перад пакутлівым выбарам: дабрабыт дзяцей або горкая праўда.

Галоўнай фігурай аповесці «Осиное гнездо» з'яўляецца капітан міліцыі, следчы Юрый Дзюжний. Ён сумленны, справядлівы і непадкупны. Усё ідзе добра да таго часу, пакуль яму не перадаюць расследаваць даведку аб наркотыках. У ходзе расследавання ў поле зроку трапляюць начальнік райаддзела міліцыі і яго бліжэйшыя памочнікі. Ён не ідзе на кампраміс і ў далейшым гіне.

Апавяданне - пра страту каштоўнасцяў людзей, пра тое, як на змену бескарыслівай дапамогі, павазе адзін да аднаго, спагадлівасці, любові прыходзяць нянавісць, злосць, прагнасць, падман і асабістая выгада. Мы губляем тое, што неабходна захоўваць для працягу жыцця на зямлі.

«Пламя утренней зари» (2012г.) – гэта прازیснае выданне можна рэкамендаваць для чытання юнацтву. Кніга амаль цалкам прысвечана падлеткам, моладзі, і напісана ў ёй - пра моладзь.

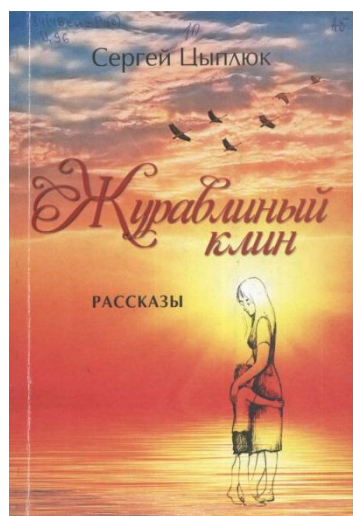
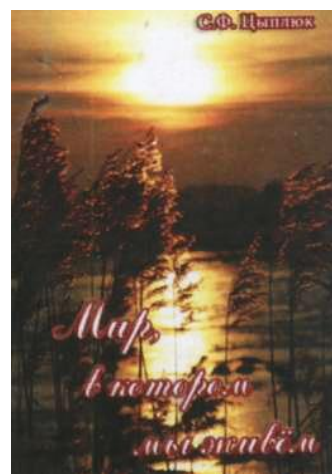
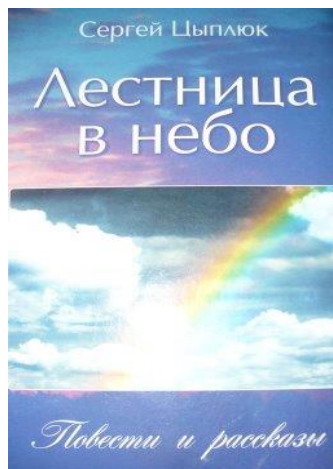
У двух першых апавяданнях « Клятва Гипократа» і «С Днём рождения, бабушка!" аўтар раскрывае і паказвае недахопы і хібы ў выхаванні падрастаючага пакалення, падкрэслівае бессаромнасць і безадказнасць некаторых сучасных маладых людзей, асуджае іх абыякавасць і нават страшную жорсткасць да тых, хто падарыў ім жыццё. Гэтым самым пісьменнік падводзіць нас да разважання: чаму, чым больш мы дасягаем матэрыяльнага багацця, дабрабыту, тым больш губляем чалавечнасць, глыбей апускаемся ў амаральную яму.

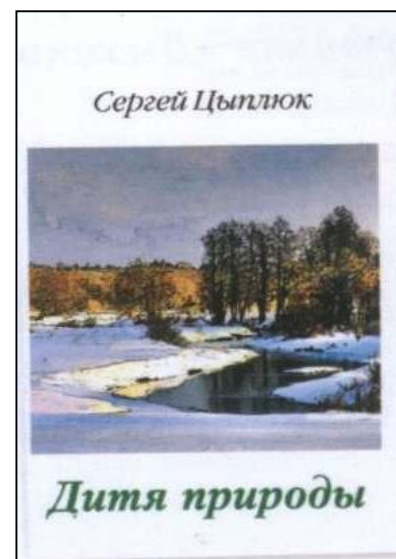
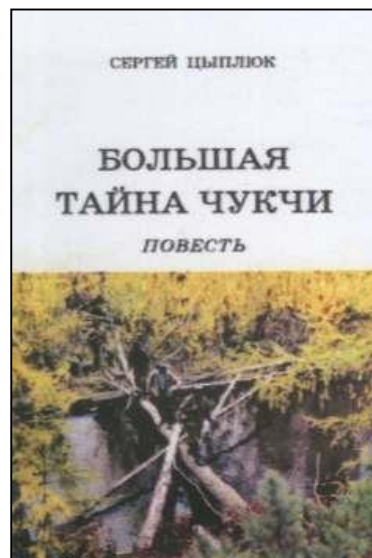
У астатніх творах намалявана жыццё моладзі 60 - 70 гадоў, якая да сваёй светлай мары прабіралася скрозь цемру, разруху і цярніі.

Кніга напісана шчыра, кранальна, з юначым натхненнем, таму чытаецца лёгка, захапляльна, на адным дыханні.

«Журавлиный клин» (2013г.) - апавяданні пра страты каштоўнасцяў у людзей: бескарыслівай дапамогі, павагі адзін да аднаго, спагадлівасці, любові, а на змену ўсяму гэтаму прыходзяць нянавісць, злосць, прагнасць, падман і асабістая выгада. Мы губляем тое, што неабходна захоўваць для працягу жыцця на зямлі.

Сяргей Цыплук - аўтар кніг: "Сохатый", "Великая тайна чукчи", "Лестница в небо", "Дитя природы", "Белый свет - не околица ", "Дорогами судьбы", "У каждого своя дорога, "Пламя утренней зари", "Журавлиный клин", "Собрание сочинений в 3-х томах".

Аб жыцці і творчасці пісьменніка:

Цыплюк, С. Ф. Белый свет - не околица: Роман / С.Ф.Цыплюк.- Брест : Брестская типография, 2008.- 152с.

Цыплюк, С. Ф. Большая тайна Чукчи [Текст]: повесть / С.Ф. Цыплюк. - Брест : Брестская типография, 2007. - 119 с.

Цыплюк, С. Ф. Дитя природы [Текст] : повесть / С. Ф. Цыплюк. - Брест: Брестская типография, 2007. - 135 с.

Цыплюк, С. Ф. Дорогами судьбы [Текст]: повести и рассказы / С. Ф. Цыплюк. - Брест: ОАО Брестская типография, 2009. - 103 с.

Цыплюк, С. Ф. Журавлиный клин [Текст] : рассказы / С.Ф. Цыплюк. - Брест : Брестская типография, 2013. - 91 с.

Цыплюк, С. Ф. Лесница в небо: Повести и рассказы / С.Ф.Цыплюк.- Брест: ОАО Брестская типография, 2007.- 516с.

Цыплюк, С. Ф. Мир, в котором мы живём [Текст] : повесть и рассказы / С. Ф. Цыплюк. - Брест : ОАО Брестская типография, 2009. - 77 с.

Цыплюк, С. Ф. Пламя утренней зари : Повесть и рассказы / С.Ф.Цыплюк.- Брест : Брестская типография, 2011.- 152с.

Цыплюк, С. Ф. Собрание сочинений. Т.1 [Текст] : Повести. Рассказы.Стихи / С.Ф. Цыплюк. - Брест : ОАО "Брестская типография", 2013. - 307 с.

Цыплюк, С. Ф. Солнечный луч : рассказ / Сергей Цыплюк // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 18 сакавіка (№ 11). — С. 19.

Цыплюк, С. Ф. Сохатый [Текст] : повесть и рассказы / С.Ф. Цыплюк. - Брест : Брестская типография, 2007. - 107 с.

Ладаражанка, Н. Прэзентацыя "Жураўлінага кліна" : [пра свята аўтарскай кнігі С.Цыплюка] / Надзея Ладаражанка // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 26 ліпеня. — С.23.

Нарэйка, Н. Нястомны творца з Ваўкастаўца : [да 80-годдзя пісьменніка Сяргея Цыплюка] / Надзея Парчук // Навіны Камянеччыны. - 2017. — 21 студзеня (№ 3). — С. 10

Заклучэнне

Апошнім часам з'явілася шмат новых імёнаў мастакоў слова, якія ўсё настойлівей заяўляюць пра сябе. На старонках раённай газеты “Навіны Камянеччыны” выступаюць са сваімі творамі: Г. Новік, С. Харэвіч, Н. Нарэйка, В. Пракаповіч, А. Капацкевіч і многія іншыя.

Розных па жыццёвым вопыце, па таленце, па манеры мастацкага самавыяўлення пісьменнікаў Камянеччыны яднае непахісная перакананасць, што сэнс і прыгажосць жыцця – ў захаванні вечных духоўных і маральных каштоўнасцей, у руплівасці дзеля свайго народа і краю.

Складальнік: Н. Н. Трафімчук – метадыст 1 кат. аддзела бібліятэчнага
маркетынгу ЦРБ імя У. М. Ігнатоўскага.

Рэдактар : Г. П. Жэдзік - заг. аддзела бібліятэчнага маркетынгу
ЦРБ імя У. М. Ігнатоўскага.

Камп’ютарная вёрстка і дызайн : А. В. Буткевіч – бібліятэкар.

